

Maarit Berg - Leena Silfverberg

KATO HEI

moi!

jaha.

no mut...

ai nii joo.

kuule!

kiva.

niin no.

nähää!

sori.

miten nii?

kiitti.

heido.

joo joo.

tota...

no joo.

ai jaa.

vai nii.

no nii.

just joo.

puhekielen alkeet

jep.

KATO HEI
puhekielen alkeet

Maarit Berg – Leena Silfverberg

KATO HEI
puhekielen alkeet

FINN LECTURA

ISBN 978-951-792-172-5

Copyright © Maarit Berg
© Leena Silfverberg
© Oy Finn Lectura Ab, 1997

Kansi Riina Paakkinen
Paino Hakapaino Oy, Helsinki 2008

Kustantaja Oy Finn Lectura Ab
Rautatieläisenkatu 6
00520 HELSINKI

puh. (09) 74151 005

faksi (09) 1464 370

Tilaukset ja palautteet sähköpostiosoitteeseen

asiakaspalvelu@finnlectura.fi

Koko tuotantomme verkossa!

www.finnlectura.fi

4. painos

Tämä teos on oppikirja. Teos on suojattu tekijänoikeuslailla (404/61).

Teoksen valokopioiminen on kielletty ellei valokopiointiin ole hankittu lupaa.

Tarkista onko oppilaitoksellanne voimassaoleva valokopiointilupa.

Lisätietoja luvista ja niiden sisällöstä antaa Kopiosto ry www.kopiosto.fi.

Teoksen tai sen osan digitaalinen kopioiminen tai muuntelu on ehdottomasti kielletty.

Sisällysluettelo

Lukijalle	10
Merkit ja lyhenteet	12
KAPPALE 1	15
Persoonapronominit	15
Verbejä	15
Kysymyspäätte	16
Partitiivi	17
Lukusanat	18
Demonstratiivipronominit.	18
Kysymyssanat	20
Kohteliaita fraaseja	20
KAPPALE 2	24
Kieltoverbi.	24
Kielteinen kysymys.	25
Verbityypit	25
Persoonapronominien partitiivi	30
Kellonaika	31
Milloin? (vuorokaudenajat)	31
Tiedustelu ja kysymys	32
Kysymyssanat	32
KAPPALE 3	35
Paikansijat	36
Kysymyspronomini <i>mikä</i> ja demonstratiivipronominit.	38
Paikan adverbis.	39
Verbejä	42
Kiitoksia	42
Kysymyssanat	43

KAPPALE 4	47
Puhekielen astevaihtelu	48
Indefiniittipronomini	49
Persoonapronominien taivutus.	52
KAPPALE 5	57
Verbin me-persoonan (kirjoitetun kielen passiivimuoto)	58
Me-persoonan käyttötapoja	59
Objekti	61
n-objekti ja me-persoonan objekti	61
Persoonapronominien objekti	61
Rahojen nimet	64
KAPPALE 6	67
Genetiivi	68
Persoonapronominien genetiivi	68
Demonstratiivipronominien genetiivi.	68
Omistusrakenne	68
Lukusanojen taivutus	70
Fraseologiaa	72
Kysymyspronomini <i>kuka</i>	73
KAPPALE 7	77
III infinitiivi	77
Nesessiivilauseet	79
Järjestysluvut 1.–10.	81
KAPPALE 8	84
Positiivinen imperfekti	84
Me-persoonan imperfekti	87
KAPPALE 9	94
Kielteinen imperfekti.	95
Me-persoonan kielteinen imperfekti	97
Perfekti ja pluskvamperfekti	98

KAPPALE 10	104
Konditionaali	105
Me-persoonan konditionaali	107
Kielteinen konditionaali	108
Konditionaalin käyttötapoja	108
Konditionaalin perfekti	111
Tunneilmauksia	112
KAPPALE 11	116
Yksikön imperatiivi	117
Imperatiivin käyttö	118
Erilaisia tapoja käskää ja pyytää	119
Passiivi	120
Yleistävät ilmaukset	121
KAPPALE 12	124
Monikko	126
Demonstratiivipronominit ja <i>kuka</i> monikossa	128
KAPPALEIDEN AAKKOSELLINEN SANASTO	133
HELSINGIN PUHUTTU KIELI	142
1. FONOLOGISIA JA MORFOLOGISIA PIIRTEITÄ	143
1.1. Vokaalit	143
1.1.1. <i>i</i> katoaa	143
1.1.2. <i>a/ä</i> katoaa	144
1.1.3. <i>a/ä</i> muuttuu	144
1.1.4. Kysymyspäänteen <i>ko/kö</i> loppuvokaali katoaa	144
1.1.5. Diftongit avartuvat	145
1.2. Konsonantit	145
1.2.1. <i>n</i> katoaa	145
1.2.2. <i>t</i> katoaa	146
1.2.3. <i>d</i> katoaa	146
1.2.4. <i>ts</i> → <i>tt</i>	146
1.3. Taivutus	147
1.3.1. Verbityyppi 4.	147
1.3.2. III infinitiivi	147

1.3.3. Verbien pikapuhemuodot	148
1.3.4. Pronominit	148
1.3.5. Lukusanat	149
2. SYNTAKTISIA PIIRTEITÄ	150
2.1. Sanajärjestyksestä	150
2.2. Lohkolause	150
2.3. Kysymyslause	151
2.3.1. Kysymyssana + kysymysliite	151
2.3.2. KOMI-kysymys	151
2.4. Relatiivilause	151
2.5. Puhekielen konjunktioista	151
2.5.1. <i>ku</i>	152
2.5.2. <i>et(tä)</i>	152
2.5.3. <i>ni</i>	152
2.5.4. <i>vaik(ka)</i>	153
2.5.5. <i>jos</i>	153
2.6. Määräisyys ja tunnettuus	153
2.7. Persoonamuodot	154
2.7.1. Pronominit <i>se</i> ja <i>ne</i> puhuttaessa ihmisestä	154
2.7.2. Verbien ne-persoona	154
2.7.3. Verbien me-persoona	154
2.8. Subjekti	154
2.9. Objekti	155
2.9.1. Me-persoonan objekti	155
2.9.2. Kohtelias partitiivi	155
2.10. Paikan adverbeja	156
2.11. Omistusrakenne	156
2.12. Aikamuotojen puhekielistä käyttöä	157
2.12.1. Imperfekti	157
2.12.2. Pluskvamperfekti	157
2.13. Retorinen toisto	157
2.14. Possessiivisuffiksit	157
2.15. Partisiippiattribuuteista ja lauseenvastikkeista	159
2.16. Verbivoittoisuus	159

3. SANASTOSTA	160
3.1. Typistyminen	160
3.2. Johtaminen	161
3.2.1. <i>is</i>	161
3.2.2. <i>ri</i>	161
3.2.3. <i>(k)ka/(k)kä</i>	163
3.2.4. <i>tsu/tsy</i>	163
3.2.5. <i>kku/kky</i>	163
3.2.6. <i>tsi</i>	164
3.2.7. <i>-nd-</i>	164
3.3. Adjektiiveja ja adverbeja	164
3.4. Puhekielen verbejä	165
3.5. Kutsumanimiä	166
3.5.1. Miesten nimiä	166
3.5.2. Naisten nimiä	167
4. KESKUSTELUPARTIKKELIT	168
4.1. Partikkelit, joilla on kiinteä paikka	168
4.1.1. Partikkelit <i>ai</i> ja <i>vai</i>	169
4.1.2. Partikkelit <i>no</i> , <i>mut</i> ja <i>jaa</i>	170
4.1.3. Partikkelit <i>joo</i> , <i>nii(n)</i> , <i>just</i> ja <i>jep</i>	172
4.2. Liikkuvat partikkelit	174
4.2.1. <i>niinku</i> , <i>tota</i> , <i>tota noi(n)</i> , <i>öö</i>	174
4.2.2. <i>kyl(lä)</i>	174
4.2.3. <i>hei</i> , <i>kato</i> , <i>kuule</i>	175
4.2.4. <i>sit(te)</i>	175
4.2.5. <i>nyt</i>	176
4.3. Liitepartikkelit	176
4.3.1. <i>(k)ki</i> ja <i>(k)kaa/(k)kää</i>	176
4.3.2. <i>s</i>	177
4.3.3. <i>(p)pa/(p)pä</i> ja <i>(p)pas/(p)päs</i>	177
4.3.4. <i>ha(n)/hä(n)</i>	178
HAKEMISTO	179

Lukijalle

Tämä oppikirja on laadittu vieraskielisille suomen opiskelijoille, jotka haluavat tuntea Helsingin puhutun kielen piirteitä. Ulkomaalaisille suuntautunut suomen kielen opetus on suurelta osin perustunut normatiivisen kielimuodon opetukseen. Suomea vieraana tai toisena kielenä opiskelevan ongelmana on, varsinkin opintojen alkuvaiheessa, kirjoitetun ja puhutun kielen välinen suuri ero. Puhutun kielen lainalaisuuksista ei ole ennen tätä ollut yhtenäistä esitystä. Tämä teos on meneillään olevan laajan ja monipuolisen keskustelun ja puhekielen tutkimuksen ensimmäinen käytännön sovellus.

Alueelliset murteet eroavat joskus suurestikin Helsingin puhekielestä. Koska oppikirjaan ei voi sisällyttää kaikkia puhutun kielen muotoja, oli tehtävä valinta. Valinnassa päädyttiin Helsingin puhekieleen, jonka vaikutus on suurin, sillä se leviää viestinten ja nuorisokulttuurin välityksellä suhteellisen laajalle alueelle. Sitä paitsi monet kirjassa käsitellyt puhutun kielen piirteet ovat käytössä myös alueellisissa murteissa. Muiden murrealueiden opettajat voivat käyttää oppikirjaa soveltaen sitä alueellaan puhuttuun kieleen.

Oppikirjan tavoitteena on vähentää kirjoitetun ja puhutun kielen erojen aiheuttamaa hämminkiä kielen oppimisprosessissa ja antaa kielenoppijalle työväline, jonka avulla hän voi laajentaa eri kielirekisterien tuntemustaan sekä monipuolistaa kielitaitoaan. Puhekielen pääpiirteiden hallitseminen tarjoaa myöhemminkin oppijalle tukevan pohjan kehittyä kielen käyttäjänä. Kirja on ensisijaisesti tarkoitettu sellaisille kielenoppijoille, jotka hallitsevat jo kirjoitetun kielen perusrakenteet. Tekijöiden tarkoituksena on ollut kuvata puhuttua kieltä niiltä osin kuin se eroaa kirjoitetusta kielestä. Kirjassa ei siis kuvata niiden muotojen rakennetta, jotka ovat yhteisiä kirjoitetulle ja puhutulle kielelle.

Oppikirja koostuu kahdestatoista lukukappaleesta, joissa dialogien ja muotokategorioiden lähtökohtana on pidetty lukijan kommunikointitarpeita erilaisissa päivittäisissä elämäntilanteissa. Kieliopin esitys perustuu pitkälti Anna-Liisa Lepäsmaan ja Leena Silfverbergin Suomen kielen alkeisoppikirjan sisältöön. Kussakin kappaleessa on luettelo dialogeissa esiintyvistä sanoista, jotka eroavat jollakin tavalla kirjoitetun kielen sanoista. Kappaleiden sanat on koottu myös aakkoselliseksi sanaluetteloksi, joka löytyy heti lukukappaleiden jäljestä. Lisäksi kunkin kappaleen lopussa on selityksiä,

jotka valaisevat dialogeissa esiintyviä puhekielelle ominaisia ilmauksia, muotokategorioita, rektioita ja keskustelupartikkeleita. Aakkosellista sanaluetteloa seuraa yleisesitys puhutulle suomelle tyypillisistä fonologisista, morfologisista, syntaktisista ja leksikaalisista ominaisuuksista sekä keskeisistä keskustelussa käytetyistä keskustelupartikkeleista. Kirjan lopussa on asiahakemisto. Oppikirjaan liittyy ääninauha.

Olemme saaneet tukea ja neuvoja monilta ihmisiltä kirjan tekovaiheessa. Erityisesti haluamme kiittää professori Auli Hakulista, joka on lukenut kirjamme käsikirjoituksen ja tehnyt siihen monia arvokkaita tarkennuksia. Kiitämme myös professori Jyrki Kalliokoskea ja dosentti Marja-Leena Sorjosta käsikirjoitustamme koskevista kommentteista. Lisäksi haluamme kiittää Anne Mäntystä ja Anu Silfverbergiä, joita vaivasimme usein testatesamme dialogiemme idiomaattisuutta ja aitoutta.

Käsillä olevaa painosta varten olemme uusineet rahayksiköt ja ajanmuikaistaneet kirjan sisältöä tarpeellisin osin.

Helsingissä 30. toukokuuta 2004

Maarit Berg

Leena Silfverberg

MERKIT JA LYHENTEET

/	(kauttaviiva) ilmaisee vaihtoehtoa, esim. <i>mä oon / moon</i>
ǂ	(päällelyönti) kirjaimen päälle vedetty viiva ilmaisee, että kirjain katoaa jossakin muodossa, esim. <i>kukist(a)</i>
-	(tavuviiva) ilmaisee vokaalien välissä intonaation muutosta, esim. <i>Jaa-a</i>
+	osoittaa, mikä sija seuraa aina jotakin sanaa, esim. <i>tykätä + sta/stä</i> , tai mitkä muodot liitetään toisiinsa, esim. se-persoonan vartalo + <i>s/si/is/isi</i> + persoonapäite, esim. <i>tek+isi+n</i>
→	(nuoli) osoittaa millaiseksi äänne, äänneet tai sana muuttuu, esim. <i>puhua → puhuu</i>
,	(pilkku) tauon merkki puheessa, esim. <i>Täällel o, mut tuol ulkona o</i>
...	(kolme pistettä) ilmaisee, että jotakin on jätetty pois lauseesta tai puhujalla on aikomus jatkaa puheenvuoroaan, esim. <i>Mä en oikee tiiä... Tässon vähä kiire</i>
:	(kaksoispiste) osoittaa vaihtelua, esim. astevaihtelutapauksia <i>ht : hd</i>
=	(yhtäläisyysmerkki) samamerkityksisten sanojen tai sanontojen välissä, esim. <i>Natalia on kyl kiva = Natalia on todellakin kiva</i>
'xx'	(puolilainausmerkit) puolilainauksilla osoitetaan sanan merkitys, esim. <i>Ai lift. Se on 'hissi'</i>
"xx"	(lainausmerkit) lainausmerkeillä osoitetaan sitaatti, esim. <i>No, ku ne sanoo "moro" tai selitetään sanaa, esim. hitto "lievä kirosana"</i>
(xx)	(sulkumerkit) suluissa oleva äänne tai äänneet voivat jäädä puheessa ääntymättä, esim. <i>mä oo(n)</i>
xx	(kursivointi) kielen ainekset on kursivoitu selityksissä, esim. Lukusana <i>kaks</i> taipuu kuten <i>yks</i>
xx	(lihavointi) lihavointia on käytetty osoittamaan päätteitä (<i>puhutte</i>) ja keskeisiä sanassa tapahtuvia äännevaihteluja (<i>lippu : liput</i>)
XX	voi olla mikä tahansa sana tai kuka tahansa henkilö
V	vokaali

VV	kaksi vokaalia
K	konsonantti
N	nominatiivi
P	partitiivi
G	genetiivi
n-objekti	<i>n</i> -päätteinen objekti (ei nominatiivimuotoinen objekti)
Abl.	ablatiivi
Ad.	adessiivi
All.	allatiivi
El.	elatiivi
esim.	esimerkiksi
HUOM!	Huomaa!
Ill.	illatiivi
imperf.	imperfekti
In.	inessiivi
jne.	ja niin edelleen
kond.	konditionaali
kpl	kappale
ks.	katso
mm.	muun muassa
mon.	monikko
ns.	niin sanottu
obj.	objekti
pääte	Päätteellä tarkoitetaan tässä oppikirjassa sekä tunnuksia (mon. <i>i</i> , imperf. <i>i</i> , kond. <i>isi</i>), liitepartikkeleita (esim. <i>ko/kö</i> , <i>ha(n)/hä(n)</i> , <i>(k)kaa/(k)kää</i>) että varsinaisia päätteitä (esim. <i>ssa/ssä</i> , <i>tte</i> , <i>mme</i>).
vrt.	vertaa

KAPPALE 1

HEI.

- Hei. Mä oon Katja. Kuka sä oot?
- No hei. Moon Mathias.

• • •

PUHUTSÄ SUOMEE?

- Puhutsä suomee?
- Puhun joo.

• • •

- Puhutsä suomee?
- Sori. En.
- No, puhutsä englantii tai saksaa?
- Joo. Englantii joo.

• • •

Persoonapronominit

mä	me
sä	te
se	ne

Verbejä

olla	puhuu	kysyy	sanoo
mä oo(n) / moo(n)	mä puhu(n)	mä kysy(n)	mä sano(n)
sä oot / soot	sä puhut	sä kysyt	sä sanot
se o(n) / so(n)	se puhuu	se kysyy	se sanoo
me ollaa(n) / mollaa(n)	me puhutaa(n)	me kysytää(n)	me sanotaa(n)
te ootte	te puhutte	te kysytte	te sanotte
ne o(n) / no(n)	ne puhuu	ne kysyy	ne sanoo

Jos infinitiivin päätteen edellä on vokaali, muuttuu infinitiivin päätte *a/ä* edellä olevan vokaalin kaltaiseksi puhekielessä (*puhua* → *puhuu*).

Puhekielessä verbi on sekä se- että ne-persoonassa samanmuotoinen (se *puhuu*, ne *puhuu*).

Me-persoonan päätte on puhekielessä *taa(n)/tää(n)* tai *a(n)/ä(n)*. Päätte on myös passiivin päätte, vrt. kpl 5 ja 11.

AI KUKA NATALIA?

- Natalia on kyl kiva.
- Ai kuka Natalia?
- No, son se yks venäläine.
- Ai se. Puhuukse englantii?
- Joo, mut se puhuu kyl suomeeki.
- ^i.

• • •

AI SÄ OOT TAMPERELAINEN.

- Moi.
- Moro.
- Ai sä oot tamperelainen.
- Kuin nii?
- No ku ne sanoo "moro".

• • •

AI PUHELIN

- Hei, mis tääl on puheli?
- Ai puhelin? Jaa-a. Kysytää.

• • •

Kysymyspäätte

oo(n)ksmä?	puhu(n)ksmä?
ootsä?	puhutsä?
onkse?	puhuukse?
ollaa(n)ksme?	puhutaa(n)ksme?
oottekste?	puhuttekste?
onksne?	puhuuksne?

Sanat voidaan ääntää myös erikseen (*Oonks mä?*).

MITÄ SÄ PUHUT?

- Hei, ootsä se Heikki?
- Ooj joo. Kuin nii?
- No ku sä puhut kuulemma kiinaa.
- Ai, kuka niin sanoo?

• • •

- Puhutsä suomee?
- Joo. Puhun mä vähä.
- Niin mäki. Puhutaaks sit suomee?
- Joo. Puhutaan vaa.

• • •

JUHLISSA

- Onks Pekka ja Marjo täällä?
- On joo.
- Kiva.

• • •

Partitiivi

(V = vokaali, K = konsonantti)

V sanan lopussa	VV tai K sanan lopussa	e sanan lopussa
kassii	teetä	huonetta
kirjaa	harmaat(a)	virhettä
kelloo		
kynää		
hölmöö	puhelint(a)	
katuu	kysymyst(ä)	
hyllyy	valkost(a)	

Partitiivin päätte on puhekielessä sama kuin yleiskielessä, paitsi sanoilla, jotka loppuvat yhteen vokaaliin (paitsi *e*:hen). Kun sanan lopussa on yksi vokaali, partitiivin päätte on sama vokaali kuin sanan viimeinen vokaali. Päätte voi erota kirjoitetun kielen päätteestä myös, jos sanan lopussa on *io*, *iö* tai *eo*: *televisioo*, *radioo*, *museoo* (vrt. *televisiota*, *radiota*, *museota*).

Lukusanat

1 yks	11 ykstoist(a)	21 kaksytyks
2 kaks	12 kakstoist(a)	22 kaksytykaks
3 kolme	13 kolmetoist(a)	30 kolkyt
4 neljä	14 neljätoist(a)	40 nelkyt
5 viis	15 viistoist(a)	50 viiskyt
6 kuus	16 kuustoist(a)	60 kuuskyt
7 seittemä(n)	17 seittemäntoist(a)	70 seitkyt/seiskyty
8 kaheksa(n)	18 kaheksäntoist(a)	80 kaheks(a)kyt
9 yheksä(n)	19 yheksäntoist(a)	90 yheks(ä)kyt
10 kymmene(n)	20 kaksytyt	100 sata
200 kakssataa		
300 kolmesataa		
400 neljäisataa		
500 viissataa		
600 kuussataa		
700 seittemänsataa		
800 kaheksänsataa		
900 yheksänsataa		
1000 tuhat		

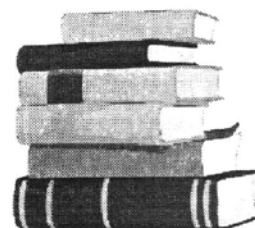
Demonstratiivipronominit

tää (tämä)	nää (nämä)
toi (tuo)	noi (nuo)
se (se)	ne (ne)

MITÄ TOI MAKSAA?

- Anteeks mut, mitä toi sanakirja maksaa?
- Viiskytyheksän.
- Kiitti.

...

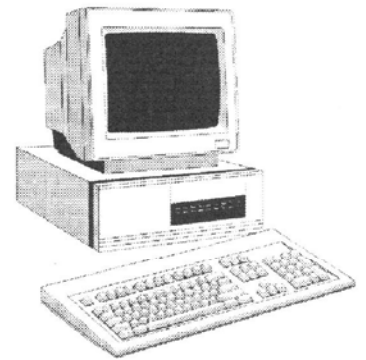
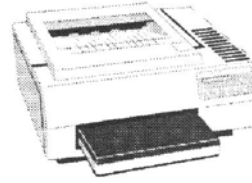
TÄÄLLÄ

- Hei, mis on kopiokone ja printteri?
- Non täällä.

• • •

- Montaks päivää sä oot viel täällä?
- No, moon pari vielä.
- Ai, nii vähä?
- Nii.

• • •

KYLÄSSÄ

- Kahvii vai teetä?
- Onks maitoo?
- On, joo.
- No sit kahvii, kiitos.
- Entäs sokerii?
- Ei kiitos.

• • •

KADULLA

- Anne! Moi!
- No moi moi. Kiva nähä. Miten menee?
- Mitäs tässä, iha ookoo. Entäs sä, mitä sulle kuuluu?
- Ihan jees.

• • •

SOVITTU TAPAAMINEN

- Moi, sori, et mä oon myöhässä.
- Joo ei se mitään.

• • •

EROTESSA

- No, moido ja hyvää jatkoo sulle.
- Samoin sulle kiitti. Nähään taas.
- Joo nähää.

• • •

Kysymyssanat

Kuka sä oot?
Mitä sä puhut?
Mis tääl on puheli?
Mitä toi maksaa?
Monta(ks) päivää?
Miten menee?
Entäs sä?
Mitä sulle kuuluu?

Kohteliaita fraaseja

Puhuttu kieli	Kirjoitettu kieli
Hei	Hei
Hei / Moi / Terve / Moro	Päivää
Heido / Hei hei /	
Moido / Moi moi	Näkemiin
Nähää(n)	Nähdään
Hyvää jatkoo	Hyvää jatkoa
Samoin sulle kiitti	Kiitos samoin
Kiitos / Kiitti	Kiitos
Ei kiitos / Ei kiitti	Ei kiitos
Ei mitää	Ei mitään (kiitoksen jälkeen)
Anteeks / Sori	Anteeksi
Ei se mitää	Ei se mitään (anteeksipyynnön jälkeen)
Kiva nähä	Hauska nähdä
Miten menee?	Mitä kuuluu?
Mitäs tässä	Kiitos hyvää
Entäs sulle?	Entä sinulle?

Sanasto

Puhuttu kieli

et
iha(n)
(k)ki
ku
kyl
kysyy
minkämaalane(n)
mis
mitää(n)
monta/montaks
mut
nii
noi
näjä/nähää(n)
nää
puhuu
sanoo
sit
sori
tamperelaine(n)
toi
tää
tääl
vaa(n)
venäläine(n)
viel
vähä(n)

Kirjoitettu kieli

että
aivan/ihan
kin, myös
koska (tässä)
todellakin; itse asiassa; kyllä
kysyä
minkämaalainen
missä
mitään
kuinka monta
mutta
niin
nuo
nähdä/nähdään
nämä
puhua
sanoa
siinä tapauksessa; sitten
anteeksi
tamperelainen
tuo
tämä
täällä
vain
venäläinen
vielä
vähän

Selityksiä

---

1) *no*

Tässä kappaleessa *no*-partikkeliä käytetään seuraavissa tehtävissä:

- a) sellaisen repliikin alussa, joka lisää tilanteeseen jotakin uutta tai vaihtaa puheenaihetta (*Otatsä kahvii? – Mä en juo kahvii. – No juotsä teetä?*)
- b) sellaisen vastauksen alussa, joka sisältää selityksen (*Mitä sä teet illalla? – No, mä meen ekaks kotii ja sit mä käyn ehkä lenkillä. Kuin nii?*)
- c) sellaisen vastauksen alussa, joka osoittaa, että kysyjä olisi voinut itsekin keksiä vastauksen tai hänen pitäisi tietää se (*Missä se kirja on? – No tossahan se on! – Ai kuka Natalia? – No se on se yks venäläine.*)
- d) sanaliittoa *no ku* käytetään samalla tavalla kuin sanaa *no* sellaisen vastauksen alussa, joka sisältää selityksen (*No ku ne sanoo moro.*)
- e) vastattaessa tervehdykseen (*Hei. – No hei.*)

2) *ookoo, sori, jees*

Anglismit ovat yleisiä puhekielessä. Partikkeleita *ookoo* ja *sori* käytetään samalla tavalla kuin englannissa. Sen sijaan *jees* on usein adjektiivi (*Pekka o ihan jees tyyppi.*)

3) *Ai*

Keskustelussa käytetään partikkeliä *ai* mm. seuraavasti

- a) kun halutaan ilmaista, että on saatu uutta informaatiota (*Suuhuu kyl suomee. – Ai.*)
- b) usein *ai* ilmaisee myös, että halutaan lisää tietoa (*Poltatsä? – Ai? – Mä oon lopettanu.*)
- c) kun *ai* liitetään johonkin toiseen sanaan, voidaan osoittaa, että osaa edellisestä puheenvuorosta ei uskota tai ymmärretä (*Natalia on kiva. – Ai kuka?*)

4) Sanajärjestyksestä

Puhekielessä on melko tavallista, että verbi, varsinkin kieltovenä on lauseen, varsinkin vastauksen, alussa ennen subjektia (*Puhutsä me? – Puhun mä vähä. – Tuleeks Kaija? – Emmä tiä.*)

5) *yks – se*

– *yks* – puhujalle tuttu, mutta kuulijalle uusi (*Son yks Heikki.*)

– *se* – molemmille periaatteessa tuttu (*Son se Heikki.*)

Pronominia *se* käytetään myös silloin, kun puhutaan tutusta tai lähemmin mainitusta, kun taas sanaa *yks* käytetään tämän kappaleen dialogissa samoin kuin pronominia *eräs*.

6) **Kuin nii?**

= Mitä tarkoitat?

7) **Hei**

Hei esiintyy keskustelussa ensimmäisen repliikin alussa tai kun halutaan kiinnittää kuulijan huomio.

8) **Jaa-a**

Sanaa käytetään repliikin alussa, kun puhuja ei tiedä varmasti vastausta.

9) **Kiva**

Sanalla *kiva* on tässä kaksi merkitystä:

a) laajakäyttöinen adjektiivi (*kiva juttu, kiva paikka, kiva koira, kiva kaveri*)

b) osoittaa keskustelun aiheen loppuun käsitellyksi ja puhujan asenteen myönteiseksi (*Kiva, tavataan sit huomenna. – Kiva joo.*).

10) **Nii**

Partikkelia *nii* käytetään, kun vastataan tarkistusksymykseen, eli jos toinen kysyy varmistaakseen, että on ymmärtänyt oikein, voi kysymykseen vastata *nii* (*Ai niiv vähä? – Nii.*).

11) **Sananloppuinen n voi puheessa:**

a) kadota

vähä = vähän, nähää = nähdään, venäläine = venäläinen

b) muuttua seuraavan sanan alkukonsonantin kaltaiseksi

niin minäkin → niim mäki, puhutaan vaan → puhutaav vaa, ihan jees → ihaj jees, Minä olen Matias → Moom Matias.

c) ääntyä **m**:nä, kun seuraavan sanan alussa on **p** *niin painava → niim painava*

d) säilyä

mä oon = olen, puhelin, samoin

KAPPALE 2

KAUPASSA

- Anteeks, saaks kysyy?
- Joo, iha hetki vaa. (tauko) No nii.
- Mis tääl ol lähin pankkiautomaatti?
- Täällel o, mut tuol ulkona on.
- Kiitti.

• • •

- Anteeks, mitä tää maksaa?
- Sori, mut mä en oo myyjä.
- Ai anteeks.

• • •

- Voinks mä auttaa jotenki.
- Ei kiitos. Me katellaan vaa.

• • •

Kieltoverbi

olla	puhuu	kysyy
mä en o(o) / mäenno	mä en puhu	mä en kysy
sä et o(o) / säetto	sä et puhu	sä et kysy
se ei o(o) / seio	sei puhu	sei kysy
me ei olla / meiolla	mei puhuta	mei kysytä
te ette o(o) / teette o	te ette puhu	te ette kysy
ne ei o(o) / neio	nei puhu	nei kysy

Kielteisessä ilmauksessa on subjekti, kieltoverbi ja pääverbin vartalo. Ne voidaan ääntää kaikki erikseen, kaikki yhteen tai osittain yhteen ja erikseen (*me ei olla, meiolla, mei olla*).

Jos vastaus on vain kieltoverbi minä-persoonassa, se voi lyhentyä muotoon E (*Ootsä Pekka? – E.*).

Kielteinen kysymys

enksmä o(o)? / enksmo
etsä o(o)?
eikse o(o)? / eikso
eiksme olla? / eiksmolla
ettekste o(o)?
eiksne o(o)? / eiksno

EIKS TOI O...?

- Eiks toi o se Pekka?
- On joo.

• • •

- Eiks tää maksa mitää?
- Ei. Ei maksa.

• • •

PUHELIMESSA

- Leppänen.
- Pekka moi. Onks toi Heikki kotona?
- Ei o. Son ulkona.
- Ai jaa. Millon se tulee?
- Se tulee vast illalla.
- Tuleekse myöhää?
- Joo, mä luulen, et aika myöhää.
- Aha. No sano terveisiä. Mä voin soittaa sit aamulla.
- Okei. Moido.
- Heido.

• • •

Verbityypit

Persoonapäätteet ovat muuten kuten kirjoitetussa kielessä, mutta me-persoonan päätte on verbityypissä *l taa(n)/tää(n)* ja muissa verbityypeissä *a(n)/ä(n)* ja ne-persoonan päätte on samanlainen kuin se-persoonan päätte.

Tyyppi 1

Infinitiivi:

puhuu	kysyy	uskoo
-------	-------	-------

Vartalo:

puhu-	kysy-	usko-
-------	-------	-------

Taivutus:

mä puhu(n)	mä kysy(n)	mä usko(n)
sä puhut	sä kysyt	sä uskot
se puhuu	se kysyy	se uskoo
me puhutaa(n)	me kysytää(n)	me uskotaa(n)
te puhutte	te kysytte	te uskotte
ne puhuu	ne kysyy	ne uskoo

Tyyppi 2

Infinitiivi:

saada	voida	syödä
-------	-------	-------

Vartalo:

saa-	voi-	syö-
------	------	------

HUOM! me-persoona tehdään suoraan infinitiivistä.

Taivutus:

mä saa(n)	mä voi(n)	mä syö(n)
sä saat	sä voit	sä syöt
se saa	se voi	se syö
me saadaa(n)	me voidaa(n)	me syödää(n)
te saatte	te voitte	te syötte
ne saa	ne voi	ne syö

Tyyppi 3

Infinitiivi:

kuulla	päästä
--------	--------

Vartalo:

kuule-	pääse-
--------	--------

HUOM! me-persoonana tehdään suoraan infinitiivistä.

Taivutus:

mä kuule(n)	mä pääse(n)
sä kuulet	sä pääset
se kuulee	se pääsee
me kuullaa(n)	me päästää(n)
te kuulette	te pääsette
ne kuulee	ne pääsee

HUOM! Seuraavien verbien taivutus:

tulla	mennä
mä tuu(n)	mä mee(n)
sä tuut	sä meet
se tulee	se menee
me tulla(n)	me mennää(n)
te tuutte	te meette
ne tulee	ne menee

Tyyppi 4

Infinitiivi:

haluta	osata
--------	-------

Vartalo:

haluu-	osaa-
--------	-------

HUOM! me-persoonana tehdään infinitiivistä.

Taivutus:

mä haluu(n)	mä osaa(n)
sä haluut	sä osaat
se haluu	se osaa
me halutaa(n)	me osataa(n)
te haluutte	te osaatte
ne haluu	ne osaa

Tyyppi 5

Infinitiivi:

valita häiritä

Vartalo:

valitse- häiritse-

HUOM! me-persoona tehdään infinitiivistä.

Taivutus:

mä valitse(n)	mä häiritse(n)
sä valitset	sä häiritset
se valitsee	se häiritsee
me valitaa(n)	me häiritää(n)
te valitsette	te häiritsette
ne valitsee	ne häiritsee

HUOM! Seuraavan verbin taivutus:

tarvita

mä tarvii(n)	/	mä tartten
sä tarviit	/	sä tarttet
se tarvii	/	se tarttee
me tarvitaa(n)	/	me tarttetaa(n)
te tarviitte	/	te tarttette
ne tarvii	/	ne tarttee

TAVARATALOSSA

- Hei, eiks täst pääse ulos?
- Ei pääse. Toi pääovi on enää auki.

• • •

KYLÄSSÄ

- Haluutsä kahvii?
- Joo kiitos.
- Sokerii tai kermaa?
- Ei kermaa. Sokerii vaa, kiitti.

• • •

MITÄ KELLO ON?

- Hei, mitä kello on?
- Se tulee just kuus.
- Voitsä sanoo, ku son puol seittemä?
- Joo.
- Kiva.

• • •

SORI

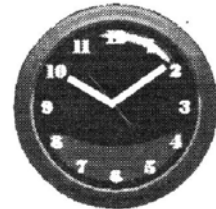
- Sori, jos mä häiritsen, mut voinks mä kysyy.
- Joo, totta kai.
- Tota, mitä tää sana tarkoittaa?
- Ai *lift*. Son 'hissi'.
- Kiva kiitti.

• • •

NÄHÄÄ!

- Nähään sit huomenna.
- Joo mut hei, mihi aikaa sä tuut?
- No, ehkä vähä yli kymmene. Onkse liian myöhään?
- Eio. So iha hyvä.
- Kiva. Nähään sitte.
- Joo. Moi.

• • •

- Ootsä illal kotona?
- Joo, mut mä tuun aika myöhää.
- Kuin myöhää?
- Mä en osaa sanoo. Miten nii?
- No ku mä en pääse sisää. Avain on kotona.
- Ai jaa. No, sä voit soittaa joskus puol kymmene. Sillon mä oon varmaan kotona jo.
- Kiva. Nähään sit.
- Nähään joo, moi.

• • •

KAHVILASSA TAI RAVINTOLASSA

- Hei anteeks. Onks tää vapaa?
- Joo on. Ole hyvä vaa.

• • •

- Hei anteeks. Onks tää vapaa?
- Eio. Son varattu.

Persoonapronominien partitiivi

Nominatiivi	Partitiivi
Kuka?	Ketä?
mä	mua
sä	sua
se	sit(ä)
me	meit(ä)
te	teit(ä)
ne	niit(ä)

ANTEEKSI!

- Anteeks, saanks mä häiritä sua?
- Nii?
- Onks tääl puhelilluetteloo?
- Sori, ei o.

• • •

KAHVILASSA

- Anteeks, häiritseeks teitä, jos mä poltan?
- Ei ollenkaa. Ole hyvä vaa.

• • •

JUNASSA TAI BUSSISSA

- Hei, voitsä auttaa mua? Tää laukku on niin painava.
- Totta kai.

• • •

KUIN NII?

- Pekka on tosi kiva.
- Ai, kuin nii?
- No ku se aina auttaa mua.
- Ai jaa.

• • •

Kellonaika

Kellonaika	Mitä kello on?
Mitä kello o?	Son kuus.
Paljo kello o?	Son puol seittemä.
	Son varttii vaille.
Varttii vaille mitä?	Varttii vaille kaheksa.
	Son kakskyt yli.
	Son vähä yli yheksä.

Milloin? (vuorokaudenajat)

Millo?	Aamul. / Aamulla.
	Päiväl. / Päivällä.
	Illal. / Illalla.
	Yöllä.

PALJO KELLO O?

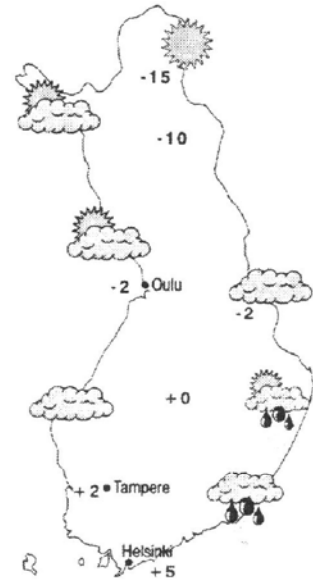
- Hei kuule, paljon kello o?
- Son kai kuus.
- Apua! Moon jo myöhässä. Hei, mä meen nyt.
Nähään sit illal puol yheksä. Moido.
- Joo. Moi moi.

• • •

SISÄLLÄ

- Mimmone ilma siello?
- Siel sataa vähä.
- Tuuleeks siel?
- Ei oikeestaa. Mut siello aika kylmä.
- Ai jaa. Voi ei. Kuin kylmä?
- No, ehkä plus kaks.
- Yäk.

• • •

Tiedustelu ja kysymys

Puhuttu kieli

Osaatsä sanoo...?
Voitsä neuvoo...?
Saaks kysyy...?
Saaks häiritä...?

Kirjoitettu kieli

Osaatko sanoa...?
Voitko neuvoa...?
Saako kysyä...?
Saako häiritä...?

Kysymyssanat

Paljo kello o?
Millon sä tuut?
Mihi(n) aikaa?
Kuin myöhää?
Mimmone(n) ilma siello?
Miten nii?
Kuin nii?

Sanasto

Puhuttu kieli

aika
jotenki
just
kai
katella
ku
kui(n)
mihi aikaa
millo(n)
mimmone(n)
myöhää(n)
neuvoo
oikeestaa(n)
ollenkaa(n)
paljo(n)
puhelilluettelo
puol
siel
sillo(n)
sisää(n)
sit / sitte
tarkottaa
tosi
tuol
täst
uskoo
vast

Kirjoitettu kieli

melko
jotenkin
juuri
luultavasti/voi olla
katsella
kun (tässä)
kuinka
mihin aikaan
milloin
millainen
myöhään
neuvoa
oikeastaan
ollenkaan
paljon / paljonko
puhelinluettelo
puoli
siellä
silloin
sisään
sitten
tarkoittaa
todella
tuolla
tästä
uskoa
vasta

Selityksiä

---

1) *No nii(n)*

Kun siirrytään uuteen tilanteeseen tai aiheeseen, puheenvuoro aloitetaan usein sanoilla *no nii* (*No nii, voidaa alottaa.*)

2) *Ai jaa*

Kun puhuja saa uutta informaatiota, hän voi aloittaa puheenvuoronsa sanoilla *ai jaa* (*Heikki on ulkona. – Ai jaa.*)

3) **Aha**

Sanaa käytetään puheenvuoron alussa, kun on saatu uutta informaatiota (*Mä luulen, et se tulee aika myöhää. – Aha.*)

4) **Tota**

Kun puhuja miettii sanottavaansa tai etsii sanaa, hän voi käyttää sanaa *tota* (*Tota, mitä tää sana tarkoittaa?*)

5) **Ai lift**

Sanalla *ai* voidaan ilmaista myös ymmärtämistä. Tässä kappaleessa *ai lift* on suurin piirtein sama kuin 'siis lift'. Sanat *ai* ja *siis* voivat esiintyä myös yhdessä: *ai siis lift*.

6) **Kiva, kiitti**

Käytetään sekä kiitoksen yhteydessä (*kiva, kiitti*) että sen asemesta (*Kiva.*)

7) **Miten nii?**

= Mitä tarkoitat? (Vrt. *Kuin nii?*)

8) **Nii?**

Sanaa käytetään, kun halutaan ilmaista, että odotetaan toisen puhuvan (*Anteeks, saanks mä häiritä sua? – Nii?*).

9) **Kuule!**

Sanaa käytetään repliikin alussa, kun halutaan kiinnittää kuulijan huomiota (*Hei kuule, paljo kello o?*). (Vrt. *Hei* kpl 1)

10) **Voi ei!**

Huudahdus, joka ilmaisee, että puhuja ei ole tyytyväinen.

11) **Yäk!**

Huudahdus, joka ilmaisee inhoa.

12) **Lauseessa ei aina ole subjektia**

Kun puhutaan säästä, lauseessa ei yleensä ole subjektia vaan paikkaa ilmaiseva sana ja verbi hän-persoonassa (*Siel on kylmä. Siel tuulee. Siel sataa. Sataaks ulkona.*)

KAPPALE 3

KADULLA

- Minne sä oot menossa?
- Postiin.

• • •

- Moi. Mist soot tulossa?
- Kirjastost.

• • •

- Minne sä oot menossa?
- Asemalle.

• • •

- Mist sä oot tulossa?
- Torilta.

• • •

TOIMISTOSSA

- Hei, mis tääl on printteri?
- Son tuol toises huoneessa.
- Aha. Kiitti.

• • •

KOTONA

- Missä se kirja nyt taas on?
- No, tossahan son sohvalla.

• • •

Paikansijat

Mihi(n)?/Minne?	Mis(sä)?	Mist(ä)?
Illatiivi kahvilaa(n) maaha(n) Espoosee(n) korkeeseen(n)	Inessiivi kahvilas(sa) maas(sa) Espoos(sa)	Elatiivi kahvilast(a) maast(a) Espoost(a)
Allatiivi torille	Adessiivi toril(la)	Ablatiivi torilt(a)

Vokaalit *a*, *ä* ja *i* katoavat usein sanan lopusta (*kirjas*, *kirjast*, *kirjal*, *kirjalt*, *viel*, *vast*, *yks*, *miks*). Vokaalin katoaminen ei kuitenkaan ole säännön-mukaista; vokaali voi myös säilyä (*Tuutsä metrol vai junalla? Tuutsä metrol-la vai junalla? Tuutsä metrol vai junal?*).

ea/eä-loppuiset (*korkea*) sanat, joilla puhekielessä on vartalon lopussa *ee* (*korkee*), taipuvat kuten *Espoo*.

MITÄ SÄ TEET VIIKOLLOPPUNA?

- Moi. Mitä kuuluu?
- Mitäs tässä. Entäs sulle? Mitä sä meinaat tehdä viikoloppuna?
- No, me mennään kai merelle. Riippuu vähän säästä. Jos sataa, ni ei me sit mennä.
- Just joo.
- Entäs sä?
- No, mä meen vissii Tampereelle. Siello yks mun kaveri, ja se täyttää kolkyt nyt viikoloppuna.
- Ai, onks se se Ljuba? Se venäläine? Se joka on Pietarist kotosi?
- Joo just se. Se asuu nyt Tampereella.
- Ai niin joo. Meetsä autol vai junalla?
- Mä meen varmaa autolla, ku sei asu ihan keskustassa. Se asuu jossain Pirkkalassa.
- Ai jaa. Millo sä tuut takas?
- No, emmä varmaa sillo yöllä tuu, ku emmä voi kuitenkaa ajaa. Mä tuun varmaa vast sunnuntaina.

- Meki tullaan sunnuntaina joskus päivällä jo, ku Pekka lähtee iltalaival Tallinnaa. Mäki tuun sit samal keskustaa.
- Hei mut. Sithän me voidaan mennä vaik elokuvii. Eiks ni?
- Joo hyvä idea. Soitellaan sit sunnuntaina.
- Joo kiva. Hyvää viikoloppua!
- Kiitti ja hyvää matkaa sulle.
- Kiitti. Moido.
- Moi moi.

• • •

PUHELIMESSA

- Pekka Leppäne.
- Kaisa tässä, moi.
- Moi.
- Tota, mitä sä teet nyt viikoloppuna?
- En mitää erikoista. Miten nii?
- No ku... tota...
- Ai nii! Se muutto.
- Nii. Ootsä tulossa.
- Joo totta kai. Mihi aikaa?
- Jos sä tuut tänne Kallioon joskus puol ykstoista, ni so iha hyvä. Voitsä ajaa?
- Voin joo. Millä kadulla se nyt on, se uus asunto?
- Pihlajatiellä.
- Joo joo. Millane asunto se o?
- No, siin on kaks huonetta ja sellanen pieni keittiö ja sit kylppäri. Olohuonees on parketti.
- Vau! Paljo siin on vuokra?
- Tonni kuussa. Siin on kuuskymmentä neliötä.
- Ai jaa. Aika kallis.
- Niin no joo, mut jos halua asuu keskustas, ni se maksaa. Sitä paitsi siit on tosi lyhyt matka töihin, ehkä viis minuuttii. Ja sielt o hyvä näköala puistoo. Son kato ylin kerros.
- Ai, onks siel hissii?
- On, joo.
- Onks sitä tavaraa paljo?
- No, pari kirjahyllyy, sohva, sänky tietysti, kirjoituspöytä, muutama tuoli, tietokone, stereot, ruokapöytä, yks iso peili, pari pient tauluu, telkkari...
- Joo joo. Voinksmä ajaa siel sit pihalle?

- Ei kuule ku pihalt ei pääse siihen B-rappuu. Mut siin kadul on tilaa.
- Ookoo. Nähää sit lauantain puol ykstoista.
- Kiva joo. Kiitti tosi paljo.
- Ei mitää. Heido
- Hei hei.

• • •

Kysymyspronomini *mikä* ja demonstratiivipronominit

N	mikä	tää	toi	se
P	mitä	tätä	tota	sitä
Ill.	mihi(n)	tähä(n)	toho(n)	sihe(n)
In.	mis(sä)	täs(sä)	tos(sa)	siin(ä)
El.	mist(ä)	täst(ä)	tost(a)	siit(ä)
All.	mille	tälle	tolle	sille
Ad.	mil(lä)	täl(lä)	tol(la)	sil(lä)
Abl.	milt(ä)	tält(ä)	tolt(a)	silt(ä)

Paikan adverbis

tähä(n)	täs(sä)	täst(ä)
toho(n)	tos(sa)	tost(a)
siihe(n)	siin(ä)	siit(ä)

Kun substantiivin edessä on pronomini, se on samassa sijassa kuin sen pääsana. Seuraavissa esimerkeissä nämä sanat eivät kuitenkaan ole pronomineja vaan adverbeja, jotka mm. voivat ilmaista, että paikka tai aika, josta puhutaan, on lähellä ja/tai tuttu. Kyseessä ei siis ole pronomini, joka on eri sijassa kuin pääsana, vaan adverbi + substantiivi.

Pelaatsä tos urheilutalol?
Mennään pelaa täs joku päivä.
Nähään siin kahen maissa.
Kuusviis lähtee tost seuraavalt laiturilta.
Ne muuttaa tähän Kuusitielle.

Samoin voidaan käyttää pronominia *joku* (Ks. kpl 4).

BUSSIASEMALLA

- Anteeks, pääseeks täl bussilla Lauttasaaree?
- Ei, tää menee Vantaalle.
- Ai, mikä sit menee Lauttasaaree?
- Kuusviis A menee. Se lähtee tost seuraavalt laiturilta.
- Kiitti.

• • •

RATIKASSA

- Anteeks, meneeks tää Töölöö?
- Menee joo.
- Tota, moon menos Museokadulle. Voitsä sit sanoo, mis mä jään pois.
- Joo, mä sanon.
- Kiitti.

(viisi minuuttia myöhemmin)

- Seuraava on Museokatu.
- Kiitos.

• • •

MITEN SINNE PÄÄSEE?

- No nii. Nähään sit illalla.
- Hei mut millä sinne pääsee?
- Sä voit tulla metrol tai bussilla.
- Jos mä tuun metrolla, ni mil asemalla mä jään pois?
- No, Siilitiellä, mut siit on kyl aika pitkä matka kävellä.
- Ai, emmä kyl jaksä kävellä. Mä tuun sit bussilla. Mil bussilla mä pääsen sinne?
- No, toi kahekskyt A on aika hyvä.
- Lähteeke Rautatientorilta?
- Ei ku Herttoniemest, metroasemalta. Sä tuut ensin metrolla Herttoniemeen ja vaihdat siellä.
- Okei nähään sitte.
- Nähään moi.

• • •

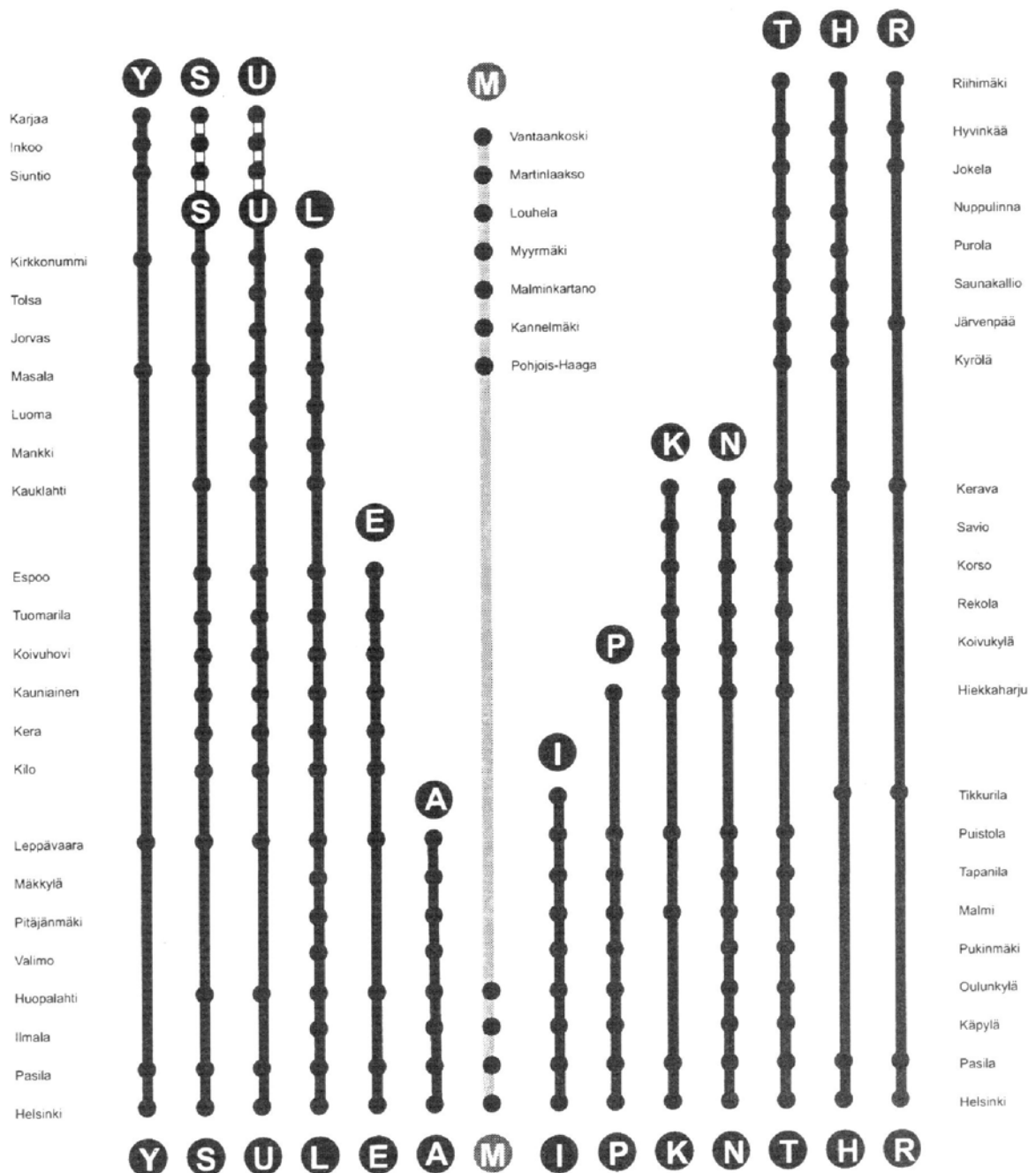
JUNASSA

- Hei, onks tää paikka vapaa?
- Joo. Ole hyvä. ... Kyl on kaunis ilma.
- Nii o, mut vähän kylmä.
- Joo mutta kevät on tulossa.
- Mä luulen, et Oulus on kyl aika kylmä vielä.
- Ai soot menos Ouluu. Ootsä sielt kotosi?
- Ei ku mä oon Virosta, Tallinnasta.
- Ai jaa! Sä puhut tosi hyvin suomee. Mitä sä teet?
- Mä opiskelen suomee.
- Ai jaa no ilmankos. Missä sä opiskelet?
- Tampereella.
- Joo joo. Mitäs sä Oulussa?
- No mä käyn melkein joka viikonloppu Oulussa, ku siellon semmonen kääntäjäkurssi. Se kestää kesään asti.
- Joo joo.

- Mitä sä muuten teet?
- No mä oo hyttiemäntä.
- Ai jaa. Millä laivalla?
- Vikingillä, Mariellalla. Ai mut nyt tulee Parkano. Mä jään pois.
Hyvää matkaa ja kiitos seurasta.
- Kiitos samoin.

...

PAIKALLISJUNAT SEUTULIIKENNEALUEELLA

KAHVILASSA

- Anteeks saaks tääl polttaa?
- Joo saa. Tässon tuhkakuppi.

• • •

Verbejä

nähä	tehä
mä nää(n)	mä tee(n)
sä näät	sä teet
se näkee	se tekee
me nähää(n)	me tehää(n)
te näätte	te teette
ne näkee	ne tekee

Kiitoksia

Kiitti kahvista.
Kiitti kirjeestä.
Kiitti lainasta.
Kiitti neuvosta.
Kiitos viimesestä.
Kiitos seurasta.
Kiitos nyt kuitenkin.
Kiitti paljo.
Kiitti hirveesti.
Kiitti vaa.
Kiitti sulle.

Kysymyssanat

Mihin sä oot menossa?
Minne sä oot menossa?
Mis(sä) sä asut?
Mist(ä) sä oot kotosi?
Mitä sä teet huomenna?
Mil junal sä meet?
Millä sinne pääsee?
Miten sinne pääsee?
Mis mä jään pois?
Miks?

olla-verbin imperfekti

mä oli(n) / moli(n)	me oltii(n) / moltii(n)
sä olit / solit	te olitte / tolitte
se oli / soli	ne oli / noli

VÄSYTTÄÄ

- Voi ei ku mä oon väsyny.
- Voi raukkaa. Olitsä taas kymmenen tuntii töissä.
- Joo. Se Pekka on vieläki sairas. Ja mä oon yksin koko osastolla.
Mut kyl mä pärjään. Olittekste muuten viikoloppuna sil risteilyllä?
- Joo oltii, mut oli tosi tylsää.
- Ai miten nii?
- No ku kaikki oli niin kännissä taas.
- No voi hitto. Nei kyl tee muuta ku juo. Sä olit tietysti ainoo selvä taas.
- Joo. Emmä jaksa, ku sit seuraavana päivänä on nii huono olo.
- Joo.

• • •

Sanasto

Puhuttu kieli

ainoo
asuu
ei ku / eiku
Eiks ni?
hirveesti
hitto
ilmankos / no ilmankos
joku
jossai(n)
kaveri
kirjotuspöytä
kotosi(n)
ku
ku
kuitenkaa(n)
kuitenki(n)
kylppäri
kännissä
meinata
melkei(n)
menos
miks
millane(n)
mist
muute(n)
neliö
ni/nii
pärsätä
ratikka
samal
sellane(n)
semmone(n)
sielt
sithä(n)
takas
tehä
telkkari
tonni
tylsä
töihi(n)
töissä

Kirjoitettu kieli

ainoa
asua
ei vaan
Eikö niin?
paljon
"lievä kirosana"
ei ihme, että
jokin
jossakin
ystävä
kirjoituspöytä
kotoisin
kuinka
kuin
kuitenkaan
kuitenkin
kylpyhuone
humalassa
aikoa
melkein
menossa
miksi
millainen
mistä
muuten
neliömetri
niin
tulla toimeen / selviytyä
raitiovaunu
samalla
sellainen
sellainen
sieltä
sittenhän
takaisin
tehdä
televisio
tuhat euroa
ikävä
työhön
työssä

uus	uusi
vaik	esimerkiksi
varmaa(n)	varmaan
viikoloppu	viikonloppu
vissii(n)	varmasti/varmaan
väsiny	väsinyt

Selityksiä

---

1) *menossa – tulossa*

Mihi sä oot menossa? = Mihin menet?

Mist sä oot tulossa? = Mistä tulet?

2) *ha(n)/hä(n)*

Pääte osoittaa, että puhuja olettaa asian olevan kuulijalle tuttu. Esimerkiksi lauseessa *Tossahan se on sohvalla*. *Se* tarkoittaa suurin piirtein samaa kuin 'kuten näet'. Lauseessa *Kaisaha asuu Vaasassa*. Pääte tarkoittaa samaa kuin 'kuten tiedät'.

3) *Mitäs tässä.*

Yksi tyypillinen vastaus kysymykseen *Mitä kuuluu?*

4) *riippuu + sta/stä*

Se riippuu säästä.

5) *Just joo – Joo joo.*

Kuulija käyttää tällaista kommenttia, kun hän on vastaanottanut puhujan sanoman ja haluaa ilmaista, että lisäinformaatio ei ole välttämätöntä (*Millon sä tuut takas? – Sunnuntaina. – Just joo.*).

6) *Ai nii(n)*

Kun puhuja muistaa yllättäen jotakin tai hän haluaa ilmaista, että asia olikin hänelle ennestään tuttu, hän sanoo: *ai nii*. Samantyyppinen ilmaus on *ai niin joo*.

7) *Nii.*

Kun kysyjä haluaa varmistaa, että hän on oikeassa, niin vastaaja voi vahvistaa kysyjän olevan oikeassa sanomalla: *nii* (*Jäähallissaks se konsertti on? – Nii.*). Vahvistuspyyntö ei ole välttämättä kysymyksen muodossa (*Ai nii! Se muutto. – Nii.*). (Vrt. kpl 1)

8) Lohkolause (eräs puhekielen lausetyyppi)

Puhekielessä on tavallista, että asiaan tai ihmiseen viitataan ensin pelkällä pronomiinilla, jonka jälkeen asia tai ihminen ilmaistaan vielä kerran substantiivilla, tai pronomiinilla ja substantiivilla:

Missä se on se uus asunto?

Kuka toi on toi eka vasemmalla?

Vrt.

Onpas tää kuivaaja pieni.

Onpas tää pieni tää kuivaaja.

Tätä lausetyyppiä kutsutaan lohkolauseeksi.

9) *niin no joo*

Kun halutaan ilmaista, että ollaan eri mieltä asiasta ja halutaan sanoa se kohteliaasti, repliikki voidaan aloittaa: *niin no joo*.

10) *kato*

Puhuja voi käyttää sanaa *kato*, kun hän haluaa selittää (*Son kato ylin kerros* = Koska se on ylin kerros).

11) **Subjekti puuttuu.**

Jos subjekti = kuka tahansa, subjektisanaa ei ole, ja verbi on se-persoonassa (*Pääseeks täl bussilla Lauttasaareen? Saaks tääl polttaa?*) Tällainen subjektiton lause on yleistävä. (Vrt. säälauseet kpl 2)

12) *hei mut*

Ilmausta käytetään, kun tuodaan keskusteluun jokin uusi aihe tai saadaan uusi idea (*Hei mut. Sithän me voidaan mennä vaik elokuvii.*). Samalla tavalla voidaan käyttää ilmausta *ei mut*.

13) **Painottava ja vastahakoinen kyl**

Sanaa *kyl* voidaan käyttää silloin, kun halutaan korostaa tai painottaa jotakin asiaa, varsinkin adjektiivin yhteydessä (*Siit on kyl aika pitkä matka. Kyl on kaunis ilma.*). Sillä voidaan ilmaista myös haluttomuutta (*Emmä kyl jaksa kävellä.*) ja vastahakoista myöntymistä (*Mut kyl mä pärjään. Mut kyl mä voin tulla.*). Partikkelia *kyl* voidaan käyttää myös osoittamaan erimielisyyttä (*On vähä kylmä. – Joo mut kevät on tulossa. – Mä luulen, et Oulussa on kyl aika kylmä vielä.*).

14) *Mitäs sä Oulussa?*

Mitäs sä Oulussa? = Mitä sinä teet Oulussa?

KAPPALE 4

EHDOTUKSIA

- Mennääks kahville?
- Joo. Mennään vaan. Mennääks Engeliä?
- Joo. Siellon tosi hyvää maitokahvii.
• • •
- Mä oo ihan loppu. Ootsä jo lähös kotii?
- Joooo mut... mennääks ensi yhelle?
- Ai kaljalle vai? No joo miksei.
• • •
- Siellon tosi kaunis ilma.
- Nii o. Mennääks kävelyllä?
- Joo mennään vaik Kaivopuistoo.
• • •
- Nähääksme, enne ku sä lähet.
- Huomen mä en voi, mut mite ois ylihuomenna. Mennään vaik lounaalle.
- Joo. Mihin mennää?
- Mennään vaik Rodolfo. Käyks sulle kello yks?
- Joo käy. Nähää sit siel. No moi.
- Moi moi.
• • •
- Mitä sä teet illalla?
- Mä meen Maijalle.
- Millon sä tuut meille?
- Mähän käyn teil melkein joka päivä.
• • •
- Hei, tuutsä meille lauantaina?
- Emmä voi, moon lähös matkalle.
- Ai, mihin sä oot menossa?
- Tallinnaa.
- No joku toinen kerta sit.
• • •

LOMALLE LÄHDÖSSÄ

- Millo sä lähet lomalle?
- Ens viikolla.
- Meinaatsä lähtee johki matkalle?
- Emmä, mä meen vaan maalle, mökille.
- Ehitääksme nähä, ennen ku sä lähet?
- Mä e oikee tiiä... Tässön vähän kiire.
- No hyvää lomaa sit vaa sulle.
- Kiitti. Nähää elokuussa.

• • •

Puhekielen astevaihtelua

Astevaihtelu on puhekielessä muuten samanlainen kuin yleiskielessä, mutta **ht** : **hd**-vaihtelun (*lähtee* : *lähden*) sijaan puhekielessä on joskus **ht** : **h** (*lähtee* : *lähen*). Vaihtelu **ht** : **h** ei kuitenkaan ole systemaattista, vaan sitä käytetään enimmäkseen hyvin tavallisissa ilmauksissa.

Nominit		Verbit	
Vahva aste	Heikko aste	Vahva aste	Heikko aste
paikka	paikas	nukkuu	nukun
lippu	liput	oppii	opit
tyttö	tytöt	soittaa	soitan
ruoka	ruuas	lukee	luen
tapa	tavat	sopii	sovin
katu	kadul	kaataa	kaadan
Lahti	Lahes	lähtee	lähen
Helsinki	Helsingis	tunkee	tungen
Irlanti	Irlannist	antaa	annan
silta	sillalt	kieltää	kiellät
kerta	kerran	ymmärtää	ymmärrätsä?

HUOM! Joissakin puhekielen verbeissä **ts** on **tt**, esim. *katsoa* → *kattoo*. Tällöin verbissä on yleensä normaali astevaihtelu, mutta se voi myös puuttua (*mä en viitti*).

kattoo	viittii		ettii
mä kato(n)	mä viit(t)i(n)	mä en viit(t)i	mä eti(n)
sä katot	sä viit(t)it	sä et viit(t)i	sä etit
se kattoo	se viittii	sei viit(t)i	se ettii
me katotaa(n)	me viit(t)itää(n)	mei viit(t)itä	me etitää(n)
te katotte	te viit(t)itte	te ette viit(t)i	te etitte
ne kattoo	ne viittii	ne ei viit(t)i	ne ettii

Indefiniittipronomini

N	joku
P	jotai(n)
Obj.	jonku(n)/jotai(n)
Ill.	johki/jonnekki(n)
In.	jossai(n)
El.	jostai(n)
All.	jollekki(n)
Ad.	jollai(n)
Abl.	joltai(n)

Indefiniittipronomini voi esiintyä samalla tavalla paikan adverbina kuin kappaleessa 3 esitellyt paikan adverbit. Esim. *Meetteks te johki lomalle? Ne paperit on tääl jossain pöydällä. Se on jostain Venäjältä.*

PUHELIMESSA

- Pekka Leppäne.
- No Maija täs moi. Kuule viititsä kattoo, onks siel maitoo? Mä voin ni-mittäi tuoda, jos ei o.
- Hetki vaa, mä kato. (tauco) Joo, ei o. Viititsä tuoda samal kahvii, son loppu.
- Joo mä tuon. Moi.
- Moi moi.

• • •

KYLÄSSÄ

- Keitetääks kahvii? Otatsä kahvii vai teetä?
- Joo kahvii, kiva kiitti.
- Käytätsä sokerii?
- Joo yks pala kiitti.
- Entäs maitoo? Kaadanksmä sullekki?
- Ei kiitti, mä en käytä.

• • •

SOVITAAN TAPAAMISESTA

- Nähäänsme ens viikolla?
- Joo nähään vaa. Sopiiks sulle tiistai?
- Tota, ei sovi. Hetki, mä katon kalenterista. Missä se nyt taas on? Äh, son tietysti kotona. No mut, soitellaan vaik sunnuntaina ja sovitaan t.
- Joo tehään nii. Soitatsä vai soitanks mä?
- Mä voin soittaa. Ootsä miten kotona?
- No illal ainaki.

• • •

KAUPASTA KOTIIN

- Huhhuh, hitto ku nää kassit painaa. Mihin mä pistän nää?
- Katotaas. Onks jääkaapis tilaa? Ohoh, täähä o ihan täys.
- Hetkinen. Mä teen tänne tilaa. Jos mä otan nää kaljat pois täält, ni sä voit laittaa ainaki noi maidot sinne.
- Okei. Pistäksmä sit nää leivät tohon korii?
- Joo ja sit noi appelsiinit tohon lautaselle.
- Ai mille lautaselle?
- Sille punaselle.
- Mihin mä tungen nää vessapaperit?
- Toho alakaappii.

• • •

KAUPASSA

- Mis täällon pesuaineet?
- Non tuol alahyllyllä.
- Ai joo, kiitti.

• • •

- Mihin mä voin jättää nää tyhjät pullot?
- Tonne käytävän päähä.
- Kiitti.

• • •

- Anteeks hei, tiedätsä, mitä nää tomaatit maksaa. Täst puuttuu hinta.
- Puuttuuko? Kyl se siel jossai o. Hetki vaa.

• • •

KASSALLA

- Voiks tääl maksaa kortilla?
- Joo. Pankkikortilla vai visalla?
- Visalla.

• • •

- Tuleeko tilille?
- Ei ku mä maksan käteisellä.

• • •

Persoonapronominien taivutus

N	mä	sä	se	me	te	ne
P	mua	sua	sit(ä)	meit(ä)	teit(ä)	niit(ä)
Ill.	muhu(n)	suhu(n)	siihe(n)	meihi(n)	teihi(n)	niihi(n)
In.	mus(sa)	sus(sa)	siin(ä)	meis(sä)	teis(sä)	niis(sä)
El.	must(a)	sust(a)	siit(ä)	meist(ä)	teist(ä)	niist(ä)
All.	mulle	sulle	sille	meille	teille	niille
Ad.	mul(la)	sul(la)	sil(lä)	meil(lä)	teil(lä)	niil(lä)
Abl.	mult(a)	sult(a)	silt(ä)	meilt(ä)	teilt(ä)	niilt(ä)

VAATEKAUPASSA

M = myyjä, S = Sabina, K = Kaisa

- K: Hei kato, miten kiva hame.
S: Joo! Tosi kiva. Mitä se maksaa?
K: Tää on kyl aika kallis, satakakskymppii.
S: Mut se varmaan sopii sulle. Voithan sä kokeilla.
K: Joo, mut tää on liia iso. Tää on kolkytkaheksa. Onkohan täst kokoo kolkytkuus? Hei mut tässo. – (myyjälle) Anteeks, mut mis tääl voi sovittaa?
M: Sovituskopit on tuol perällä.
K: Kiitos.
(tauko)
K: No ni, mitäs tykkäät?
S: Tosi hyvä. Se käy sulle tosi hyvi. Toi väriki on tosi kaunis.
K: Must tää on vähä liian tiukka. Emmä tiiä. Ehkä mä mietin vielä.
S: Mä tykkään tost kyllä. Must se sopii sulle.
K: Kyl mä kuitenkin viel mietin.

• • •

RAVINTOLASSA

T = tarjoilija, K = Kaisa, P = Pekka

- T: Iltaa. Mitäs teille saa olla?
P: Ruokalista kiitos.
T: Tässä, olkaa hyvä. Saako olla jotain juotavaa?
K: Mulle kakstoist senttii kuivaa valkoviiniä.
T: Käyks italialainen viini?
K: Joo, käy. Sulle tulee varmaa olutta?
P: Joo. Mulle tuoppi kiitos.
T: Keskiolutta?
P: Joo.
T: Löytyykö sieltä listalta mitään?
P: Mulle nää silakat.
K: Joo, ja mulle tää savulohisalaatti.
T: Tuleeko jälkiruokaa?
K: Mulle vaan kahvi, kiitos.
P: Mulle ei mitää.
T: Siis: savulohisalaatti, silakat ja yks kahvi. Kiitos.

• • •

Ruokalista

Salaatteja

*Riimihärkäsalaatti
Savulohisalaatti
Katkarapusalaatti*

Liharuokia

*Poronkäristystä
Lampaankyljyksiä
Marinoitua häränfileetä*

Kalaruokia

*Paistetut silakat
Ahvenfileitä
Loimulohta*

Jälkiruokia

*Jäätelöä
Hedelmäsalaattia
Juustokakkua*

Lisukevaihtoehdot

perunamuusi, ranskalaiset perunat, valkosipuliperunat, riisi

Sanasto

Puhuttu kieli	Kirjoitettu kieli
ainaki(n)	ainakin
eka	ensin
ennenku	ennen kuin
ens	ensi
ensi(n)	ensin
eteempäi(n)	eteenpäin
ettii	etsiä
joku	jokin
Katotaas!	Katsotaanpa!
kattoo	katsoa
kokeilla	sovittaa
kortti	pankkikortti / luottokortti
käydä	sopia
laittaa	panna/laittaa
liia(n)	liian
loppu	väsynyt / lopussa
lähös	lähdössä
mite(n)	miten
nimittäi(n)	nimittäin
nukkuu	nukkua
oikee	oikea
oikee(n)	oikein
pistää	panna/laittaa
punane(n)	punainen
sentti	senttilitra
suuraa(n)	suoraan
toka	toinen
tonne	tuonne
tunkee	panna/laittaa
tykätä	pitää
täys	täysi
täält	täältä
viittii	viitsiä
yhelle	yhdelle oluelle
Äh	Voi ei

Selityksiä

---

1) *lähtee / mennä + lle*

Kun mennään juomaan kahvia, syömään lounasta tai mennään kävelemään, käytetään puheessa yleensä substantiivia *lle*-muodossa.

Mennään kahville.

Lähetsä lounaalle?

Lähetään kävelyille.

Mennääks yhdelle? = Mennäänkö oluelle?

2) *vaa(n)* – eräs tapa ilmaista ehdotukseen suostumista

Kun puhuja haluaa ilmaista, että hän suostuu toisen ehdottamaan tekemiseen, hän toistaa ehdotuksen verbin ja liittää sen loppuun sanan *vaa(n)*:

Mennääks kahville? – Mennään vaan.

3) *vai* – ymmärtämisen varmistaminen

Kun puhuja haluaa varmistaa, että on ymmärtänyt oikein toisen puheen, hän aloittaa varmistuksen sanalla *ai* ja lopettaa sanaan *vai* (*Mennääks yhdelle? – Ai kaljalle vai?*)

4) *käydä / sopia + lle*

Käyks sulle kello kuus? = Sopiiks sulle kello kuus?

Verbillä *käydä* on suomen kielessä monta merkitystä. 1) Hyvin tavallinen on liikkeen merkitys: *Käytsä usei oopperassa?* 2) Puhekielessä toinen tavallinen merkitys on *sopia*: *Käyks sulle?*

5) *meille – meillä – meiltä*

Kun sanotaan, että mennään jonkun luokse, ollaan jonkun luona tai tullaan jonkun luota, käytetään yleensä vain nimeä tai persoonapronominia *lle-*, *lla/llä-* tai *lta/ltä-*muodossa, esim. *Tuutsä meille? Moltiin Pekalla.*

6) *No, joku toinen kerta sit.*

Kun halutaan jättää mahdollisuus tehdä tulevaisuudessa se, mikä nyt jäi tekemättä, käytetään tätä fraasia.

7) Verbi *tietää* puhekielessä

Verbin taivutus voi olla hyvin epäsäännöllinen. Taivutusmuodoissa, joissa esiintyy *ii* voi joskus olla vain yksi *i* (*Tiätsä? Emmä tiä.*).

mä tiiä(n) / tiedä(n)

mä en tiiä / tiedä

sä tiiät / tiedät

sä et tiiä / tiedä

se tietää

sei tiiä / tiedä

me tiietää(n) / tiedetää(n)

mei tiietä / tiedetä

te tiätte / tiedätte
ne tietää

te ette tiää / tiedä
nei tiää / tiedä

8) *kattoo + sta/stä*

Kun etsitään informaatiota, käytetään verbiä *katsoa* ja informaation lähdettä *sta/stä*-muodossa.

Mä katon kalenterista.

Sä voit kattoo puhelilluettelosta.

9) Kysymyssanan paikka verbikysymyksen kanssa

Lauseissa, joissa kysymyssanana on verbi, voi puhekielessä esiintyä myös jokin kysymyssana. Tällöin verbikysymys on ensin ja kysymyssana seuraa subjektia (Ootsä *miten* kotona? Tuleekse *millon* tänne? Tuutsä *mihi* aikaa?).

10) *Huhhuh*

Käytetään, kun halutaan ilmaista, että jokin on raskasta tai vaivalloista.

11) *puuttuu + sta/stä, lta/ltä*

Täst puuttuu hinta.

Mult puuttuu kaks euroo.

12) *tykätä + sta/stä*

mä tykkää(n)   me tykätää(n)

sä tykkäät   te tykkäätte

se tykkää   ne tykkää

Mä tykkään tost kyllä.

Mitäs tykkäät täst takista?

Kysymys *Mitäs tykkäät?* tarkoittaa samaa kuin *Mitä mieltä olet?*

13) Persoonapronominit *sta/stä*-muodossa

Kun kerrotaan mielipide, tekijä on muodossa *must, sust, siit, meist, teist* ja *niist* (*Must tää o hyvä. Onks tää sust hyvä?*).

KAPPALE 5

KYLÄSSÄ

- Syötsä jotai?
- Meinaatsä ite syödä?
- Joo, on täs jo vähän nälkä.
- No sitte. Voidaan vaik keittää kahvii ja syödä pari voileipää.
- Joo. Mitäs tääl jääkaapis o. Joo, täällon kinkkuu ja juustoo ja makkaraa ja kurkkuu. Sit tosson ruisleipää ja näköjään pari palaa paahtoleipääki. Ja tässon appelsiinimarmeladii. Riittääks nää?
- Totta kai. Onks maitoo?
- Hetki, mä katon, onks tää jo vanhaa. Yäk! On joo.
- No mut jos sä keität kahvii, ni mä voin käydä tos kiskalla.
- Joo, tehään nii. Tykkäätsä miten vahvast kahvista?
- Se saa olla aika vahvaa. Mä inhoon liian laihaa kahvii.
- Sama täällä.

• • •

TYÖPAIKALLA

- Olit sä jo lounaalla?
- Olin joo.
- Mitä ruokaa sielloli?
- Sielloli lohikeitto ja sit sitä eilist kaalilaatikkoo.
Lohikeitto oli iha hyvää.
- Ai jaa. Mä oo allerginen kalalle ja mä inhoon kaalii.
Mä meen varmaan johki muualle.

• • •

KUTSUT

- Kuule, pyydetääks naapurit meille lauantaina?
- Joo, entäs Niemiset?
- Joo, pyydetään neki. Ne pyytää aina meiät.
- Mitä ruokaa me tarjotaan niille?
- Emmä tiiä. Jotai helppoo. Mä oon nii huono kokki.
- Em mäkää jaks kokata. Jos ostetaan vaik patonkii ja juustoo.
Tai tehään jotai salaattii.
- Joo. Mä osaan kyl leipoo. Mä voin leipoo pullaa.
- Joo hyvä.

• • •

Verbin me-persoona (= kirjoitetun kielen passiivimuoto)

Verbityyppi 1

minä-persoonan vartalo + taa(n)/tää(n) (kieltomuodossa ta/tä)

Infinitiivi	minä-persoona me-persoona	positiivinen me-persoona	negatiivinen
nukkuu	nukun	me nukutaa(n)	me ei nukuta
oppii	opin	me opitaa(n)	me ei opita
kattoo	katon	me katotaa(n)	me ei katota
lukee	luen	me luetaa(n)	me ei lueta
sopii	sovin	me sovittaa(n)	me ei sovita
lähtee	lähen	me lähetää(n)	me ei lähetä
jäätyy	jäädyn	me jäädyttää(n)	me ei jäädytä
tunkee	tungen	me tungettaa(n)	me ei tungeta

HUOM!

Jos vartalon viimeinen vokaali on **a** tai **ä**, se muuttuu **e**:ksi.

laittaa	laitan	me laitetaan(n)	me ei laiteta
alkaa	alan	me aletaan(n)	me ei aleta
pyytää	pyydän	me pyydetään(n)	me ei pyydetä
antaa	annan	me annetaan(n)	me ei anneta
kieltää	kiellän	me kielletään(n)	me ei kielletä
ymmärtää	ymmärrän	me ymmärretään(n)	me ei ymmärretä

Verbityypit 2, 3, 4 ja 5

Infinitiivi + an/än

Infinitiivi	positiivinen me-persoona	negatiivinen me-persoona
juoda	me juodaa(n)	me ei juoda
syödä	me syödää(n)	me ei syödä
tehä	me tehää(n)	me ei tehä
nähä	me nähää(n)	me ei nähä
tulla	me tullaa(n)	me ei tulla
kävellä	me kävellää(n)	me ei kävellä
nousta	me noustaa(n)	me ei nousta
pestä	me pestää(n)	me ei pestä
avata	me avataa(n)	me ei avata
herätä	me herätää(n)	me ei herätä

tarvita	me tarvittaa(n)	me ei tarvita
häiritä	me häiritää(n)	me ei häiritä

HUOM! Me-persoonan loppu-*n* voi säilyä, kadota tai muuttua seuraavan sanan alkukonsonantin kaltaiseksi tai *p*:n edellä *m*:ksi. Esim.

Me lähetään kotii.

Me lähetää.

Me lähetää lomalle.

Me lähetääm pankkii.

Me-persoonan käyttötapa:

1) Puhutussa kielessä tätä verbimuotoa käytetään me-persoonan muotona, esim. *Me mennään nyt*. Tällaisessa käytössä persoonapronominia ei voi jättää pois, kuten kirjoitetussa kielessä, vrt. *Menemme nyt*.

2) Kirjoitetussa kielessä tämä verbimuoto on passiivi, ja se esiintyy aina ilman subjektia. Passiivilause ei myöskään yleensä voi alkaa verbillä, vaan lauseen alussa on ajan, paikan, tai tavan adverbiaali tai objekti, esim. *Piitariin mennään junalla*.

3) Kun tämä verbimuoto aloittaa lauseen ilman persoonapronominia, merkitys on me-imperatiivi, esim. *Mennään nyt jo*.

NIEMISET JA LEPPÄSET SUUNNITTELEVAT MATKAA

K = Kaisa Nieminen, P = Pekka Leppänen

K: Kato! Mallorcalla kaks viikkoo kuussataa.

P: Älä nyt! Tosi halpa. Eiksmä läheta lomalle samaa aikaa?

K: Joo, me lähetään kans heinäkuussa.

P: Mitä jos lähetaä yhdessä kaikki neljä? Maija lähtee varmasti.

K: Mä kysyn kans Heikiltä. Hyvä idea.

• • •

MATKAILU	
MATKAT*VERIT	
NYT kesän matkat jättiedullisesti nopealle varaajalle!	
1 vko	2 vko
4.7 KOS	495,- 800,-
4.7 ALGARVE	395,- 600,-
5.7 MALLORCA	395,- 600,-
5.7 RODOS	495,- 800,-

LÄHETÄÄ SAAREE!

- Kato mikä ilma. Siello ainaki kakskyt astetta lämmintä.
Lähetään merelle tai jotai.
- Joo, mennään vaik saaree.
- Soitetaaks Pekalle ja Maijalle ja pyydetään ne mukaa?
- Joo kiva. Mä soitan.

Puhelimessa:

- Pekka Leppäne.
- Heikki tässä, moi.
- Moi.
- Mitäs tykkäät ilmasta?
- Ei hassumpi. Miten nii?
- Me ollaan menos saaree. Tuuttekste mukaa?
- Joo, ihan mielellää. Mihi aikaa lähetää?
- No heti.
- Mitä me otetaan mukaa?
- No me otetaan viinii ja olutta. Voittekste tuoda syötävää?
- Joo Maija leipoo just kakkuu. Me otetaa se mukaa.
- Kakkuu, tota... Joo sois se makee, mut otetaan jotai suolasta kans. Me ostetaa yks graavilohi ja savusiika. Te voitte tuoda vaik leivän ja voita, nii ja kahvii ja maitoo.
- Eiks sokerii tarvita?
- Ei ku venees o. Ja vessapaperii on kans.
- Entäs aurinkovoidetta?
- Sitä ei o. Me yritetään muistaa se.
- Ai nii, mut voidaaksme ottaa koira mukaa?
- Joo, tietty. Venees on tilaa ainaki kaheksalle hengelle; kyl sinne yks koira mahtuu.
- Mis me nähää?
- Me voidaa hakee teiät.
- Monelta?
- No, sanotaaks kahelta? Me ollaan siel parkkipaikalla.
- Kiva. Nähää siellä.
- Kiva moi.
- Moi.

• • •

Objekti

Partitiivi

Kieltolause:	<i>Mä en osaa käyttää tietokonetta.</i> <i>Mei tarvita viisumii.</i>
Ainesana:	<i>Otat sä kahvii?</i> <i>Ostetaaks viinii?</i>
Prosessi:	<i>Mä pesen just pyykkii.</i> <i>Me siivottaa just vinttikomeroo.</i>

n-objekti ja me-persoonan objekti

Tulos:	<i>Mä pesen ton maton huomenna.</i> <i>Me pestään toi matto huomenna.</i>
--------	--

HUOM! Muiden persoonien, paitsi me-persoonan kanssa, käytetään tuloslauseessa n-objektia. Puhekielen me-persoonamuotoisen verbin kanssa tulosobjekti on nominatiivissa.

HUOM! Objektin päätte *n* muuttuu usein puhekielessä seuraavan sanan alkukonsonantin kaltaiseksi tai jää ääntymättä (*Otattekste sem mukaa? Mä otan tollasen savusiia.*).

HUOM! Puhekielessä käytetään enemmän partitiivia kuin kirjoitetussa kielessä, varsinkin verbien *tuntee* ja *nähä* kanssa. Esim.

Tunnetsä Leenaa?

Mä nään huomenna Pekkaa.

(Ks. L2.9. Kohtelias partitiivi)

Persoonapronominien objekti

mut	mua
sut	sua
se(n)/se	sit(ä)
meiät	meit(ä)
teiät	teit(ä)
ne	niit(ä)

Kenet?

Ketä?

Kieltolause:	<i>Mä e ymmärrä sua.</i>	<i>Mei ymmärretä teitä.</i>
Prosessi:	<i>Mä rakastan sua.</i>	<i>Me rakastetaa sua.</i>
Tulos:	<i>Otattekste sen mukaa?</i>	<i>Me pyydetää se mukaa.</i>
	<i>Nääksmä sut huomenna?</i>	<i>Nähääksme sut huomenna?</i>

KAUPASSA LIHATISKILLÄ

- Ja kenen vuoro oli?
- Mun varmaa. Hei.
- Päivää. Mitäs laitetaan?
- Tota ulkofilettä parisataa grammaa.
- Tää sisäfile olis tarjouksessa, satasen kilo.
- Ai jaa, no sitä sitte. Kiitos.
- Ja noin, ole hyvä. Saako olla muuta?
- Tota keittokinkkuu sata grammaa, kiitos.

Kun haluaa olla kohtelias, voi verbiä käyttää konditionaalissa. Konditionaalilin päätteet *isi*, *is*, *si* ja *s* liitetään verbin vartalon ja persoonapäätteen väliin. HUOM! Me-persoonan konditionaalilin päätte on *ta(i)s/tä(i)s*.

(Ks. kpl 10)

olla-verbi konditionaalissa:

mä o(l)isi(n) / mo(l)isi(n)

sä o(l)isit / so(l)isit

se o(l)is / so(l)is

me olta(i)s / molta(i)s

te o(l)isitte / to(l)isitte

ne o(l)is / no(l)is

KAUPASSA LEIPÄTISKILLÄ

- Ja mitä Teille sais olla?
- Mikä leipä toi o?
- Son hiivaleipä.
- Entäs toi toine, toi reikäleipä?
- Siin on ruista ja kauraa ja vehnää. Son tosi hyvä leipä, ja siinon sitä paitsi aika vähän suolaa.
- Joo joo. Onksse tänpäiväne?
- On joo.
- No mä otan sit sen. Ja sit pari tommost sämpylää, kiitos.
- Ja näin, olkaa hyvä.
- Kiitos.

saada-verbi konditionaalissa:

mä saisi(n)

sä saisit

se sais

me saata(i)s

te saisitte

ne sais

KAUPASSA KALATISKILLÄ

- Jaha ja mitäs hyvää?
- Mä otan tollasen savusiia.
- Minkäs kokonen se sais olla?
- Toi tost keskeltä.
- Saisko olla vielä muuta?
- Joo tota, oisko kuhaa?
- Ikävä kyllä, nyt ei oo. Huomenna tulee taas.
- Okei kiitos.

• • •

KAUPASSA JUUSTOTISKILLÄ

(Ruokatiskillä on usein jonotusnumerot. Myyjä huutaa vuoronumeron.)

- Viiskytyviis!
- Täällä.
- Hei.
- Hei. Mä ottasin tota sinihomejuustoo pienen pala.
- Kuinka pienen. Onks tää hyvä?
- Joo, son hyvä. Ja sit tota... Hetkinen, mitäs toi juusto o?
- No tää on tällast espanjalaist yrttijuustoo.
- Joo, sitä vois maistaa, mut ihan pieni pala, kiitos.
- Käyks tämmönen pala?
- Joo kiitos ja siinä kaikki.

Verbit *ottaa* ja *voida* konditionaalissa:

mä otta(i)si(n)	mä voisi(n)
sä otta(i)sit	sä voisit
se otta(i)s	se vois
me otetta(i)s	me voita(i)s
te otta(i)sitte	te voisitte
ne otta(i)s	ne vois

KASSALLA

- Sois tasan kaksikymppii.
- Kiitos.

• • •

KASSALLA

- Kuus euroa. Oisko sitä yhtä euroa?
- On joo.

• • •

KASSALLA

- Kaksyt ja nelkyt.
- Täs ois kaksyt ja sit se nelkyt sentti.

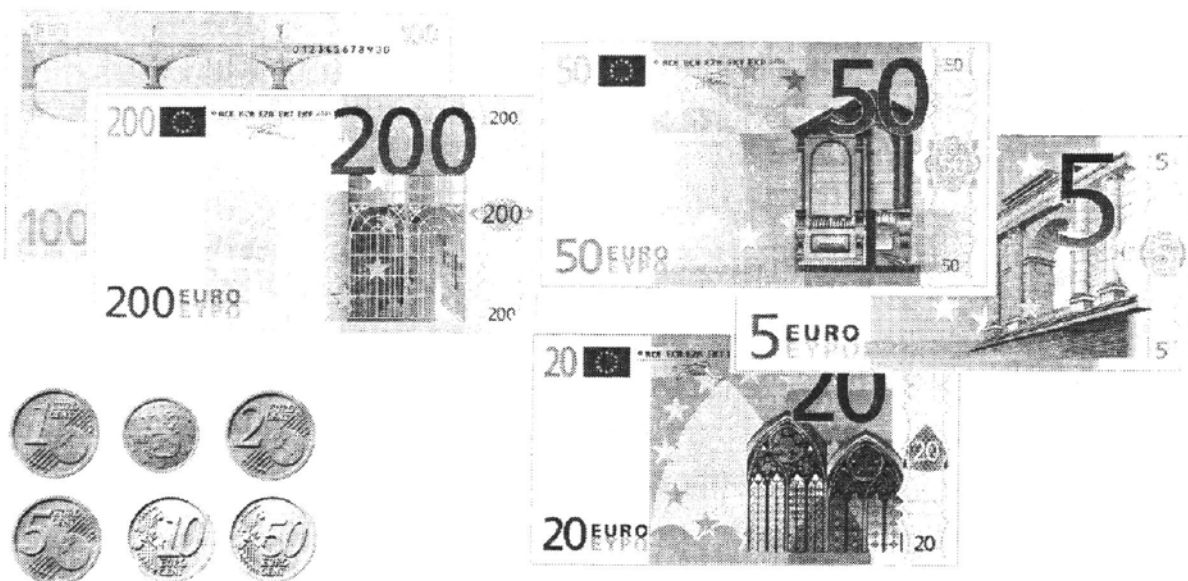
Rahojen nimet

Kolikot:

viissentine(n)
kymmensentine(n)
kaksytsentine(n)
viiskytsentine(n)
euro
kakseurone(n)

Setelit:

vitone(n)
kymppi
kaksymppine(n)
viiskymppine(n)
satane(n)
viissatane(n)

Sanasto

---

ei hassumpi	melko hyvä / todella hyvä
eiline(n)	eilinen
hakee	hakea
ikävä kyllä	valitettavasti
it(t)e	itse
ja noin / ja näin	tässä
jäätyy	jäätyä
kans(sa)	myös
kiska	kioski
(k)kaa/(k)kää	kaan/kään
kokata	tehdä ruokaa
kokone(n)	kokoinen
leipoo	leipoa
lukee	lukea
lähtee	lähteä
makee	makea
mielellää(n)	mielellään
mukaa(n)	mukaan
nii	siten (tässä)
näköjää(n)	näköjään
oppii	oppia
parkkipaikka	paikoitusalue
sama täällä	samoin
sanotaa(n)/sanotaaks	esimerkiksi
sopii	sopia
suolane(n)	suolainen
tasa(n)	tasaa
tietty	totta kai
toine(n)	toinen
tollane(n)	tuollainen
tommone(n)	tuollainen
tällane(n)	tällainen
tämmöne(n)	tällainen
tänpäiväne(n)	tämänpäiväinen
vessa	WC
yhessä	yhdessä
Älä nyt!	Ihanko totta!

Selityksiä

---

1) *(k)kaa/(k)kää*

Kieltolauseessa käytetään *(k)ki*-päätteen (Ks. kpl 1) asemesta päätettä *(k)kaa/(k)kää* (*Emmäkää jaksa kokata*). Kun päätte liittyy verbin vartaloon, *k* kahdentuu, esim. *ei ookkaa*.

2) Ehdotusten aloituksia

Ehdotus aloitetaan usein sanalla *jos* (*Jos ostetaa vaik patonkii?*) tai sanoilla *mitä jos* (*Mitä jos lähettää yhdessä?*).

3) Suolasta ja makeeta

Adjektiiveja *suolainen* ja *makea* voidaan käyttää myös substantiiveina, jotka tarkoittavat suolaista ja makeaa ruokaa.

4) Monelta? = Mihin aikaan?

yhelt(ä)	= kello yksi	seittemält(ä)	= kello seitsemän
kahelt(a)	= kello kaksi	kaheksalt(a)	= kello kahdeksan
kolmelt(a)	= kello kolme	yheksält(ä)	= kello yhdeksän
neljält(ä)	= kello neljä	kymmenelt(ä)	= kello kymmenen
viidelt(ä)	= kello viisi	yhelttoist(a)	= kello yksitoista
kuudelt(a)	= kello kuusi	kahelttoist(a)	= kello kaksitoista

5) Kohtelias imperfekti

Kun halutaan kohteliaasti tarkistaa kysymyksellä jokin asia, voidaan preesensin asemesta käyttää imperfektiä (*Tuliks muuta? Sun nimi oli?*).

6) *s* kysymyssanan lopussa

Kysymys on kohteliaampi ja tuttavallisempi, kun kysymyssanan lopussa on *s* (*Mitäs laitetaa?*).

6) *Tarjouksessa!*

Kun tuote on *tarjouksessa*, hinta on halvempi kuin tavallisesti.

8) *Jaha*

Ilmausta *Jaha* voidaan käyttää, kun keskustelussa siirrytään uuteen tilanteeseen (*Jaha ja mitäs hyvää?*).

9) *Siinä kaikki.*

Ilmausta *siinä kaikki* käytetään silloin, kun halutaan ilmaista, että asiaan ei kuulu enää muuta.

KAPPALE 6

ONKS TÄÄ SUN?

- Hei, onks tää kalenteri sun?
- On, joo. Kiitti.

• • •

ONKSUL?

- Onksul kalenteri mukana? Mä voisin kattoo siit yht juttuu.
- On joo. Hetki.
- Mä katon vaa, onks pitkäperjantai maaliskuun vika vai huhtikuun eka päivä.

• • •

TYÖPAIKALLA

- Hei oisko sul hetki aikaa?
- Joo.
- Ku mä en tajuu, mitä täs nyt taas tapahtuu. Mä en oikee osaa käyttää tätä konetta.
- No mitä sä haluat tehdä?
- Mä yritän printata. Mitä mä nyt teen?
- Paina tota printterin kuvaa. Mut täs printteris ei o paperii. Mä voin laittaa.
- Kiitti paljo.

• • •

KADULLA

- Oliko toi se sun täti?
- Ei ku so meitä äiti. Moltii sen kaa Stockalla.
- Ai jaa ostoksilla vai?
- Joo nyt ku on tää ale.
- No oliko siel mitää?
- No ei oikeestaa.

• • •

Genetiivi

Genetiivin päätte on *n*, mutta puheessa se usein muuttuu seuraavan sanan alkukonsonantin kaltaiseksi tai jää ääntymättä. (Vrt. kpl 1 ja 5) Genetiiviä käytetään ilmaistaessa, kenelle tai mille jokin tai joku kuuluu (*Onks tää kalenteri sun?*). Genetiiviä käytetään myös useimpien postpositioiden kanssa, esim. *G + jälkeen ja kanssa* (*lounaan jälkee, Maijan kans / Maijan kaa*).

HUOM! kuitenkin prepositio *ennen* + *P* (*ennen lounasta*).

Persoonapronominien genetiivi

mu(n)	mei(j)ä(n)/meidän
su(n)	tei(j)ä(n)/teidän
se(n)	niitte(n)/niiden

Demonstratiivipronominien genetiivi

Yksikkö	Monikko
tä(n)	näitte(n)/näiden
to(n)	noitte(n)/noiden
se(n)	niitte(n)/niiden

Omistusrakenne

Puhekielessä on periaatteessa samanlainen omistusrakenne kuin yleiskielessä eli se, jonka hallussa jotakin on, on *lla/llä*-muodossa. Puheessa kuitenkin *a* ja *ä* katoavat ja verbi sidotaan usein suoraan *ll*-muotoon.

Positiivinen

mullo(n)

sullo(n)

sillo(n)

meillo(n)

teillo(n)

niillo(n)

Kello(n)?

Onks mul?

Onk sul?

Onk sil?

Onks meil?

Onks teil?

Onks niil?

Onks kellää(n)

Negatiivinen

mullei o

sullei o

sillei o

meillei o

teillei o

niillei o

Kellei o?

Eiks mullo?

Eik sullo?

Eik sillo?

Eiks meillo?

Eiks teillo?

Eiks niillo?

Eiks kellää o?

Omistusrakenne äännetään usein yhtenä sanana, mutta siinä esiintyy paljon variaatiota, joten osat voivat ääntyä myös erikseen, esim.

Mullon. / Mul on.

Onks mul? / Onksmul?

Mullei o. / Mul ei oo. / Mulleio

Eiks mullo? / Eiks mul oo? / Eiksmullo?

MULLON – MULLEI O

- Hei paljo kello o?
- Sori, mullei o kelloo.

• • •

- Hei, kellon kello?
- Mul on. Son yks.

• • •

EROTESSA

- Soitellaa.
- Joo, mullo vastaaja, jos mä en o kotona.

• • •

- Hei, onks sul uudet silmälasit?
- Joo, eiks o kivat?

• • •

Lukusanojen taivutus

N	yks	kolme	viis
P	yht(ä)	kolmee	viittä
Vartalo	yhe-	kolme-	viide-
G	yhe(n)	kolme(n)	vii(d)e(n)
Ill.	yhtee(n)	kolmee(n)	viitee(n)
El.	yhest(ä)	kolmest(a)	vii(d)est(ä)
All.	yhelle	kolmelle	viidelle
N	seittemä(n)	kymmene(n)	
P	seittemää	kymment(ä)	
Vartalo	seittemä-	kymmene-	
G	seittemä(n)	kymmene(n)	
Ill.	seittemää(n)	kymmenee(n)	
El.	seittemäst(ä)	kymmenest(ä)	
All.	seittemälle	kymmenelle	

Kaks taipuu kuten yks, neljä kuten kolme ja kaheksa sekä yheksä kuten seittemä.

APTEEKISSA

- Ja kene vuoro?
- Mu. Mä ottasin jotain särkylääkettä pari pakettii.
- Onks teil resepti?
- Tarviiks siihe reseptin?
- Joo, jos ostaa enemmän ku yhen paketi.
- Ai. No mä otan sit yhen.
- Viidenkymmene vai sadan pakkaus?
- Sadan. Kiitti.

• • •

KASSALLA

- Millä sä maksat?
- Visalla.
- Oisko sul mitää henkilöllisyystodistusta?
- On mul ajokortti. Hetki vaa.

• • •

PUHELIMESSA

- Ravintola Kaiku.
- Maija Leppänen täs iltaa. Oisko teil pöytää kuudelle hengelle?
- Joo. On meil tilaa.
- No, mä varaan sen. Me tullaan kaheksalta.
- Selvä, siis kuuden hengen pöytä ja teiän nimi oli?
- Leppänen.
- Tervetuloa.

• • •

- Alko, Muurikatu.
- Moneen te ootte tänää auki?
- Kaheksaa.
- Ahah, joo. Entäs, miten te ootte auki lauantaina?
- Yheksäst kuutee.
- Selvä. Kiitti.

• • •

MIS SE ON?

- Hei, mis se teiän mökki oikee o? Kestääks sinne miten kaua autolla?
- Sinne on semmonen kahen tunnin matka.

• • •

EROTESSA

- Tuutsä sit joskus yhen jälkee?
- Joo. Tai viimestää vähä ennen kahta. Sanotaa vaik puol kaks.

• • •

PUHELIMESSA

- Me tullaa sit Maijan kans siin kaheksan maissa.
- Ookoo. Viittitteks te käydä matkal kaupassa?
- Joo. Mitä sä tarviit?
- Voittekste tuoda maitoo puolen litran tölkin?
- Joo, mä tuon. Tarviitsä muuta?
- E. Nähää.
- Joo. Nähää.

• • •

Fraseologiaa

Sekä genetiiviä että omistusrakennetta käytetään monissa fraaseissa. Joskus ne ovat keskenään vaihtoehtoisia.

1) Fyysinen tai psyykinen olotila

Mullon nälkä ja jano. / Mun on nälkä.

Onks sul kylmä? / Onks sun kylmä?

Eiku mullo hiki.

Mullo ikävä sua. / Mun on ikävä sua.

Meillon kiire.

Oliks teil kivaa?

2) Sairaudet

Maijall on flunssa.

Mullon pää kipee. / Mul särkee päätä. / Mun on pää kipee.

Onks sul kuumetta?

Mullon nuha ja yskä ja kurkku kipee.

Mul koskee vatsaa/mahaa. / Mullon maha kipee.

TERVEYSKESKUKSESSA

AJANVARAUS

K = puhelinkeskus, P = potilas, S = sairaanhoitaja, T = toimistoapulainen, L = lääkäri

K: Kallion terveysasema.

P: Saaksmä ajavvarauksee?

S: Päivystys.

P: Tässo Heikki Nivala, huomenta. Voisinksmä saada ajan lääkärille.

S: Onks teillä miten kiire? Millast vaivaa teil on?

P: No, mullon kai vähä kuumetta ja kurkku tosi kipee. Mä luulen, et mullon angiina.

S: Jaa, no tässois kyl aika tänään kello kolmetoist nolla nolla.

P: Kiva, siis kello kolmetoista.

S: Lääkärin nimi on Virpi Virolainen. Ilmottautuminen on sitten kymmentä vaille yks.

P: Kiitoksia ja kuulemii.

• • •

TERVEYSKESKUKSESSA

ILMOITTAUTUMINEN

- P: Päivää. Mullo aika tohtori Virolaiselle Nivalan nimellä.
T: Saanko sairausvakuutuskortin? – Voitte odottaa tossa aulassa. Huone numero 6. Lääkäri kutsuu nimellä.
P: Kiitos.

• • •

LÄÄKÄRIN VASTAANOTOLLA

- L: Nivala.
N: Päivää.
L: Päivää. Jaahah, ja mikähän sulla.
N: No, mullon kuumetta ja kurkku kipee.
L: No, katotaan sitä kurkkuu. Punanenhan tää on. Kyllä se angiinalta näyttää. Mä kirjotan sulle antibiootit. Tarviitsä sairaslomaa? Ootsä töissä?
N: Oon, joo.
L: No, mä kirjotan sit sulle kolme päivää.
Hetken kuluttua:
L: No ni. Tässois nää. Ja sit vaan lepää.
N: Selvä. Kiitos. Näkemii.
L: Näkemii.

• • •

Kysymyspronomini *kuka*

N	kuka	ketkä
P	ketä	ketä
Obj.	kenet	ketkä
G	kene(n)	
Ill.	kehe(n)	
In.	kenes(sä)/kes(sä)	
El.	kenest(ä)/kest(ä)	
All.	kelle	
Ad.	kel(lä)	
Abl.	kelt(ä)	

Kuka-pronominin monikon partitiivin asemesta käytetään useimmiten yksikön partitiivia.

Puhuttu kieli

Ketä sinne tulee? =

Ketä sä näät tänää? =

Kirjoitettu kieli

Keitä sinne tulee?

Myös: Ketkä sinne tulevat?

Kenet sinä tapaavat tänään?

Myös: Keitä sinä tapaavat tänään?

tai: Ketkä sinä tapaavat tänään?

JUHLIEN JÄLKEEN

- Olitsä eilen siel Maijal?
- Olin joo.
- Ketä sielloli?
- No, sielloli vaik ketä.

• • •

PUHELIMESSA

- Tietopörssi Oy
- Päivää. Mä soitan siit ilmoituksest, ku oli tänää teil lehes, siit atk-avustajan paikasta.
- Se henkilö, ku hoitaa tätä asiaa, ei oo nyt paikalla. Voitsä soittaa vaik tunnin kuluttua.
- Joo. Ketä mä sit kysy?
- Mikko Auvista. Haluutsä suoran numeron?
- Joo. Kiitti.
- Se on yks, yheksä, yks...
- Yks, yheksä, yks...
- yks, kolme, neljä, viis.
- Yks, kolme, neljä, viis. Kiitos hei.
- Kuulemiin kiitos.

• • •

KURSSI-INFORMAATIO

- Tiedätsä, kelt mä vois in kysyy täst kurssista?
- Riippuu siitä, mitä sä haluut tietää. Kyl mäki tiän siitä jotai.
- No tota, kelle mä jätän tän ilmoittautumise ja mist saa sen kurssiohjelman?
- No, sä voit antaa sen vaik mulle. Ohjelman sä saat kurssin alussa.
- Just. Kiva.

• • •

KENEST TE PUHUTTE?

- Kenest te puhutte?
- Yhest Annest. Et sä tunne sitä.

• • •

Sanasto

Puhuttu kieli

ajavvaraus
ale
ilmottautumine(n)
ilmotus
juttu
jälkee(n)
kaa/kans
kaua(n)
kipee
kirjottaa
kuulemii(n)
maha
maissa (kaheksan maissa)
Monee(n)?
noi(n)
oikee(n)
Stocka
tajuta
tänää(n)
viimestää(n)
vika

Kirjoitettu kieli

ajanvaraus
alennusmyynti
ilmoittautuminen
ilmoitus
asia
jälkeen
kanssa
kauan
kipeä
kirjoittaa
kuulemiin
vatsa
suunnilleen, noin (kello kaheksa)
Mihin asti?
noin
oikeastaan
Stockmann
ymmärtää
tänään
viimeistään
viimeinen

Selityksiä

---

1) *Miten te ootte auki?*

Liikkeen myyjää puhutellaan joskus *te*-persoonassa, jolloin persoona ei viittaa puhuteltavaan henkilöön vaan koko liikkeeseen.

Miten te ootte auki? = Mistä mihin liike on auki?

2) *maissa*

Tässä *maissa* ei ole *maa*-sanan inessiivi, vaan sillä ilmaistaan epämääräistä aikaa. Tällöin kellonaika on genetiivissä.

Mä tuun kaheksan maissa. = Tulen noin kello kahdeksan.

3) *Mikähän sulla?*

= Mikä sinua vaivaa?

4) *vaik(ka) + kysymyssana*

vaik ketä = kaikkia mahdollisia ihmisiä

vaik mitä = kaikkea mahdollista

vaik mistä = kaikista mahdollisista paikoista

5) *ku* *relatiivilauseessa*

Puhekielessä käytetään usein sanaa *ku* *relatiivipronominin joka* asemesta.

Se henkilö, ku hoitaa tätä asiaa. = Henkilö, joka hoitaa tätä asiaa.

Mä soitan ilmoituksesta, ku oli teil tänää lehes. = Soitan ilmoituksesta, joka oli teillä tänään lehdessä.

6) *kysyä + P - kysyä + lt(a)/lt(ä)* (ablatiivi)

Ketä mä sit kysyn? = Ketä pyydän puhelimeen / tekemään jotakin?

Kelt mä kysyn? = Keneltä kysyn?

KAPPALE 7

MIHI? – MIS? – MIST?

- Mihi sä oot menos?
- Mä meen syömää.

• • •

- Tiätsä, mis Kaisa o?
- Mä luule, et son tuol kirjastos lukemas.

• • •

- Mist sä oot tulos?
- Mä tuu just uimast.

• • •

III infinitiivi

	Mihi(n)?/Minne? maa(n)/mää(n)	Mis(sä)? mas(sa)/mäs(sä)	Mist(ä)? mast(a)/mäst(ä)
1	lukee(n) / lukemaa(n)	lukemas(sa) / (lukee)	lukemast(a)
	kysyy(n) / kysymää(n)	kysymäs(sä) / (kysyy)	kysymäst(ä)
2	uimaa(n) syömää(n)	uimas(sa) syömäs(sä)	uimast(a) syömäst(ä)
3	juttelee(n) / juttelemaa(n)	juttelemas(sa) / (juttelee)	juttelemast(a)
	kävelee(n) / kävelemää(n)	kävelemäs(sä) / (kävelee)	kävelemäst(ä)
	pesee(n) / pesemää(n)	pesemäs(sä) / (pesee)	pesemäst(ä)

4	tapaa(n) / tapaamaa(n)	tapaamas(sa) / (tapaa)	tapaamast(a)
	kerää(n) / keräämäa(n)	keräämä(sä) / (kerää)	keräämäst(ä)
5	valitsee(n) / valitsemaa(n)	valitsemas(sa) / (valitsee)	valitsemast(a)
	häiritsee(n) / häiritsemää(n)	häiritsemäs(sä) / (häiritsee)	häiritsemäst(ä)

maan/mään-infinitiivin sijasta puhekielessä käytetään useimmiten muotoa, joka on samanlainen kuin verbin se-persoona tai se-persoona + *n*. Myös *massa/mässä*-infinitiivin rinnalle on yleistymässä sama muoto. Verbityypissä 2 tämä muoto ei kuitenkaan ole mahdollinen. *masta/mästä*-infinitiivi on puhekielessä harvinainen.

KADULLA

- Mooi. Mihi sä oot menos?
- No, moi moi. Moon menos pelaa sulkista.
- Ai jaa. Mis sä käyt pelaa?
- Tos urheilutalol. So aika halpa, ykstoist euroo tunti.
- Joo, joo. Käytsä usein pelaa?
- Pari kertaa viikos.
- Vitsit, mäki voisi ruveta pelaa.
Mä oon niin huonos kunnos, et se vois tehdä hyvää.
- No, mut mennää pelaa täs joku päivä.
- Joo, hyvä idea. Soitellaa vaik ens viikolla.
- Joo. Moi.

• • •

TYÖPAIKALLA

- Lähetääks syömää?
- Mullei o viel nälkä. Mennää vähä myöhemmi, vaik tos kahen maissa.
- Joo, mä käy ensi viemäs takin pesulaa. Mihis mennää syömää?
- Oisko siin pesulan lähel joku kiva paikka?
- Joo, mä käy aika usei syömäs siin Rollossa. Son siin samas korttelissa.
- No, nähää sit siellä.

• • •

Joistakin toiminnoista puhuttaessa käytetään usein mieluummin substantiivina kuin verbiä, jolloin III infinitiivi korvataan siis substantiivilla, joka on paikansijassa.

Mä meen salille. Ei: Menen salille kuntoilemaan.

Millo sä tuut sielt kirjastosta? Ei: Milloin tulet lukemasta?

Käyt sä kaupassa? Ei: Käytkö sinä ostamassa ruokaa?

Mennääks kahville? Ei: Menemmekö juomaan kahvia?

Lähetsä tupakalle? Ei: Lähdetkö polttamaan tupakkaa?

Moltiin kaljalla. Ei: Me olimme juomassa olutta.

Nesessiivilauseet

G + täytyy/pitää/pitäs/on pakko/tarttee/tarvii + infinitiivi

G + ei tarvii/ei tartte + infinitiivi

EROTESSA

- Mun pitäs nyt kyl lähtee.
- Täytyyks sun nyt jo?
- Joo, mun on pakko olla kotona kuudelta.
- No, sit sun pitää lähtee nyt, kello o jo puol.

• • •

TOIMISTOSSA TAI VIRASTOSSA

- Mun tarvii soittaa. Mis teillon puhelin? Mä unohdin kännykän kotii.
- Tos toises huonees.
- Tarviiks laittaa nolla etee?
- Ei tarvii. Siit pääsee suoraa ulos.

• • •

PESUTUVASSA

- Anteeks, mut osaatsä käyttää tätä konetta? Ku tää ei vaa käynnisty. Mullon siel jo raha sisällä, mut mitää ei tapahdu.
- Katotaas. Ai, mut sullei o kone päällä. Kone pitää pistää ensin päälle.
- Ai, pitääks mun painaa tätä nappii?
- Joo, mut sun täytyy ensin laittaa virta päälle.
- Ai joo. Kiitti.
- Ei mitää.

(Hetken kuluttua)

- Hei tota, mullois viel yks kysymys.
- Nii?
- Täs kuivaajas lukee, et nukkasihiti pitäs puhdistaa joka kerta. Misse oikee o?
- Son siel sisällä. Sun pitää avata se luukku ensi.
- Ai tässä joo. Kiitos. Onpas tää pieni tää kuivaaja. Mun pitää varmaa viedä loput tonne kuivaushuoneeseen. Tiedätsä käyks tää avain toho ovee?
- Pitäs käydä joo.
- Hei kuule, sammuuks tää puhallin itestää?
- Joo, siin on ajasti. Se pyörii pari tuntii.
- No sehä on kätevää; mä jätän sen sit pyörii. Onks tääl muuten mankelii?
- On joo, mut se o rikki. Täytyy soittaa huoltomies korjaamaa.
- No ei se oikeestaa haittaa. Emmä muutenkaa aina mankeloi. No mut tota kiitti sulle. Nähään taas.
- Joo. Hei hei.

• • •

EHDOTUS

- Kuule, mullo ylimääräne lippu konserttii. Son Maija lippu, mut sei pääse tulee. Sois tänää seittemältä. Kiinnostaaks sua?
- Joo. Ai mut helvetti, mun täytyy täyttää viel veroehdotus. Voihan perkeleen perkele. Emmä kyl voi tulla.
- No voi. Mun pitää sit pyytää jotain toista.

• • •

KIOSKILLA

- Voitsä rikkoo tän raha? Mun pitäs saada pari kolikkoo parkkimittarii.
- Mei valitettavasti vaiheta rahaa.
- Mä en tarvii ku pari euroo.
- Mei periaattees vaiheta, eikä mul sitä paitsi oookkaa.

• • •

Järjestysluvut 1.–10.

1.	eka
2.	toka
3.	kolmas
4.	neljäs
5.	viides/viies
6.	kuudes/kuues
7.	seittemäs
8.	kaheksas
9.	yheksäs
10.	kymmenes

HISSISSÄ

- Monesko?
- Kolmas.

• • •

SUOMALAINEN JA ULKOMAALAINEN

- Ootsä ekaa kertaa Suomessa?
- Ei ku tää o ainaki kaheksas kerta.

• • •

ELOKUVATEATTERISSA

- Kaks lippuu tohon seittemän näytöksee.
- Täällois kolmas rivi keskellä.
- Eiks o takana?
- No sit ois kymmenes rivi reunassa.
- Me otetaa ne.

• • •

KATSOTAAN VALOKUVAA

- Ketä täs kuvas o?
- No, mä oon toi toine oikeella. Sit tos mun vieres o mun sisko.
- Kuka toi on toi eka vasemmalla?
- Ai toi. Emmä vaa muista. Oisko se joku mun siskon poikakaveri?

• • •

Sanasto

Puhuttu kieli

ajasti(n)
etee(n)
itestää(n)
joku päivä
kalja
lähel
myöhemmi(n)
olla päällä
ompa
parkkimittari
periaattees
pistää päälle
poikakaveri
puhalli(n)
pyörii
rikkoo raha
ruveta
sali
sammuu
sulkis
Tiätsä?
tulos
usei(n)
vieres
ylimääräne(n)

Kirjoitettu kieli

ajastin
eteen
automaattisesti, itsestään
jonakin päivänä
olut
lähellä
myöhemmin
olla käynnissä (kone tai laite)
onpa
pysäköintimittari
periaatteessa
käynnistää (kone tai laite)
poikaystävä
puhallin
olla käynnissä (kone)
vaihtaa raha pienemmäksi
alkaa
kuntosali
pysähtyä (kone)
sulkapallo
Tiedätkö?
tulossa
usein
vieressä
ylimääräinen

Selityksiä

---

1) Voimasanoja

<i>vitsit</i>	mieto voimasana
<i>helvetti</i>	voimakas kirosana
<i>perkele</i>	voimakas kirosana
<i>saatana</i>	voimakas kirosana

Kun halutaan kiroilla erityisen voimallisesti tulee kirosanan eteen toinen tai useampia kirosanoja, jotka ovat genetiivissä, esim.

perkeleen perkele

saatanan saatanan perkele

Kirosanaa voi myös korostaa huudahdussanalla *voi* tai *voihan*, esim.

voihan perkele

voi saatana

2) *No voi!*

Ilmausta käytetään, kun harmitellaan jotakin asiaa. Vrt. *Sepä ikävää!*

3) *(p)pa/(p)pä, (p)pas/(p)päs*

Tässä kappaleessa päätettä *pas/päs* käytetään korostamassa sitä, että puhuja on yllättynyt havainnostaan (*Ompas tää pieni!*).

4) *käydä + mihin*

Käyks tää avain toho ovej? = Sopiiko tämä avain tuohon oveen?

(Vrt. kpl 4)

5) Sanatyypit *os/ös*

N	näytös
P	näytöstä
Vartalo	näytökse-

KAPPALE 8

KAHVILASSA

- Onks Kalle tääl vielä?
- Ehti just lähtee.
- No, voiha... Sanokse, mihi se meni? Jättikse mitää viestii?
- Joo, se käski sua soittaa sille kotii.

• • •

MITÄ MAKSOIT?

- Sullo uus paita. Kiva. Mist sä ostit ton?
- Kirpparilta.
- Ai jaa. Mitä maksoit?
- Vitosen.

• • •

Positiivinen imperfekti

Imperfektin päätte on muuten sama kuin kirjoitetussa kielessä, mutta me-persoonassa on *i:n* ja persoonapäätteen asemesta **(t)tii(n)**. Se- ja ne-persoonissa ei ole persoonapäätettä.

Verbityyppi I

o, u, ö, y vartalon lopussa säilyvät

Se- ja ne-persoonissa katoavat sekä imperfektin *i* että persoonapäätte, kun vartalon lopussa on **o, u, ö** tai **y**.

Preesens	Imperfekti
mä sano(n)	mä sanoi(n)
sä sanot	sä sanoit
se sanoo	se sano
me sanotaa(n)	me sanottii(n)
te sanotte	te sanoitte
ne sanoo	ne sano

Verbityypit 1, 3 ja 5

a, e, ä, i vartalon lopussa katoavat

Preesens	Imperfekti
mä soita(n)	mä soiti(n)
sä soitat	sä soitit
se soittaa	se soitti
me soitetaa(n)	me soitettii(n)
te soitatte	te soititte
ne soittaa	ne soitti

mä pese(n)	mä pesi(n)
sä peset	sä pesit
se pesee	se pesi
me pestää(n)	me pestii(n)
te pesette	te pesitte
ne pesee	ne pesi

mä valitse(n)	mä valitsi(n)
sä valitset	sä valitsit
se valitsee	se valitsi
me valitaa(n)	me valittii(n)
te valitsette	te valitsitte
ne valitsee	ne valitsi

HUOM! tulla, mennä, tarvita

mä tuli(n)	mä meni(n)	mä tartti(n)
sä tulit	sä menit	sä tarttit
se tuli	se meni	se tartti
me tultii(n)	me mentii(n)	me tarvittii(n)/me tarttettii(n)
te tulitte	te menitte	te tarttitte
ne tuli	ne meni	ne tartti

Verbityyppi 2

Preesens	Imperfekti
mä juo(n)	mä joi(n)
sä juot	sä joit
se	se joi
me juodaa(n)	me juotii(n)
te juotte	te joitte
ne juo	ne joi

HUOM! Verbi **käydä** imperfektissä

mä käy(n)	mä kävi(n)
sä käyt	sä kävit
se käy	se kävi
me käydää(n)	me käytii(n)
te käytte	te kävitte
ne käy	ne kävi

Verbityyppi 4

Preesens	Imperfekti
mä haluu(n)	mä halusi(n)
sä haluut	sä halusit
se haluu	se halus
me halutaa(n)	me haluttii(n)
te haluutte	te halusitte
ne haluu	ne halus

HUOM! Verbityyppi I kaksitavuiset **a**-loppuiset (*antaa, kantaa, laulaa, nauraa, sataa, paistaa, laittaa, vaihtaa, maksaa*)

Preesens	Imperfekti
mä anna(n)	mä annoi(n)
sä annat	sä annoit
se antaa	se anto
me annetaa(n)	me annettii(n)
te annatte	te annoitte
ne antaa	ne anto

HUOM! Verbityyppi I (*lentää, tuntea, löytää, kääntää, kieltää, pyytää, tietää, taitaa, ymmärtää*)

Preesens	Imperfekti
mä tunne(n)	mä tuns(i)
sä tunnet	sä tunsit
se tuntee	se tuns(i)
me tunnetaa(n)	me tunnettii(n)
te tunnette	te tunsitte
ne tuntee	ne tuns(i)

mä taida(n)	mä taisi(n)
sä taidat	sä taisit
se taitaa	se tais
me taidetaa(n)	me taidettii(n)
te taidatte	te taisitte
ne taitaa	ne tais

Verbiä *taidaa* käytetään infinitiivin kanssa ja se tarkoittaa lähes samaa kuin *luulen, että...* Esim. *Se tais jo lähtee.* 'Luulen, että hän lähti jo.'

HUOM! Verbityyppi 3 nousta, päästä

Preesens	Imperfekti
mä nouse(n)	mä nousi(n)
sä nouset	sä nousit
se nousee	se nous(i)
me noustaa(n)	me noustii(n)
te nousette	te nousitte
ne nousee	ne nous(i)

Me-persoonan imperfekti

Verbityyppi 1

Minä-persoonan vartalo + **ttiin**

Infinitiivi	minä-persoonaa	me-preesens	me-imperfekti
nukkuu	nuku(n)	me nukutaa(n)	me nukuttii(n)
lukee	lue(n)	me luetaa(n)	me luettii(n)
laittaa	laita(n)	me laitetaa(n)	me laitettii(n)
kieltää	kiellä(n)	me kielletää(n)	me kiellettii(n)

Verbityypit 2, 3, 4, 5

Infinitiivin vartalo + (t)**tiin**

Infinitiivi	me-preesens	me-imperfekti
juoda	me juodaa(n)	me juotii(n)
tehä	me tehää(n)	me tehtii(n)
tulla	me tullaa(n)	me tultii(n)
pestä	me pestää(n)	me pestii(n)
haluta	me halutaa(n)	me haluttii(n)
häiritä	me häiritää(n)	me häirittii(n)

TAVATESSA

- Mis sä olit eile? Mä yritin soittaa sulle koko illan.
- Mä olin tuol Storyvillessä. Sielloli yks jenkkipianisti.
- Olikse hyvä?
- Joo soli tosi makee. Ja sielloli tosi hyvä meno.
- Olikse siel paljo väkee?
- Sielloli kaamee tungos; hyvä ku pääs liikkuu. Mut mitä sulloli asiaa?
- No ei mul oikeestaa mitää erikoista. Kuhan soittelin.

• • •

KASSALLA

- Tuliks nää viel sulle?
- Tuli joo.

• • •

- Ja tuliko muuta?
- Ei muuta kiitos.
- Ja tuliks tää pankkikortille vai visalle?

• • •

KADULLA

- Hei tippuks nää hanskat sulta?
- Joo! Kiitos!

• • •

- Hei sult tippu jotai.
- Ohoh. Kato joo. Kiitti.

• • •

KOTONA

- Veitsä jo ne roskat?
- No, vein vein.

• • •

- Soiks ovikello?
- Joo tais soida. Mä meen avaa.

Hetken kuluttua:

- Kuka siel oli?
- Pennut myi Kevätpörriäistä.
- Ostitsä?
- Joo. Kyl mä aina ostan.
- Joo joo. Mitä se makso?
- Neljä euroo.
- Aika kova hinta.
- No joo, mut...

• • •

PÄÄSIÄISLOMA

- Mitä te teitte pääsiäisenä?
- Me oltii Lapis hiihtämäs.
- Ai jaa. Oliko hyvät ilmat?
- Joo. Aurinko paisto melkee koko aja, ja yhtenä päivänä vaan sato lunta.
- No sehän kiva. Mis te muute olitte?
- Moltii tuol Luostol. Makso aika paljo, mut me haluttii kerranki asuu kunno hotellissa. Tai oikeestaa Saara halus.
- No olikse tyytyväine?
- Joo, oli oli. Vaik se kyl valitti, et aamiaine oli liia aikasi, ku se tykkää nukkuu nii pitkää. Mut sen se kyl ties etukätee. Missäs sä olit?
- Molin täällä vaa. Mä siivosin kirjahyllyy ja kävin mummol syömäs lammaspaistii ja lueskeli vähä ja löhöilin ja kattelin telkkarii. Siin se loma sit meniki. Mut teki kyl tosi hyvää rentoutuu vähä.

• • •

MYÖHÄSSÄ

- Sori et mä oon myöhäs.
- Ei se mitää, mä tuli itekki iha just. Näitsä Kallee? Senki piti tulla.
- Joo, se tulee iha just. Se käy vaa kiskal ostaa tupakkaa.

• • •

- Sori et mä tuu vast nyt, mut ku bussi meni nenä edestä ja sit mä tietysti joudui odottaa sitä seuraavaa ainaki varti.
- No, hyvä ku tulit. Mä meinasi just soittaa sulle.

• • •

MITÄS KALLELLE KUULUU?

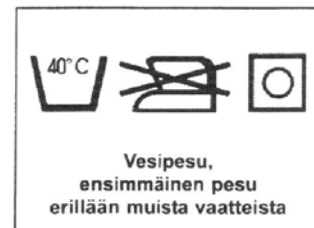
- Moi. Mitä kuuluu?
- Kiitti hyvää. Entäs itelles?
- Mitäs tässä. Näi just Kalleeki tossa.
- No, mitäs se?
- No, sillehän nyt kuuluu vaik mitä. Se valmistu kolme viikkoo sitte ja meni viime viikoloppuna naimisii ja se sai heti työpaikanki ja niille syntyy koht lapsi.
- No, Kalle se ehtii. Ku mä viimeks näin sen, ni se viel vaihto tyytöystävää ku paitaa.

• • •

KAUPASSA

- Tota, päivää. Mostin tän paidan täält teiltä viime viikolla ja sit mä pesin tän, ja kaikki värit lähti. Näätsä?
- Miten sä pesit sen?
- No ihan niinku täs pesuohjees lukee, neljäskympis.
- Ai jaa, no sitte... Onksul kuitti tallella?
- On. Tässö.
- Meiän pitää sit lähettää tää valmistajalle. Haluutsä rahat takas vai jonku toisen tilalle?
- Mä otan mieluummin rahat.

• • •

mielellää(n)

Puhuttu kieli

mielellää(n)

mielelläs

mielellää(n)

mielellää(n)

mielellää(n)

mielellää(n)

Kirjoitettu kieli

mielelläni

mielelläsi

mielellään

mielellämme

mielellänne

mielellään

KYLÄSSÄ

- Otatsä kahvii?
- Joo, mielellää.

• • •

SYNTTÄRIT

- Hei, Katjul on ens lauantain synttärit.
- Ai, meinaakse pitää bileet?
- Joo, noon semmoset nyyttärit, et kaikki tuo jotai.
- Just joo. Meinaatsä mennä?
- Joo kyl mä ajatteli. Tuutsä?
- Mä e oikee tiiä, ku mä lupasin lähtee Annan kaa johki. Toisaalt se vois tulla mielellää mukaa. Luuletsä, et se vois tulla?
- Joo, varmaa. Emmä nyt usko, et Katjul on mitää sitä vastaa.

• • •

LUOVUTTAMINEN

- Tiätsä mä taian jättää tän jutun keske. Täst ei tuu yhtää mitää.
- Älä nyt! Kyllä se siitä.

• • •

STRESSI

- Moi. Sua ei kyl nykyää nää enää ikinä.
- No, mullon nyt nii hirveen kiire taas. Kaikki työt kaatuu päälle.
- Nii sul kaatu viimekski, ku me nähtii. Eiksun pitäs välillä vähä levätäkki?
- No joo, mut kyl se tästä. Eihän tässo enää ku kaks viikkoo, ku loma alkaa.

• • •

Sanasto

Puhuttu kieli

aamiaine(n)
bileet
etukätee(n)
hanskat
hirvee
hyvä meno
hyvät ilmat

Kirjoitettu kieli

aamiainen
juhlat
etukäteen
käsineet
hirveä
hauskaa
kaunis sää

ikinä	koskaan
ilmat	ks. hyvät ilmat
jenkki	amerikkalainen
kaamee	kamala
keske(n)	kesken
koht	kohta = pian
kova hinta	kallis
kuha(n)	vain
kunno(n)	kunnon ('hyvä')
löhöillä	lepäillä
makee	hyvä, kiva
meno	ks. hyvä meno
mieluummi(n)	mieluummin
nykyää(n)	nykyään
nyyttärit	nyyttikestit
paljon väkee	paljon ihmisiä
pennut (pentu)	lapset
pitkää(n)	kauan
rentoutuu	rentoutua
synttärit	syntymäpäivä/syntymäpäiväkutsut
tippuu	pudota
tyytyväine(n)	tyytyväinen
vartti	viisitoista minuuttia
vastaa(n)	vastaan
viimeks	viimeksi
yhtää(n)	yhtään
Älä nyt!	Ota rauhallisesti!

Selityksiä

---

1) Retorinen toisto

Toistamalla sana saadaan sanottavalle lisää painoa.

Esim. – *Veitsä roskat? – Vein vein.*

– *Kalleks sen sai? – Nii, Kalle Kalle.*

2) *Bussi meni nenä edestä.*

= Bussi ehti juuri mennä.

3) *Hyvä ku*

Ilmausta voidaan käyttää kahdessa merkityksessä:

a) ilmauksen *hyvä, että...* asemesta: *Hyvä ku tulit.* (= Hyvä, että tulit.)

b) täpärästi tilanteesta: *Hyvä ku ehdin.* (= Melkein myöhästyin, mutta ehdin kuitenkin.).

4) *No Kalle se ehtii.*

Kun halutaan (ironisesti) korostaa subjektin erikoislaatuisuutta, yksiköllisen subjektin jälkeen tulee pronomini *se* ja monikollisen subjektin jälkeen *ne*. Rakenne on yleisin kolmannessa persoonassa, mutta sitä voidaan käyttää muissakin persoonissa. Sinä-persoonan kanssa käytetään samaa *se*-pronominia ja monikon *me-* ja *te-*persoonien kanssa pronomini on partitiivissa: *sitä*. Esim. *Sä se osaat puhua. Te sitä tiedätte kaikki. Virtaset ne jaksaa juhlia.*

5) *vaihtaa ku paitaa.*

Sanonta *vaihtaa ku paitaa* tarkoittaa 'vaihtaa usein'.

6) *Juhlasanat*

Juhlasanat ovat yleensä suomen kielessä monikossa. Monista juhlasanoista käytetään puhekielessä *ari/äri*-johdoksia.

Puhuttu kieli	Kirjoitettu kieli
synttärit	syntymäpäivät
nimpparit	nimipäivät
nyyttärit	nyyttikestit
bileet/bailut	juhlat/kutsut
polttarit	tyttö- tai poikajuhlat ennen häitä
kokkarit	cocktailkutsut
tuparit	tupaantuliaiset
festarit	festivaalit

7) Puhekielen *sta/stä*-fraaseja

– *X:sta/stä ei tuu mitää.* = X ei onnistu.

– Kun halutaan lohduttaa toista henkilöä sanotaan usein: *Kyllä se siitä.* Kun joku on huolissaan sinusta, voit rauhoittaa häntä sanomalla: *Kyllä se tästä.*

8) *Työt kaatuu päälle.*

Kun sanotaan, että jokin *kaatuu päälle*, puhujasta tuntuu, että hän ei jaksakaan hallita tilannetta.

KAPPALE 9

TYÖPAIKALLA

- Tuliks posti?
- Tuli joo.
- Oliko mulle mitään?
- Ei ollut.

• • •

- Saitsä Pekan kii?
- En saanu.

• • •

KOTONA

- Maksoitsä ne laskut?
- Emmä voinu ku ei ollut rahaa.

• • •

SISÄLLÄ

- Satoks siel?
- Ei satanu.

• • •

HUONOLLA TUULELLA

- Pekka oli taas tosi kiree.
- Ai jaa. Emmä huomannu.
- No, etsä nyt nähny mite se tiuski ja...
- Ei se mua mitenkää häirinny.

• • •

KADONNUT LOMPAKKO

- Löytyks se sun lompakko koskaa?
- Ei löytyny.
- Meniks paljo rahaa?
- Ei menny mut mun piti hankkii uudet henkkarit, uus ajokortti, pankki-kortti ja kirjastokortti. Siihen meni iha hirveesti aikaa ja vaivaa.
- No varmasti.

• • •

ONNETTOMUUDEN SATTUESSA

- Sattuks suhun?
- Ei sattunu.

• • •

Kielteinen imperfekti

mä en	}	+ (n)nu(t)/(n)ny(t)
sä et		
sei		

mei	+ (t)tu/(t)ty
te ette	+ (n)nu(t)/(n)ny(t)
nei	+ (n)nu(t)/(n)ny(t)

Päätteen *nut/nyt* lopussa oleva *t* muuttuu yleensä seuraavan sanan alkukonsonantin kaltaiseksi: *Se ei soittanum mulle*. Mikäli seuraava sana alkaa vokaalilla tai lause loppuu *nut/nyt*-muotoon, *t*:tä ei lausuta lainkaan: *Sei tullu ajoissa*. *Eilen ei satanu*.

Verbityypit 1 ja 2

soittaa	kysyy
mä en soittanu(t)	mä en kysyny(t)
sä et soittanu(t)	sä et kysyny(t)
sei soittanu(t)	sei kysyny(t)
mei soitettu	mei kysytty
te ette soittanu(t)	te ette kysyny(t)
nei soittanu(t)	nei kysyny(t)

HUOM! Verbin *tietää* kielteinen imperfekti on puhekielessä
mä en tienny, sä et tienny jne.

tuoda

mä en tuonu(t)

sä et tuonu(t)

sei tuonu(t)

mei tuotu

te ette tuonu(t)

nei tuonu(t)

syödä

mä en syöny(t)

sä et syöny(t)

sei syöny(t)

mei syöty

te ette syöny(t)

nei syöny(t)

Verbityyppi 3

nu(t)/ny(t) → lu(t)/ly(t)

nu(t)/ny(t) → su(t)/sy(t)

tulla

mä en tullu(t)

sä et tullu(t)

sei tullu(t)

mei tultu

te ette tullu(t)

nei tullu(t)

pestä

mä en pessy(t)

sä et pessy(t)

sei pessy(t)

mei pesty

te ette pessy(t)

nei pessy(t)

HUOM! Verbi *mennä* taipuu seuraavasti:

mä en menny(t)

sä et menny(t)

sei menny(t)

mei menty

te ette menny(t)

nei menny(t)

Verbityypit 4 ja 5

nu(t)/ny(t) → nnu(t)/nny(t)

haluta

mä en halunnu(t)

sä et halunnu(t)

sei halunnu(t)

mei haluttu

te ette halunnu(t)

nei halunnu(t)

häiritä

mä en häirinny(t)

sä et häirinny(t)

sei häirinny(t)

mei häiritty

te ette häirinny(t)

nei häirinny(t)

Me-persoonan kielteinen imperfekti

Verbityyppi 1

Minä-persoonan vartalo + **ttu/tty**

Jos vartalon viimeinen vokaali on **a** tai **ä**, se muuttuu **e**:ksi. (Vrt. kpl 5)

nukkuu	mei nukuttu
laittaa	mei laitettu
kieltää	mei kielletty
alkaa	mei alettu

Verbityypit 2, 3, 4, 5

Infinitiivin vartalo + **(t)tu/(t)ty**

juoda	mei juotu
syödä	mei syöty
tulla	mei tultu
kävellä	mei kävelty
pestä	mei pesty
haluta	mei haluttu
häiritä	mei häiritty

JUHLIEN JÄLKEEN

- Mis solit perjantaina. Mikset sä tullu sinne Kaijalle?
- Mitä sä tarkotat? Mitä sielloli?
- No ne juhlat, Kaijan synttärit.
- Ai jaa. Ei mulle kukaa kertonu mitää.
- Mitä? Eiks Kaija kutsunu sua?
- No emmä ainakaa mitää kutsuu saanu. Tulikse postissa?
- Ei ku se soitti, ainaki mulle.
- Ai, ei se mulle soittanu.
- Jossei se sit saanu sua kii, ku se yritti soittaa.
- No mut ohan mul puhelivvastaaja.
- Jos se sit vaa ei muistanu sua.
- Se voi tietysti olla, et sei tienny mun uutta puhelinnumeroo.
- Ai jaa, emmäkää tienny. Sun täytyy antaa mulle se numero.
- Enksmä jo lähettäny sitä sulle? Mä laitan sulle tekstarin, niin sä näät siitä mun numeron.
- Okei kiitti. Soitellaan sit.
- Jep. Moi.
- Moi moi.

• • •

Perfekti ja pluskvamperfekti

Perfekti

olla-verbin preesens + pääverbin **nu(t)/ny(t)**-muoto ja me-persoonassa **(t)tu/(t)ty**-muoto.

Positiivinen perfekti

mä oon sanonu(t)
sä oot sanonu(t)
se on sanonu(t)
me ollaan/on sanottu
te ootte sanonu(t)
ne on sanonu(t)

Negatiivinen perfekti

mä en o sanonu(t)
sä et o sanonu(t)
sei o sanonu(t)
mei olla/o sanottu
te ette o sanonu(t)
nei o sanonu(t)

Pluskvamperfekti

olla-verbin imperfekti + pääverbin **nu(t)/ny(t)**-muoto ja me-persoonassa **(t)tu/(t)ty**-muoto.

Positiivinen

mä olin sanonu(t)
sä olit sanonu(t)
se oli sanonu(t)
me oltiin sanottu
te olitte sanonu(t)
ne oli sanonu(t)

Negatiivinen

mä en ollu sanonu(t)
sä et ollu sanonu(t)
sei ollu sanonu(t)
mei oltu sanottu
te ette ollu sanonu(t)
nei ollu sanonu(t)

MÄ KERRO MU ELÄMÄSTÄ

Mun nimi on Kai Nyman. Mä oon syntyny tääl Helsingissä ja mä o asunu tääl koko ikäni. Mä menin kouluu, ku mä olin kuus vuotta. Mä kirjoitin yheksäkytseittemä ja menin sit tekuu lukee tietotekniikkaa. Mä valmistuin sit kakstuhattayks. Me oltiin tavattu pari vuotta ennen sitä ton Kertun kaa ja aika pian me huomattii, et meilloli tosi paljo yhteistä: moltii molemmat täält kotosi, me oltii käyty samaa kouluu, me tykättii samast musiikista ja hyväst ruuast. Sit me molemmat tykätään kans lukee.

Kerttu opiskeli sillon kans vielä, ja ku me sit valmistuttii, ni me alettii miettii, mitä me tehtäs. Me haluttii muuttaa yhtee, mut mei löydetty mitää hyvää asuntoo kohtuuhintaa, ku mei haluttu muuttaa pois keskustasta.

Keskustas asunnot taas makso iha liikaa. No, sit me kummiski löydettiin ihan kiva kaksio, joka ei maksanutkaan ihan mielettömästi. Me olla asuttu siin nyt vuos ja on ollu ihan mukavaa. Meillo ihan kivat naapuritki, yhet Ville ja Laura. Mä käy Villen kans aina lauantaina salilla ja Kerttu käy Lauran kaa jumppaamas. Me olla tehty yhes kaikennäköstä, käyty leffassa ja muutenki ulkona. Aika paljo aikaa me vietetään yhdessä.

• • •

JUORUILUA

- Kaija oli sit ollu siel Roomassa.
- Ihanks totta? Mist sä kuulit?
- Markku oli nähny sen.
- No, mite sen matka oli menny?
- No ens alkuu iha hyvi, mut sit sille oli tapahtunu kaikkee mahdollista. Joku pikku poika oli vieny silt käsilaukan, jossoli ollu kaikki sen rahat ja paperit. Sit soli joutunu hakee uuden passin suurlähetystöstä ja sei saanu ees vakuutuksesta rahaa, ku sei ollu ilmottanu samana päivänä poliisille sitä juttuu.
- No, olikse ees tavannu sitä – mikä sen nimi nyt oli – ?
- Ai sitä Salvatoree?
- Nii sitä just.
- Joo.

• • •

VALITUSTA

- Herrajesta, ku mua otti päähän taas, ku mä tulin kotii, ku taas oli kaikki paperit lentäny ympäri huonetta, ku sä et taaskaan ollu laittanu ikkunaa kii. Et sä nyt vois muistaa sitä.
- Joo joo. Mä olin just tuulettamas, ku sä tulit.

• • •

JUTELLAAN SÄÄSTÄ

- Voi ei. Taas sataa.
- Nii-i, nyt on satanu jo kolme päivää. Muutenki tää kevät on ollu kauheen sateine, ja kylmäki vielä.
- Niinku o viel tuullukki koko aja. Viime keväänä kukki tähä aikaa jo krookukset.
- Joo. Ei se paljo lohduta, et nyt on jo valosaa, ku taivas on koko aika pilvessä.
- Viime vuonna mulloli tähä aikaa jo pikkukengät, ja nyt saa pitää viel talvitakkiiki.
- Joo tää talvi vaa jatkuu ja jatkuu ja se on muutenki ollu jo niin pitkä.
- Sano muuta. Ku ei ollu syksyykää oikeestaa ollenkaa, lumet sato jo loka-kuussa.
- No, nyt on lumet jo sentää sulanu. Ootsä muute vaihtanu kesärenkaat?
- Emmä o viel viittiny, ku on nii liukasta.
- Saa nähä, millanen kesä tulee. Näyttää pahalta.
- Joo mullaki o loma heti kesäkuun alussa. Ei taida tulla mitää rantalomaa.
- Joo, mut toisaalta sit ku o hirvee helle, ni siitäki aina joku valittaa.
- Son totta.

• • •

MITÄ KUULUU?

- Moi mitä kuuluu, mitä sä oot puuhaillu?
- No, mä oon täs alkanu tehä remonttii.
- Ai, mitä sä remontoit?
- No, kylpyhuoneeseen pitäs viel laittaa uudet kaakelit. Keittiön mä oon jo maalannu ja olohuoneen tapetoinu. Lattialle mä en o tehny mitää. Mä tartten siihe jonku ammatti-ihmise. Son nii hankala juttu.
- Millane lattia sul nyt sielloli?
- No, siin o ollu sellane muovimatto. Mut sen alla ois laualattia.
- Jaa niin, sä haluisit sen laualattian sielt esille.
- Joo. Mitäs sinä?
- Mä oon täs hakenu töitä. Mut ei o toistaseks mitää ilmestyny.
- Kuis kauan sä oot nyt ollu ilman töitä?
- Koht puol vuotta. Onhan ne tarjonnu kaikennäköstä, mut ei mun kannata tehä sellast viikon, parin keikkaa.
- Ohan se niinki. Mut kuule, mun pitää täst jatkaa matkaa. Hyvää jatkoo vaan sulle ja lykkyä tykö.
- Kiitti. Moido.

Sanasto

Puhuttu kieli

ainakaa(n)
ees
ens alkuu(n)
hankkii
henkkarit
ihanks totta
ilmottaa
jumpata
kaikennäköstä
kauhee(n)
keikka
kii
kiree
kirjottaa
kohtuuhintaa(n)
koko aika
koko aja(n)
koko ikäni
koskaa(n)
kuis kaua(n)
kummiski
kännykkä
laittaa tekstari
leffa
lukee
lykkyä tykö
maholline(n)
mitenkää(n)
muuttaa yhtee(n)
no
ottaa päähä(n)
paperit
pia(n)
pikkukengät
puhelinvastaaja
saada kii
sateine(n)
sattuu
sentää(n)
tekstari
teku

Kirjoitettu kieli

ainakaan
edes
aluksi
hankkia
henkilöllisyyspaperit
todellako
ilmoittaa
voimistella
kaikenlaista
kauhean ('hyvin')
lyhytaikainen työtehtävä
kiinni
kireä
suorittaa ylioppilastutkinto (tässä)
edullisesti
koko ajan
koko ajan
koko elämäni
koskaan
kuinka kauan
kuitenkin
matkapuhelin
lähettää tekstiviesti
elokuva
opiskella (tässä)
onnea
mahdollinen
mitenkään
muuttaa asumaan yhteiseen asuntoon
sano sitten (tässä)
harmittaa
henkilöllisyyspaperit (tässä)
pian
kevät- tai kesäkengät
puhelinvastaaja
tavoittaa
sateinen
koskea (tässä)
sentään
tekstiviesti
teknillinen ammattikorkeakoulu

toistaseks
valosa
vuos
yhes/yhessä

toistaiseksi
valoisa
vuosi
yhdessä

Selityksiä

---

1) *Jep*

Sanaa käytetään osoittamaan, että on päästy johonkin tulokseen, tai samalla tavalla kuin sanaa *joo*. *Jep* on kuitenkin painokkaampi kuin *joo*.

2) Possessiivisuffiksi puhekielessä

Possessiivisuffiksi on puhekielessä hyvin harvinainen. Yleensä puheessa käytetään vain persoonapronominin genetiiviä, kun taas kirjoitetussa kielessä pelkkää possessiivisuffiksia. Joissakin sanoissa ja vakiintuneissa ilmauksissa sen käyttö kuitenkin on välttämätöntä myös puhekielessä. Esim.

- resiprookkipronominit: *Ne huutaa aina toisillee(n)*.
- refleksiivipronomini: *Mä en halua puhua ittestäni*.
- jotkut sanonnat: *koko ikäni, sain päähäni*.

3) *yhet Ville ja Laura*

Puhekielessä sanaa *yks* käytetään samalla tavalla kuin indefiniittipronomineja (*sellane, joku*), ja se viittaa johonkin, jonka puhuja tuntee, mutta kuulija luultavasti ei. Jos sanaa *yks* seuraa monikollinen ilmaus, myös *yks* on monikossa.

4) *juttu*

Puhekielessä *juttu* on hyvin tavallinen sana, jolla voidaan viitata lähes mihin tahansa, paitsi henkilöön.

Se oli hyvä juttu. = Oli hyvä, että kävi niin.

Siit oli juttu lehessä. = Siitä oli artikkeli tai uutinen lehdessä.

Lattiaremontti on hankala juttu. = Lattiaremontti on vaikea työ.

Siit ei o ollu mitää juttuu. = Siitä ei ole ollut mitään puhetta.

5) *nyt* (+ imperfekti) kysymyksessä

Kun ei juuri puhehetkellä muisteta jotakin asiaa, voidaan esittää useimmiten itselle suunnattu kysymys, jossa esiintyy *nyt* tai *nyt* + imperfekti. Usein kysymykseen lisätään vielä sana *taas*.

Siel juhli oli tää... Mikä sen nimi nyt oli?

Millane lattia sul nyt siel oli?

Mikä sen ravintolan nimi nyt taas oli?

6) *lumet*

Kun puhutaan maahan sataneesta, pysyvästä lumesta, käytetään usein monikkoa.

Lumet sato jo lokakuussa.

Lumetkaa ei o viel sulanu.

7) *Jaa nii*

Ilmauksella halutaan osoittaa, että ymmärretään (lopulta), mihin toinen pyrkii. Samoin voidaan käyttää ilmausta *Nii joo*.

8) *töitä*

Sana *työ* esiintyy puhekielessä monikossa. Monikon partitiivi sanasta *työ* on *töitä*. Vartalossa esiintyvä *i* on monikon tunnus. Samasta vartalosta (*töi-*) voi muodostaa myös muut monikkomuodot.

Mä tuun töistä.

Mä haen töitä.

Mä meen töihin.

9) Yleistävä *ne*

Varsinkin silloin, kun viitataan viranomaisiin, käytetään usein pronominia *ne*, vaikka ei viitata mihinkään tiettyihin henkilöihin.

Mä kirjoitin verovirastoon mut nei o viel vastannu.

KAPPALE 10

KYLÄSSÄ

- Haluisitsä kahvii?
- Ei kiitti, mä join just.
• • •
- Oisko sul hetki aikaa?
• • •

KOTONA

- Voisitsä korjata pois noi astiat?
• • •
- Veisitsä roskat?
• • •
- Et viittis käydä kaupassa?
• • •

RAHAN LAINAAMINEN

- Ei sullois kymment senttii?
• • •

EHDOTUKSIA

- Mentäskö leffaa?
• • •
- Eiks lähettäs jo?
• • •
- Sähä voit kysyy Pekalt, jos se tulis mukaa.
• • •

IHMETTELYÄ

- Mistä mä sen tietäsin?
• • •

KEHOTUS

- Lopettasit nyt jo!
• • •

Konditionaali

s, si, is, isi

Se-persoonan vartalo + **s, si, is, isi** + persoonapäite. Me-persoonassa konditionaalin päite on **(t)ta(i)s/(t)tä(i)s**. se- ja ne-persoonissa ei ole persoonapäätettä. Katso me-persoonasta erikseen myöhemmin tässä kapaleessa.

Verbityyppi 1

s, si, is, isi

Se-persoonaa	Vartalo	Konditionaali	
se soittaa	soitta-	mä soitta(i)si(n) sä soitta(i)sit se soitta(i)s	me soitetta(i)s te soitta(i)sitte ne soitta(i)s
se käyttää	käyttä-	mä käyttä(i)si(n) sä käyttä(i)sit se käyttä(i)s	me käytettä(i)s te käyttä(i)sitte ne käyttä(i)s

Samoin taipuvat kaikki verbityypin 1 verbit, joiden vartalon lopussa on **a, ä, o, u, ö** tai **y**.

HUOM! Verbi **tietää** konditionaalissa

mä tietä(i)si(n)	me tiedettä(i)s/tiettä(i)s
sä tietä(i)sit	te tietä(i)sitte
se tietä(i)s	ne tietä(i)s

Verbityyppi 1, 3 ja 5 verbin vartalon lopussa e tai i

is, isi

Se-persoonaa	Vartalo	Konditionaali	
se lukee	luke-	mä lukisi(n) sä lukisit se lukis	me luetta(i)s te lukisitte ne lukis
se oppii	oppi-	mä oppisi(n) sä oppisit se oppis	me opitta(i)s te oppisitte ne oppis

se tulee	tule-	mä tulisi(n) sä tulisit se tulis	me tulta(i)s te tulisitte ne tulis
se pesee	pese-	mä pesisi(n) sä pesisit se pesis	me pestä(i)s te pesisitte ne pesis
se valitsee	valitse-	mä valitsisi(n) sä valitsisit se valitsis	me valitta(i)s te valitsisitte ne valitsis

HUOM! Verbillä *tarvita* on konditionaalissa kaksi varianttia

mä tarviisi(n)	mä tarttisi(n)
sä tarviisit	sä tarttisit
se tarviis	se tarttis
me tarvitta(i)s	me tarttetta(i)s
te tarviisitte	te tarttisitte
ne tarviis	ne tarttis

Verbityyppi 2

is, isi

Se-persoona

Vartalo

Konditionaali

se juo

juo-

mä joisi(n)

me juota(i)s

sä joisit

te joisitte

se jois

ne jois

se syö

syö-

mä söisi(n)

me syötä(i)s

sä söisit

te söisitte

se söis

ne söis

HUOM! Verbit *käydä, viedä, nähä* ja *tehä*

mä kävisi(n)	mä veisi(n)	mä näkisi(n)	mä tekisi(n)
sä kävisit	sä veisit	sä näkisit	sä tekisit
se kävis	se veis	se näkis	se tekis
me käytä(i)s	me vietä(i)s	me nähtä(i)s	me tehtä(i)s
te kävisitte	te veisitte	te näkisitte	te tekisitte
ne kävis	ne veis	ne näkis	ne tekis

Verbityyppi 4

is, isi

Se-persoona	Vartalo	Konditionaali	
se tapaa	tapa-	mä tapaisi(n)	me tavatta(i)s
	sä tapaisit	te tapaisitte	te tapaisitte
	se tapais	ne tapais	ne tapais
se herää	herä-	mä heräisi(n)	me herättä(i)s
	sä heräisit	te heräisitte	te heräisitte
	se heräis	ne heräis	ne heräis

Me-persoonan konditionaali

Verbityyppi 1

Minä-persoonan vartalo + tta(i)s/ttä(i)s

Infinitiivi	minä-persoona	Konditionaali
kattoo	katon	me katotta(i)s
lähtee	lähen	me lähettä(i)s

HUOM! Jos vartalon viimeinen vokaali on **a** tai **ä**, se muuttuu **e**:ksi.

alkaa	alan	me aletta(i)s
pyytää	pyydän	me pyydettä(i)s

Verbityypit 2, 3, 4 ja 5

Infinitiivin vartalo + (t)ta(i)s/(t)tä(i)s

Infinitiivi	Konditionaali
juoda	me juota(i)s
tehä	me tehtä(i)s
tulla	me tulta(i)s
päästä	me päästä(i)s
avata	me avatta(i)s
häiritä	me häiritä(i)s

Kielteinen konditionaali

s, is

Kieltoverbi + konditionaalin vartalo

mä en soitta(i)s	mei soitetta(i)s
sä et soitta(i)s	te ette soitta(i)s
sei soitta(i)s	nei soitta(i)s

Konditionaalin käyttötapoja

- 1) Kohteliaissa kysymyksissä, esim. *Voisitsä sanoo, mitä kello o?*
Haluisitsä teetä?
- 2) Kohteliaissa pyynnöissä ja kehotuksissa, esim. *Avaisitsä ikkunan?*
Auttaisitsä mua vähä? Mä ottasin lasin viinii. Mä söisi jotain pientä.
- 3) Painokkaissa kehotuksissa, esim. *Istusitte hiljaa! Tulisit joskus käymää!*
- 4) Ehdollisissa tilanteissa, esim. *Me voitaa lähtee saaree, jos ois aurinkoista. Mitä sä tekisit, jos sä voittasit lotossa viis miljoonaa?*
- 5) *ku* + konditionaali ja konditionaali + *pa/pä* ilmaisevat toivomusta.
  - Ku sais jostai viiskymppii.
  - Mihi sä sitä tarttisit?
  - No ku meillois sellanen pikkujouluristeily Tukholmaa ja ois kiva lähtee.
  - • •
  - Pääsispä jo lomalle.
  - Sano muuta. Tulispa kesä. Ei tarttis ainakaa palella.
  - Joo mä e jaksais enää millää tätä talvee. Aurinko ei ois pahitteeks.

PANKISSA

- Päivää.
- Päivää. Mä tallettasin tuhat euroo tälle tilille.

• • •

- Mä oisin avannu tilin?
- Joo ja millasen tilin?
- Ihan tavallisen käyttötilin.
- Joo. Täyttäsittekö tän lomakkeen?
- Joo kiitos.

• • •

POSTISSA

- Hei, mä lähettäsin tän kirjeen Ranskaa. Mitähän se maksaa? Son kai aika painava.
- Joo, hetkinen. Tää ois 5.70.
- Okei. Ja sit mä tarttis sellase ison, kovan kirjekuoren.
- Tää ois sit yhteensä 6.70.
- Kiitti.

• • •

PUHELIMESSA

- Marjut Leppänen.
- Hei tässon Kaisa Nieminen. Saisko Pekkaa puhelimee?
- Joo, hetki vaa.
- Kiitti.
- Kuule, Pekka o just nyt suihkussa. Voitsä odottaa vai sanoksmä, et se soittaa sulle?
- Ei ku mä soitan kohta uudestaa.
- Okei. Moi moi.
- Heido.

• • •

KAMPAAJALLA

- Hei.
- Hei. Oliksul aika varattuna?
- Joo, kahelta.
- Niinpä onki. Istusit sä tohon pesupaikalle. Tuleeks pesu?
- Ei ku kastellaa vaa.

- No ni, mitäs laitettas?
- Emmä tiiä. Mä oo vähä kyllästynyt tähän pitkää. Mä ajattelin, et jos leikattas.
- Millee sä ajattelit?
- Oisko sul mitää ideaa?
- Must sulle kävis kivasti vaik kuinka lyhyt.
- Joo se vois olla iha okei, mut mä haluisin kyl pitää tän otsatukan.
- Joo no jätetään sit se. Mä kyl vähä lyhentäsin sitä.
- Joo mut ei paljoo. Tasotetaan vaan.
- Selvä.

• • •

PESULASSA

- Hei.
- Hei. Ja nää pestäs vai?
- Joo nää housut jäis pesuu, mut täst hameest mä haluisin kysyy, et voiks sen pestä vesipesussa. Ku siit on se pesuohje irronnu.
- Katotaas. Must näyttäis, et tää on ihan sataprosenttist puuvillaa. Et kyl tän varmaa voi pestä ihan tavallisesti. Ehkä kuitenkin mieluummi käsinpesu.
- Selvä. Ja sit noi housut pitäs prässätä.
- Joo mä laitan tähä, et tulee prässit. Millos sä tarviisit nää?
- Oisko mahollist saada ne jo huomenna?
- On joo. Sä voit hakee nää kolmen jälkee.
- Kiva kiitti.

• • •

MATKATOIMISTOSSA

- Mä oisin lähös Pietarii torstaina. Ehtiskö viel saada viisumii?
- Kyl se onnistuu, mut siihen tulee lisämaksu, ku son pikatoimitus.
- Ai. Paljo se sit maksais?
- Turistiviisumi maksaa neljäkyt euroo ja pikakäsittelymaksu on ainaki sata euroo.
- No, ei voi mitää. Kyl mun täytyy ottaa se. Voisko sen saada heti aamulla?
- Joo son valmis heti yheksältä.
- Selvä. Kiitti.

• • •

KYLÄÄN LÄHDÖSSÄ

- Mitä sä sanosit, jos ei mentäskää sinne Maijalle? Jos oltas vaan kotona.
- Must ois kyl ihan kiva mennä. Näkis Riittaaki, seki on tulossa.
- Ai, onkse Suomessa?
- Joo son käymässä. Jos mä ymmärsin oikee, ni se lähtee takas sinne Tallinnaa huomenna.
- No, ehkä sinne sit pitäs mennä. Mitäköhä mä laittasin päälle?

• • •

Konditionaalnin perfekti

olla-verbin konditionaali + pääverbin (n)nu(t)/(n)ny(t)-muoto ja me-persoonassa (t)tu/(t)ty-muoto.

Positiivinen

mo(l)isin sanonu
sä o(l)isit sanonu
so(l)is sanonu

molta(i)s sanottu
te o(l)isitte sanonu
no(l)is sanonu

Negatiivinen

mä en o(l)is sanonu
sä et o(l)is sanonu
sei o(l)is sanonu

mei olta(i)s sanottu
te ette o(l)is sanonu
nei o(l)is sanonu

KYLÄSSÄ

- Oisitsä halunnu toisen kupin kahvii?
- Joo, voin mä ottaa.

• • •

ULKONA

- Hitto ku täällon kylmä. Ois pitäny ottaa jotai lämmintä päälle.
- Joo, munki ois pitäny muistaa ottaa ees villapaita varalle.

• • •

- Olittekste saares viikoloppuna?
- Ei me oltu. Moltas kyl menty, jos ei ois näyttäny siltä, et rupee sataa.

• • •

LIISA ON SAIRAALASSA

- Kävitsä kattoo Liisaa?
- Ai missä?
- No sehä joutu sairaalaa taas.
- Ai jaa. Emmä ees tienny. Mist mä oisi voinu sen tietää?
- Eiks kukaa soittanu?
- Ei mun tietääksee, mut ei mua ois kyl saanu kiinnikkää, ku mullon ollu puhelin kiinni.
- Aha joo. No mut joka tapaukses se Liisa on nyt siel sairaalas, ku silloli ruvennu taas ottaa sydämmestä. Eihän se enää yksinään pärjäis, mut ku se vaa haluu olla siel kotonaa. Ei se ois nytkää millää lähteny sinne sairaalaa.
- No mihin sitä nyt kotoaa lähtis.

• • •

KEVÄTSIIVOUS

- Mä tein täs kevätsiivousta. Sä et voi uskoo, miten paljo turhaa kamaa mulloli kaapit täys. Mä heitin pois ainaki viidet kengät. Muistat sä ne yhetki, jotka mä ostin sielt Italiasta. Mä en o käyttäny niit, ku pari kertaa.
- Ai ne ihanat mokkakengät! Et nyt ois pois heittäny, oisit ennemmi antanu vaik mulle.

• • •

Tunneilmauksia

Monia tunnetiloja ilmaistaan puhekielessä rakenteella: partitiivi + verbi se-persoonassa. Henkilö, jonka tunnetilasta puhutaan, on partitiivissa. Ilmauksissa esiintyvät esimerkiksi seuraavat verbit: *huvittaa, kiinnostaa, naurattaa, itkettää, ottaa päähän, nukuttaa, väsyttää, janottaa, vaivaa, pelottaa, raivostuttaa, ärsyttää, inhottaa, ällöttää, ahistaa*. Esim.

Mua pelottaa.

Janottaaks sua?

Mua ei huvita.

Samoja verbejä voidaan käyttää myös niin, että lauseessa on subjektina tunteen aiheuttaja ja objektina tunteen kokija. Esim.

*Mua ällöttää se tyyppi.
Sen jutut naurattaa mua aina.
Että sä ärsytät mua!
Maijaa vaivaa joku.*

Hyvin tavallinen puhekielessä on myös ilmaus *tehdä mieli*, jonka yhteydessä henkilö on genetiivissä: *Mun tekee mieli kahvii. – Tekiskö sun mieli tulla mukaa?*

EHDOTUS

- Huvittasko sua lähtee tänää leffaa?
- Mua kyl väsyttää, ku mä heräsin nii aikasi tänää.

• • •

VALITUSTA

- Että mua ällöttää se tyyppi! Sun ois pitäny olla kuulemassa, ku se taas piti esitelmää.
- Joo mua on aina ottanu päähän sen tyyli. Silt ei saa suuvuoroo eikä se koskaa kuuntele, mitä muut puhuu. Mä en tiä ketää, joka ois niin täynnä itteesä.
- Joo. Joka kerta ku se avaa suunsa, ni mua alkaa välittömästi nukuttaa.
- Mua alkaa raivostuttaa.

• • •

TYÖPAIKKAHAASTATTELU

- Mä meen huomenna työpaikkahaastatteluu.
- Ai, pelottaaks?
- No ei, mut kyl mua vähä jännittää, ku mua oikeesti kiinnostas se homma.

• • •

TOIVOMUS

- Sais tulla jo kevät. Mua alkaa pikkuhiljaa jo ahistaa tää pimeys.
- Sama täällä.

• • •

Sanasto

Puhuttu kieli

ahistaa
ei mun tietääksee
ei ois pahitteeks
ennenmi(n)
itteesä
kama
kattoo
korjata pois
kyllästyny(t)
käsimpesu
millee(n)
millää(n)
mistä mä sen tietäsin
oikeesti
pahitteeks
pikkuhiljaa
pitää esitelmää
sama täällä
suuvvuoro
tasottaa
tyyppi
täys
varalle
yksinää(n)

Kirjoitettu kieli

ahdistaa
sikäli kuin tiedän, ei
olisi hyvä
mieluummin
itseään
tavara(t)
tavata (tässä)
laittaa paikalleen
kyllästynyt
käsipesu
millä tavalla, kuinka
mitenkään, millään tavalla
kuinka voisın tietää sen
todella
ks. ei ois pahitteeks
vähitellen
puhua tauotta
minulla on sama tilanne, niin minäkin
puheenvuoro
tasoittaa
henkilö (yleensä mies)
täynnä
kaiken varalta
yksin

Selityksiä

---

1) Kielteinen kysymys, jossa on konditionaali

Kielteinen kysymys tai verbialkuinen kielteinen lause, joka on konditionaalissa, on ehdotus tai pyyntö:

Et lähtis mukaa? Eiks ois kiva lähtee leffaa?

2) Niinpä onki

Ilmausta käytetään, kun halutaan vahvistaa edellinen väite tai toteamus oikeaksi: *Mullon tääl aika varattuna. – Niinpä onki.*

3) Tuleeks pesu? Tuleeks prässit?

Verbiä *tulla* käytetään usein asiointitilanteissa, kun puhutaan halutusta palvelusta.

4) Verbillä *laittaa* on eri käyttötapoja.

a) kirjoittaa: *Mä laitan sen tähän listaan.*

Laitetaaks me tähän päiväys kans?

b) pukea: *Mitä mä laittasin päälle?*

c) panna, asettaa: *Mihi mä laitan nää kukat?*

5) *jos*-ehdotus

Sanaa *jos* käytetään joskus tekemään ehdotusta tai pyyntöä. Se ei siis aina välttämättä ilmaise ehtoa. *Jos*-lause tulkitaan ehdotukseksi tai pyynnöksi usein silloin, kun sitä ei seuraa päälause. Esim.

Ehdotus

Jos lähettäs nyt?

Jos sä otat nää?

Ehtolause

Jos lähettäs nyt, ni voitäs viel ehtii.

6) *vai?*

Väitteeseen voi pyytää vahvistusta tai varmistusta lisäämällä lauseen loppuun partikkelin *vai*: *Sä tuut huomenna vai?* = Tulet siis huomenna? Samalla tavalla käytetään ilmausta *eiks ni*: *Sä tuut huomenna, eiks ni?* = Tulet huomenna, eikö niin?

7) *No ei voi mitää(n).*

Fraasia käytetään, kun alistutaan tekemään jotakin, joka ei välttämättä miellytä tai ole kuulunut suunnitelmiin.

8) *No mut joka tapaukses*

Ilmauksella osoitetaan, että palataan edelliseen tai alkuperäiseen puheenaiheeseen.

9) Lisää puhekielen possessiivisuffiksista

Possessiivisuffiksi puheessa:

Mä avasin suuni.

Sä avasit suus.

Se avas suu(n)sa.

Me avattii suumme.

Te avasitte suunne.

Ne avas suu(n)sa.

Possessiivisuffiksia käytetään yleensä ruumiinosien yhteydessä ja puhuttaessa jostakin asiasta, joka kuuluu kiinteästi jollekulle/johonkukaan.

Maija satutti jalkasa.

Myitsä sen autos?

Tää ei o sun asias.

Se- ja ne-persoonan possessiivisuffiksin variantti **Vn** esiintyy puhekielessä pelkkänä vokaalina: *kotoaa* = kotoaan.

KAPPALE 11

ODOTA! – ÄLÄ!

- Tuu tänne!
- Joo, odota vähä!

• • •

- Hei älä laita sitä siihe! Se tippuu.

• • •

KAHVIPÖYDÄSSÄ

- Ota sä noi loput.
- No kiitos kiitos.

• • •

- Jätetään vaik Liisalle nää loput.
- Ei ku syö sä vaa! Sähä otit vast yhe.

• • •

- Ei ku ota nyt vaa!

• • •

KADULLA

- Varo! Auto!
- Hui ku mä pelästyi.

• • •

KAUPASSA

- Kato! Ihana takki. Pitäskö sovittaa?
- Sovita ihmeessä!

• • •

OVELLA

- Onks tää kiinni? Miks tää ei aukee?
- Työnnä! Siin lukee: "Työnnä"

• • •

MUISTUTUS

- Älä sit unohda sitä lauantaita!
- En en. Mullon se kalenterissa.

• • •

KEHOTUS

- Oo nyt hiljaa! Tääl ei kuule mitää.
- Oo ite hiljaa!

• • •

- Mä oon ihan tosissani. Älä naura!
- Emmä nauranu. Mä vaa hymyilin.

• • •

Yksikön imperatiivi

Imperatiivi: minä-persoonan vartalo

Kieltomuoto: älä + minä-persoonan vartalo

Infinitiivi	Minä-persoonaa	Positiivinen	Negatiivinen
lukee	mä lue(n)	Lue!	Älä lue!
tuoda	mä tuo(n)	Tuo!	Älä tuo!
ajatella	mä ajattele(n)	Ajattele!	Älä ajattele!
pestä	mä pese(n)	Pese!	Älä pese!
avata	mä avaa(n)	Avaa!	Älä avaa!
tulkita	mä tulkitse(n)	Tulkitse!	Älä tulkitse!

Kun imperatiivia seuraa konsonantilla alkava sana, alkukonsonantti kahdentuu, ja imperatiivi äännetään yhteen sitä seuraavan sanan kanssa.
Luej jotaki! Tuom maitoa! Ajatteles sitä! Pesek kätes! Avaal laukku!

HUOM! Verbit **tulla**, **mennä** ja **olla** taipuvat saman periaatteen mukaan, mutta niillä on puheessa myös lyhyempi versio:

Tuu! / Tu! Mee! / Me! Oo! / O!

Älä tuu! / Älä tu! Älä mee! / Älä me! Älä oo! / Älä o!

Tu pois sieltä!

Älä tu vielä!

Tuu nyt jo!

Älä tuu nii aikasi!

Me pois!

Älä me sinne!

Mee nyt jo!

Älä mee!

O nyt paikallas!

Älä o nii hapan!

Oo kiltti!

Älä oo mulle vihane!

Imperatiivin käyttö

Imperatiivia käytetään tuttavallisessa puhetilanteessa käskyissä, pyynnöissä, toivotuksissa, lohdutuksissa ja vetoomuksissa. Sen lisäksi se on tavallinen erilaisissa ohjeissa ja neuvoissa.

Toivotuksia

Koita pärjällä! 'Kaikkea hyvää!'

Pärjäile! 'Kaikkea hyvää!'

Koita nyt parantua!

Pidä hauskaa!

Vetoomuksia

Oo kiltti!

Älä oo mulle vihane!

Lohdutuksia

Älä välitä.

Älä itke.

Muita fraaseja

Älä suutu!

Älä nyt hermostu!

Ota iha rauhallisesti!

Ota iha iisisti!

Älä nyt? 'Ihanko totta?'

Älä! 'Lopeta!'

Älä viitti! 'Lopeta!'

Ala vetää! 'Mene pois!'

Haista paska!

No, kerro!

Anna tulla! 'Puhu!'

Anna mennä! 'Aloita!'

Erilaisia tapoja käskeä ja pyytää

1) Me-persoonan imperatiivi ja passiivi

(Muodostuksesta katso kappale 5)

Me-persoonan imperatiivina käytetään me-persoonamuotoa ilman pronominia. Verbi on tällöin aina lauseen alussa: *Lähetään jo!*

Me-persoonan kanssa samanmuotoinen passiivi on yleinen erilaisissa ohjeissa: *Munat rikotaan ja vatkataan.*

2) Kysymysmuoto ja konditionaali

Imperatiivin sijaan puhekielessä käytetään useimmiten kysymystä tai konditionaalia, jotka ovat kohteliaampia.

Tuttavallinen

Sammuta valot, ku sä lähet!

Kanna sä tää laukku!

Pidä tätä vähä!

Kohtelias

Sammutatsä valot sit, ku sä lähet?

Sammuttasitsä valot lähtiessä?

Kannatsä tän laukun?

Kantasitsä tän laukun?

Pidäks tätä vähä?

Pitäsitesä tätä vähä?

3) Sä-muoto käskynä tai pyyntönä

Painokkaampi pyyntö tai käsky tehdään pelkällä sä-muodolla, johon liittyy partikkeli *sit* ja usein myös *kans*.

Muistat sit tulla!

Sit kans odotat mua!

Myös sä-muodon konditionaalia käytetään painokkaana pyyntönä.

Istusit nyt ja joisit ees kahvit!

Tulisit nyt kerranki ajoissa!

4) Käskyn pehmentäminen

Imperatiivia käytetään yleisesti myös *(p)pa/(p)pä-*, *(p)pas/(p)päs-* ja *s-*päätteiden kanssa. Päätteet pehmentävät käskyä. Samoja päätteitä käytetään myös me-imperatiivin yhteydessä. Näitä päätteitä ei kuitenkaan voi käyttää missä tahansa tilanteessa. Yleensä niitä käytetään tuttavallisessa puheessa, usein vielä siten, että puhuja on sosiaalisessa hierar-

kiassa ylempänä kuin se, jolle puhutaan; esimerkiksi aikuinen voi puhua näin lapselle.

Tuuppas vähä tänne.
Annas ku mä kato.
Otappa kuva.
Kokeillaas tätä.

Passiivi

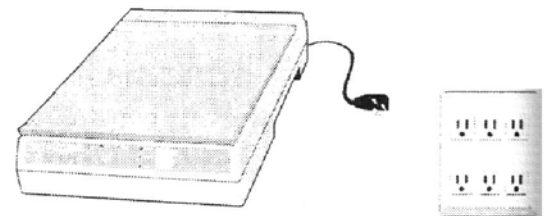
Passiivin merkityksessä käytetään verbistä samaa muotoa kuin me-persoonassa (Ks. presens kpl 5; positiivinen imperfekti kpl 8; kielteinen imperfekti, perfekti ja pluskvamperfekti kpl 9; konditionaali kpl 10). Varsinaisen passiivin erottaa me-persoonasta siitä, että se ei yleensä esiinny lauseen alussa eikä sen yhteydessä käytetä me-pronominia. Mikäli passiivilause ei ole verbillä alkava kysymys, verbin edessä, lauseen alussa on tavallisesti objekti tai adverbiaali.

Mitä tonne rakennetaa?
Tässei sanota, miten tätä käytetään.
Mulle luvattii, et mä voisin hakee sen tänää.
Sitä mun artikkelii ei sit julkastukkaa.
Tää on nyt tehty.
Miks tätä ei o vieläkkää korjattu?

KONEEN ÄÄRELLÄ

- Miten tää pannaan päälle?
- Sitä pitää painaa tost napista.
- Ai tästä? Mut eihän tää vieläkkää toimi.
- Annas ku mä katon. Onksul töpseli seinässä?
- O.
- Odotas. Kokeillaas tota toista nappii.
Joo tää se on.

• • •

VALITUSTA

- Mult menee hermot.
- No mikä nyt?
- No ku siel mun työpaikalla tehään sitä remonttii. Ne poraa pitkin päivää ja pöly lentää ja sit siel ei koskaa siivota.
- Mitä remonttii siel tehää?
- Siel tehää putkiremontti ja sit sinne laitetaa uudet lattiat.

• • •

Yleistävät ilmaukset

Puheessa esiintyy passiivin rinnalla erilaisia ilmauksia, joiden avulla voidaan yleistää, osoittaa toiminta vain mahdolliseksi tai häivyttää toiminnan suorittaja.

1) sä-persoona

Sä-persoonaa käytetään usein, kun viitataan kehen tahansa toiminnan suorittajana.

Mä ainaki ajattelen nii, et jos sä oikee tosissas haluut jotai asiaa ja teet kaikkes sen etee, ni kyl sä loppujen lopuks saat sen sit.

2) se-persoona ilman subjektia (se-sanaa)

Kun se-persoonaa käytetään ilman pronominia, toiminta osoitetaan mahdolliseksi.

Sois tosi makee homma, siin sais tehä iha omaa tahtiaa ja vois pitää loma millon lystää ja sil palkalki tulee iha hyvi toimee.

3) ne-persoona

Ne-persoonaalla viitataan usein johonkin epämääräiseen tai tuntemattomaan ihmisryhmään, kuten viranomaisiin, liikeyrityksiin ja useihin ammattiryhmiin.

Nyt non taas keksiny uude veron.

Mä e ymmärrä, miksei ne voi myydä kolmenkymppin korttii?

Saakohan ne koskaa valmiiks tota remonttii?

KESÄKURSSILLE ILMOITTAUTUMINEN

- Näitsä, et täs lehes oli ilmoitus ranskan kielen kesäkurssista?
- Näi joo. Se kuulosti iha hyvältä. Mitä solli se kurssi, eiks siihe hintaa kuulunu majotus ja aamupala?
- Joo, tota, jos mä muistan oikee ni kuulu joo.
- Millo sinne piti ilmoittautuu? Onksul se lehti siinä?
- Joo odota vähä. Täs sanotaa, et viimeine ilmoittautumispäivä on 15. toukokuuta. Mut kannattas varmaa ilmoittautuu heti, ku sinne otetaa vaa kakskyt.
- Joo soitetaa heti.
- Ei ku ne haluu, et se tehää sähköpostilla ja maksetaan etukäteen.
- No, sano se tilinumero, ni mä maksan sen viel tällä viikolla.
- Voisitsä maksaa samal munki. Mä annan sulle rahat myöhemmin.
- Joo ilman muuta. Asutaaks yhes, vai haluutsä oman huonee? Siit menee tietysti lisämaksu.
- Ei ku otetaa vaa kahen henge huone.
- Joo. Sit siel järjestetää joku sellane loppuillalline. Tähän pitäs laittaa, et osallistuuks ylipäättää ja sit et onks joku erikoisruokavalio.
- No joo mä ainaki haluun kasvisruokaa. Sanotaaks siin mitää kurssimateriaalista? Et pitääkse ostaa vai jakaaks ne sen siellä.
- Täs kurssimaksus oli jo joku materiaalimaksu, et kai siel sit jaetaa joku moniste.
- Ilmeisesti sit joo. Oliko tää nyt tällä selvä?
- Joo. Palataan asiaan!
- Joo soitellaa sit vaik lähemmi!
- Jep.
- Moi.

Sanasto

Puhuttu kieli

iisisti
illallinen(n)
kerranki
koittaa
lähemmi(n)
majotus
mikä nyt?
millon lystää
mult menee hermot

Kirjoitettu kieli

rauhallisesti
illallinen
kerrankin
koettaa, yrittää
lähemmin, tarkemmin
majoitus
miksi, mikä on hätänä?
milloin haluaa
hermostun

Oliks tää nyt tällä selvä?	Riittäkö tämä?
omaa tahtiaa	oman rytmin mukaan
panna päälle	käynnistää (kone, laite)
paska	"kirosana"
teet kaikkies sen etee	teet kaiken, minkä voit
tosissas	todella
töpseli seinässä	pistoke pistorasiassa
valmiiks	valmiiksi
vihane(n)	vihainen
ylipäättää(n)	ylipäättään

Selityksiä

---

1) *Hui!*

Sanaa käytetään, kun pelästytään vähän.

2) Vahvistava, korostava *ihme*

a) Kysymyssana + *ihme*

Kysymykselle annetaan ihmettelevä lisäsävy lisäämällä kysymyssanan jälkeeseen *ihme* samassa muodossa kuin kysymyssana.

Mitä ihmettä tääl tapahtuu?

Mis ihmeessä mun avaimet taas o?

Mihi ihmeeseen mä oon pistäny ne paperit?

Mist ihmeest sä tän sait?

Millä ihmeellä tän saa käyntii?

Joidenkin kysymyssanojen yhteydessä *ihme* on aina **ssä**-muodossa:

miks ihmeessä, kuinka/miten ihmeessä, millo ihmeessä, ketä ihmeessä jnc.

b) Imperatiivi + *ihmeessä*

Imperatiivin yhteydessä *ihmeessä*-sanaa käytetään tekemään pyynnöstä tai kehotuksesta painokkaampi.

Tuu nyt ihmeessä!

Sovita ihmeessä!

c) Sanontoja

Totta ihmeessä! Voi hyvä ihme! Ei ihme. Mikä ihme se nyt o? No, ei mikää ihme.

3) Mitä se oli?

Verbiä *olla* voidaan käyttää myös merkityksessä 'maksaa': *Mitä soli se kurssi?* = Mitä se kurssi maksoi?

KAPPALE 12

TYÖPAIKALLA

- Saaksmä lainaa sun avaimii? Mun omat jäi takin taskuu.
- Joo ota vaa. Non tos pöydällä.
- Tarviitsä näit nyt puoleen tuntii?
- E. Kuhan muistat tuoda ne sit takas.

• • •

KOTONA

- Onksul tulitikkui?
- Kato noist kaapeist. On siel jossai varmaa.

• • •

RAVINTOLASSA

- Anteeks mut saisiks mä jäitä?
- Joo hetki vaa.

• • •

- Yks siideri jäillä, kiitos.
- Kiitos.

• • •

LINJA-AUTOASEMALLA

- Meneeks joku näist busseist Lauttasaaren kautta?
- Joo kaikki noi, misson Z.

• • •

SUUTARISSA

- Päivää.
- Hei.
- Mä tarviisin näihin kenkii uudet korkolaput.
- Jäätsä odottaa?
- Ei ku mä tuu hakee ne myöhemmi. Millon nois valmiit?
- Tuu millo vaa.

• • •

KESÄLLÄ

- Ootsä ollu jo lomilla?
- Ei mul alkaa vast ens viikolla.
- No pitää sit vaa toivoo helteitä.

• • •

TAVATESSA

- Oho! Sullaha o näköjää iha ykköset päällä. Ootsä menos johki juhlii?
- Joo, Maijan läksiäisii. Se lopettaa tänää.

• • •

KOTONA

- Muistitsä ostaa niit vehnä jauhoi?
- Muistin, muistin.

• • •

- Hei onks tääl kanammunii?
- On on. Niiton siin alahyllyl.

• • •

- Anteeks puhalsinksmä savut sun silmille?
- Ei se mitää.

• • •

LIKAISET SILMÄLASIT

- Mikä näis laseis on, ku nää on aina likaset. Onksul mitää, mihi mä voisi pyyhkii nää.
- Joo, tosson nenäliinoi.

• • •

ONGELMANA HIUKSET

- Onks mul hiuksii selässä?
- Ei näy.

• • •

- Mun pitäs tehä näille hiuksille jotai.
- Miten nii, nehä o iha hyvät.

• • •

VIKKOLOPPU

- Lähettekste merelle viikoloppuna?
- Mä en oikee tiiä, ku ne o luvannu nii huonoi ilmoi, ukkosta ja kovaa tuulta.

• • •

KEVÄT

- Kyl tää kevät on sit myöhässä. Puis ei oo vielkää lehtii.
- Nii o joo, hyvä ku o leskellehtii.

• • •

MÖKILLÄ

- Onks saunas puita?
- O. Mä vei just.

• • •

Monikko

i

Monikko muodostetaan puhekielessä periaatteessa samalla tavalla kuin kirjoitetussa kielessä. Sijapäätte voi olla samalla tavalla lyhentynyt kuin yksikössäkin.

Vartalo	Monikko	Pääte	
kadu	i	l(la)	kaduil
kuka	i	st(a)	kukist
joë	i	s(sa)	joissa
pankŕ	ei	lle	pankeille
liikkeë	i	s(sä)	liikkeis
työ	i	st(ä)	töist
kivä	oi	s(sa)	kivois
opiskelijä	oi	lt(a)	opiskelijoilt

Monikon partitiivi

Monikon partitiivi voi puheessa olla samanlainen kuin kirjoitetussa kielessä. Usein kuitenkin partitiivin päätteen *a/ä* jätetään puheessa ääntämättä. HUOM! Monikon partitiivin vartalossa on aina vahva konsonantti.

katui / katuja

pankkei / pankkeja

liikkeit / liikkeitä

töit / töitä

kivoi / kivoja

opiskelijoit / opiskelijoita

HUOM! Sanoissa, joiden yksikön vartalon lopussa on *a, ä* tai *e*, partitiivin *a/ä* voi olla *i*.

Yksikkö

kukka

ystävä

joki

Monikon vartalo

kukki-

ystävi-

joki-

Monikon partitiivi

kukkii / kukkia

ystävii / ystäviä

jokii / jokia

Monikon genetiivi

Monikon genetiivi muodostetaan yleensä samalla tavalla kuin kirjoitetussa kielessä, paitsi että loppu-*n* jää usein ääntymättä tai muuttuu seuraavan sanan alkukonsonantin kaltaiseksi. HUOM! Monikon genetiivin vartalossa on aina vahva konsonantti.

katuje(n)

taloje(n)

hyllyje(n)

söpöje(n)

kukkie(n)

ystävie(n)

jokie(n)

pankkie(n)

kivoje(n)

HUOM! Puhekielessä on tavallisempaa käyttää *tte(n)*-päätettä silloin, kun kirjoitetussa kielessä on *den*.

huoneitte(n) / huoneiden

töitte(n) / töiden

opiskelijoitte(n) / opiskelijoiden

HUOM! *nen*-loppuisten sanojen sekä sanojen *mies* ja *lapsi* monikon genetiivi on melkein aina *ten*-muodossa.

naiste(n) (naisien)

mieste(n) (miehien)

laste(n) (lapsien)

Monikon illatiivi

Monikon illatiivi muodostetaan yleensä samalla tavalla kuin kirjoitetussa kielessä, paitsi että loppu-*n* jää usein ääntymättä tai muuttuu seuraavan sanan alkukonsonantin kaltaiseksi.

HUOM! Monikon illatiivin vartalossa on aina vahva konsonantti.

katuihi(n)

taloihi(n)

hyllyihi(n)

söpöihi(n)

pankkeihi(n)

töihi(n)

kivoihi(n)

opiskelijoihi(n)

kukkii(n)

ystävii(n)

jokii(n)

huoneisii(n)

oikeisii(n)

Demonstratiivipronominit ja *kuka* monikossa

N	nää	noi	ne	ketkä
P	näit(ä)	noit(a)	niit(ä)	ketä/keitä
G	näitte(n)	noitte(n)	niitte(n)	keitte(n)
Ill.	näihi(n)	noihi(n)	niihi(n)	keihi(n)
In.	näis(sä)	nois(sa)	niis(sä)	keis(sä)
El.	näist(ä)	noist(a)	niist(ä)	keist(ä)
All.	näille	noille	niille	keille
Ad.	näil(lä)	noil(la)	niil(lä)	keil(lä)
Abl.	näilt(ä)	noilt(a)	niilt(ä)	keilt(ä)

TAVATESSA

- Ootpas sä ruskee. Ootsä ollu jossai matkoilla?
- Ei ku molin viikollopun Kainulaisten mökillä.
- Ai siel Nousiaisissa?
- Joo. Me käytii kalassa ja...
- Älä! Saittekste mitää?
- Joo, ahvenii etupäässä, mut saatii me pari siikaaki. Ja sit siel oli kuule korvasieniiki.
- Ihan totta! Mä tykkää hirveesti korvasienistä.
- Joo, non tosi hyvii.

• • •

TYÖTTÖMÄNÄ

- Moi, ootsä menos töihi?
- E. Mullei o enää ollukkaa töitä pitkää aikaa, ei ees pätkätöitä viikkokausiin.
- Ai, sehä ikävää. Mites se nyt sillee?
- No, meil irtisanottiin ihmisii, ku hommii ei riittäny kaikille. Meit oli kuus sellast, ketä oli tullu taloo vast viime tai edellisenä vuonna.
- Mites sä nyt sit pärjäilet?
- Saaha mä korvauksii, mut kyl se tiukkaa tekee. Mitää ylimääräst ei oikee voi tehdä.
- Niihän se tietysti on. Mites sä saat aikas kuluu?
- No, nyt ku o ollu näit lämpimii ilmoi, ni mä oon kävelly aika paljo. Sit mä tietysti haen koko ajan uusii hommii. Ja onneks on toi kirjasto. Siellä mä käy lukee lehtii ja surffailee netissä. Pitäs varmaa mennä jonnekki kurseille. Vois vaik ruveta lukee jotai uutta kieltä, ku mä oon aina tykänny kielist.
- Mut eiks ne kielikurssit oo maksullisii?
- Ei ei, ku mä aattelin työväeopistoo. Niitten kurssitha on tosi halpoi, voi sanoo melkee ilmasii.
- Joo son totta. No, pitää nyt sit vaa toivoo parempii aikoi, nii et lykkyä tykö vaa.
- Kiitti. Moi.

• • •

KAHVI KAATUU

- Saakeli! Voi sori! Saitsä päälles?
- Pari tippaa tuli housuille, mut ei se mitää. Nää on niin tummat et ei näis näy. Nää on sitä paitsi kirpparilta. Näisso jotai läikkii jo ennestää.
- Ai, emmä ois huomannu.

• • •

MATKAN JÄLKEEN

- Mullois sulle vähä tuliaisii.
- Ihanat! Onks nää kristallii? Miten sä nyt tämmösii rupesit sielt asti kantaa?
- No ne meni iha käsimatkatavaroissa. Eihän ne paljo painanukkaa.
- Kiitti nyt tosi paljo. Mä en tiä, mitä mä sanosin. Eihä sun ois tarvinnu.
- No, mä aateti et ku sullon ennestää niit pienii lasei, et nää sopis sarjaa.

• • •

JUHLIEN JÄLKEEN

- Näitsä sen Sirpan puvun niis juhliis?
- Joo. Sillon sit aina ihanii vaatteita. Mist se niit oikee hankkii, ei ainakaa Suomest?
- Ulkomailta. Sillon niin paljo niit työmatkoi ulkomaille.

• • •

- Tost Tallinnast on kyl tullu varsinainen ostosparatiisi.
- Nii on. Siellon nii ihanii kauppoi ja pikkuputiikkeja ja kahviloita ja ravintoloita. Ja kaikki on nii halpaa.
- Nii ei soo kyl mikää ihme, et jotkut käy siel jatkuvasti, iha vaa ostoksilla.

• • •

EHDOTUS

- Mentäskö juomaa kahvit?
- Joo, mennään tohon kahvilaan. Siellon ihanii korvapuustei. Ne tekee ne itte.
- Eiks siello niit salaatteiki. Mä voisin kyl syödä jotai pientä.
- Joo, ne tekee kans ihanii piirakoita.
- Niit mä en o maistanukkaa. Nythä mä voisin maistaa.

• • •

Sanasto

Puhuttu kieli

aatella
ennestää(n)
homma, hommat
ilmane(n)
kanammuna
korvauksii
käydä kalassa
lainaa
lasit
leskellehti
likane(n)
netti
näköjää(n)
onneks
pyyhkii
pätkätyö
ruskee
saakeli
surffailla
talo
tekee tiukkaa
toivoo
työväepisto
varsinaine(n)
ykköset

Kirjoitettu kieli

ajatella
ennestään
työ, työt
ilmainen
kananmuna
työttömyyspäivärahaa
kalastaa / käydä kalastamassa
lainata
silmälasit (tässä)
leskenlehti
likainen
Internet
näköjään, ilmeisesti
onneksi
pyyhkiä
määräaikainen työ
ruskettunut
lievä kirosana
selailta Internet-sivustoja
yritys, firma (tässä)
on vaikea tulla toimeen
toivoa
työväenopisto
varsinainen
parhaat vaatteet

Selityksiä

---

1) *kuha(n)*

Kieltolauseessa *kuha* tarkoittaa suurin piirtein samaa kuin 'siinä tapauksessa, että / jos...'. Usein *kuha*-sanana yhteydessä esiintyy vielä sana *vaa(n)*.

- *Tuuttekste huomenna?*
- *Tullaa, kuha (vaa) ei sada.*

2) Kysymysana + *vaa*

millon vaa = milloin tahansa/vain

kuka vaa = kuka tahansa/vain

3) *iha hyvät hiukset*

= kiva kampa

4) *Onks saunas puita?*

Saunan, uunin ja takan yhteydessä *puut* tarkoittavat lämmittämistä varten pilkottuja halkoja.

5) Monikollinen sukunimi

Kun puhutaan perheestä, sukunimi taipuu monikossa.

Moltiin Kainulaisten mökillä.

6) Epätavallisen pitkät ajanjaksot

Kun halutaan ilmaista, että jokin on jatkunut epätavallisen pitkän aikaa, se voidaan ilmaista liittämällä sanan *kausi* ajanilmaukseen:

Mullei o ollu töitä viikkokausii.

Mä odotin tuntikausii.

Mä en o käynny siel vuoskausii.

7) *Mites se nyt sillee?*

Kysymyksellä voidaan osoittaa myötätuntoa tai ihmettelyä.

8) Puhekielen monikkofraaseja

Useita sanoja käytetään puhekielessä monikossa, vaikka ne ovat yksikössä kirjoitetussa kielessä. Monikko ilmaisee mm. toistuvuutta ja yleisyyttä.

Monikkofraaseja: *lomilla, helteitä, töissä, huonot/hyvät ilmat, hommii, savut.*

KAPPALEIDEN AAKKOSELLINEN SANASTO

---

aamiaine(n)	aamiainen 8
aatella	ajatella 12
ahistaa	ahdistaa 10
aika	melko 2
ainakaa(n)	ainakaan 9
ainaki(n)	ainakin 4
ainoo	ainoa 3
ajasti(n)	ajastin 7
ajavaraus	ajanvaraus 6
ale	alennusmyynti 6
anna tulla	sano vain 9
asuu	asua 3
bileet	juhlat 8
ees	edes 9
ei hassumpi	melko hyvä; todella hyvä 5
Eiks ni?	Eikö niin? 3
ei ku / eiku	ei vaan 3
eiline(n)	eilinen 5
ei mun tietääksee	sikäli kuin tiedän, ei 10
ei ois pahitteeks	olisi hyvä 10
eka	ensin 4
eka	ensimmäinen 7
ennemmi(n)	mielummin 10
ennenku	ennen kuin 4
ennestä(n)	ennestään 12
ens	ensi 4
ens alkuu(n)	aluksi 9
ensi(n)	ensin 4
et	että 1
etee(n)	eteen 7
eteempäi(n)	eteenpäin 4
ettii	etsiä 4
etukätee(n)	etukäteen 8
hakee	hakea 5
hankkii	hankkia 9
hanskat	käsineet 8
henkkarit	henkilöllisyyspaperit 9
hirvee	hirveä 8
hirveesti	paljon 3

hitto	"lievä kirosana" 3
homma, hommat	työ, työt 12
hyvä meno	hauskaa 8
hyvät ilmat	kaunis sää 8
iha(n)	aivan/ihan 1
ihanks totta	todellako 9
iisisti	rauhallisesti 11
ikinä	koskaan 8
ikävä kyllä	valitettavasti 5
illalline(n)	illallinen 11
ilmane(n)	ilmainen 12
ilmankos / no ilmankos	ei ihme, että 3
ilmat	ks. <i>hyvät ilmat</i>
ilmottaa	ilmoittaa 9
ilmottautumine(n)	ilmoittautuminen 6
ilmoitus	ilmoitus 6
it(t)e	itse 5
itestää(n)	automaattisesti, itsestään 7
itteesä	itseään 10
ja noin / ja näin	tässä 5
jenkki	amerikkalainen 8
joku	jokin 3, 4
joku päivä	jonakin päivänä 7
jossai(n)	jossakin 3
jotenki	jotenkin 2
jumpata	voimistella 9
just	juuri 2
juttu	asia 6
jälkee(n)	jälkeen 6
jäätyy	jäätyä 5
kaa/kans	kanssa 6
kaamee	kamala 8
kai	luultavasti/voi olla 2
kaikennäköstä	kaikenlaista 9
kalja	olut 7
kama	tavara(t) 10
kanammuna	kananmuna 12
kans(sa)	myös 5
katella	katsella 2
Katotaas!	Katsotaanpa! 4
kattoo	tavata (tässä) 10
kattoo	katsoa 4
kaua(n)	kauan 6
kauhee(n)	kauhean ('hyvin') 9

kaveri	ystävä 3
keikka	lyhytaikainen työtehtävä 9
kerranki	kerrankin 11
keske(n)	kesken 8
kii	kiinni 9
kiinalaine(n)	kiinalainen 1
kipee	kipeä 6
kiree	kireä 9
kirjottaa	suorittaa ylioppilastutkinto (tässä) 9
kirjottaa	kirjoittaa 6
kirjotuspöytä	kirjoituspöytä 3
kiska	kioski 5
(k)kaa/(k)kää	kaan/kään 5
(k)ki	kin , myös 1
koht	kohta = pian 8
kohtuuhintaa(n)	edullisesti 9
koittaa	koettaa, yrittää 11
kokata	tehdä ruokaa 5
kokeilla	sovittaa 4
koko aika	koko ajan 9
koko aja(n)	koko ajan 9
koko ikäni	koko elämäni 9
kokone(n)	kokoinen 5
korjata pois	laittaa paikalleen 10
kortti	pankkikortti / luottokortti 4
korvauksii	työttömyyspäivärahaa 12
koskaa(n)	koskaan 9
kotosi(n)	kotoisin 3
kova hinta	kallis 8
ku	koska (tässä) 1
ku	kun (tässä) 2
ku	kuin 3
ku	kuinka 3
kuha(n)	vain 8
kui(n)	kuinka 2
kuis kaua(n)	kuinka kauan 9
kuitenkaa(n)	kuitenkaan 3
kuitenki(n)	kuitenkin 3
kummiski	kuitenkin 9
kunno(n)	kunnon ('hyvä') 8
kuulemii(n)	kuulemiin 6
kyl	todellakin, itse asiassa; kyllä 1
kyllästyny(t)	kyllästynyt 10
kylppäri	kylpyhuone 3

kysyy	kysyä 1
kännissä	humalassa 3
kännykkä	matkapuhelin 9
käsipesu	käsinpesu 10
käydä kalassa	kalastaa / käydä kalastamassa 12
käydä	sopia 4
lainaa	lainata 12
laittaa	panna/laittaa 4
laittaa tekstari	lähettää tekstiviesti 9
lasit	silmälasit (tässä) 12
leffa	elokuva 9
leipoo	leipoa 5
leskellehti	leskenlehti 12
liia(n)	liian 4
likane(n)	likainen 12
loppu	väsynyt / lopussa 4
lukee	lukea 5
lukee	opiskella (tässä) 9
lykkyä tykö	onnea 9
lähel	lähellä 7
lähemmi(n)	lähemmin, tarkemmin 11
lähtee	lähteä 5
lähös	lähdössä 4
löhöillä	lepäillä 8
maha	vatsa 6
maholline(n)	mahdollinen 9
maissa (kaheksan maissa)	suunnilleen, noin (kello kaheksa) 6
majotus	majoitus 11
makee	makea 5
makee	hyvä, kiva 8
meinata	aikoa 3
melkei(n)	melkein 3
meno	ks. hyvä meno
menos	menossa 3
mielellää(n)	mielellään 5
mieluummi(n)	mieluummin 8
mihi aikaa	mihin aikaan 2
miks	miksi 3
mikä nyt?	miksi, mikä on hätänä? 11
millane(n)	millainen 3
millee(n)	millä tavalla, kuinka 10
millo(n)	milloin 2
millol lystää	milloin haluaa 11
millää(n)	mitenkään, millään tavalla 10

mimmone(n)	millainen 2
minkämaalane(n)	minkämaalainen 1
mis	missä 1
mist	mistä 3
mistä mä sen tietäsin	kuinka voisin tietää sen 10
mite(n)	miten 4
mitenkää(n)	mitenkään 9
mitää(n)	mitään 1
Monee(n)?	Mihin asti? 6
monta / montaks	kuinka monta 1
mukaa(n)	mukaan 5
mult menee hermot	hermostun 11
mut	mutta 1
muute(n)	muuten 3
muuttaa yhtee(n)	muuttaa asumaan yhteiseen asuntoon 9
myöhemmi(n)	myöhemmin 7
myöhää	myöhään 2
neliö	neliömetri 3
netti	Internet 12
neuvoo	neuvoa 2
ni/nii	niin 3
nii	niin 1
nii	siten (tässä) 5
nimittäi(n)	nimittäin 4
no	sano sitten (tässä) 9
noi	nuo 1
noi(n)	noin 6
nukkuu	nukkua 4
nykyää(n)	nykyään 8
nyyttärit	nyyttikestit 8
nähä/nähää(n)	nähdä/nähdään 1
näköjää(n)	näköjään, ilmeisesti 5
nää	nämä 1
oikee	oikea 4
oikee(n)	oikein 4
oikee(n)	oikeastaan 6
oikeestaa(n)	oikeastaan 2
oikeesti	todella 10
Oliks tää nyt tällä selvä?	Riittääkö tämä? 11
olla päällä	olla käynnissä (kone tai laite) 7
ollenkaa(n)	ollenkaan 2
omaa tahtiaa	oman rytmin mukaan 11
ompa	onpa 7
onneks	onneksi 12

oppii
ottaa päähän
pahitteeks
paljo
paljon väkee
panna päälle (kone, laite)
paperit
parkkimittari
parkkipaikka
paska
pennut (pentu)
periaattees
pia(n)
pikkuhiljaa
pikkukengät
pistää
pistää päälle
pitkää(n)
pitää esitelmää
poikakaveri
puhalli(n)
puheliluettelo
puhelinvastaaja
puhuu
punane(n)
puol
pyyhkii
pyörii
pärrjätä
pätkätyö
ratikka
rentoutuu
rikkoo raha
ruskee
ruveta
saada kii
saakeli
sali
samal
sama täällä
sama täällä
sammuu
sanoo
sanotaa(n)/sanotaaks

oppia 5
harmittaa 9
ks. ei ois pahitteeks
paljon / paljonko? 2
paljon ihmisiä 8
käynnistää 11
henkilöllisyyspaperit (tässä) 9
pysäköintimittari 7
paikoitusalue 5
"kirosana" 11
lapset 8
periaatteessa 7
pian 9
vähitellen 10
kevät- tai kesäkengät 9
panna/laittaa 4
käynnistää (kone tai laite) 7
kauan 8
puhua tauotta 10
poikaystävä 7
puhallin 7
puhelinluettelo 2
puhelinvastaaja 9
puhua 1
punainen 4
puoli 2
pyyhkiä 12
olla käynnissä (koneesta) 7
tulla toimeen / selviytyä 3
määräaikainen työ 12
raitiovaunu 3
rentoutua 8
vaihtaa raha pienemmäksi 7
ruskettunut 12
alkaa 7
tavoittaa 9
lievä kirosana
kuntosali 7
samalla 3
samoin 5
minulla on sama tilanne, niin minäkin 10
pysähtyä (koneesta) 7
sanoa 1
esimerkiksi 5

sateine(n)	sateinen 9
sattuu	koskea (tässä) 9
sellane(n)	sellainen 3
semmone(n)	sellainen 3
sentti	senttilitra 4
sentää(n)	sentään 9
siel	siellä 2
sielt	sieltä 3
sillo(n)	silloin 2
sisää(n)	sisään 2
sit(te)	siinä tapauksessa, sitten 1
sit(te)	sitten 2
sithä(n)	sittenhän 3
sopii	sopia 5
sori	anteeksi 1
Stocka	Stockmann 6
sulkis	sulkapallo 7
suolane(n)	suolainen 5
suuraa(n)	suoraan 4
surffailla	selailla Internet-sivustoja 12
suuvvuoro	puheenvuoro 10
synttärät	syntymäpäivä/syntymäpäiväkutsut 8
tajuta	ymmärtää 6
takas	takaisin 3
talo	yritys, firma 12
tamperelaine(n)	tamperelainen 1
tarkottaa	tarkoittaa 2
tasa(n)	tasaa 5
tasottaa	tasoittaa 10
teet kaikkies sen etee	teet kaiken, minkä voit 11
tehä	tehdä 3
tekee tiukkaa	on vaikea tulla toimeen 12
tekstari	tekstiviesti 9
Teku	teknillinen ammattikorkeakoulu 9
telkkari	televisio 3
tietty	totta kai 5
tippuu	pudota 8
Tiätsä?	Tiedätkö? 7
toi	tuo 1
toine(n)	toinen 5
toistaseks	toistaiseksi 9
toivoo	toivoa 12
toka	toinen 4
tollane(n)	tuollainen 5

tommone(n)	tuollainen 5
tonne	tuonne 4
tonni	tuhat markkaa 3
tosi	todella 2
tosissas	todella 11
tulos	tulossa 7
tunkee	panna/laittaa 4
tuol	tuolla 2
tykätä	pitää 4
tylsä	ikävä 3
tyyppi	henkilö (yleensä mies) 10
tyytyväine(n)	tyytyväinen 8
työväeopisto	työväenopisto 12
tällane(n)	tällainen 5
tämmöne(n)	tällainen 5
tämpäiväne(n)	tämänpäiväinen 5
tänää(n)	tänään 6
täst	tästä 2
täys	täysi 4
täys	täynnä 10
tää	tämä 1
tääl	täällä 1
täält	täältä 4
töihi(n)	työhön 3
töissä	työssä 3
töpseli seinässä	pistoke pistorasiassa 11
usei(n)	usein 7
uskoo	uskoa 2
uus	uusi 3
vaa(n)	vain 1
vaik	esimerkiksi 3
valmiiks	valmiiksi 11
valosa	valoisa 9
varalle	kaiken varalta 10
varmaa(n)	varmaan 3
varsinaine(n)	varsinainen 12
vartti	viisitoista minuuttia 8
vast	vasta 2
vastaa(n)	vastaan 8
venäläine(n)	venäläinen 1
vessa	WC 5
viel	vielä 1
vieres	vieressä 7
vihane(n)	vihainen 11

viikoloppu	viikonloppu 3
viimeks	viimeksi 8
viimestää(n)	viimeistään 6
viittii	viitsiä 4
vika	viimeinen 6
vissii(n)	varmasti/varmaan 3
vuos	vuosi 9
vähä(n)	vähän 1
väsiny	väsinyt 3
yhelle	yhdelle oluelle 4
yhes/yhessä	yhdessä 9
yhessä	yhdessä 5
yhtää(n)	yhtään 8
ykköset	parhaat vaatteet 12
yksinää(n)	yksin 10
ylimääräne(n)	ylimääräinen 7
ylipäättää(n)	ylipäättään 11
Äh	Voi ei 4
Älä nyt!	Ihanko totta! 5
Älä nyt!	Ota rauhallisesti! 8

HELSINGIN PUHUTTU KIELI

Alueelliset murre-erot on tutkittu melko perusteellisesti, mutta nykysuomalaista puhekieltä on Suomessa tutkittu vasta 70-luvun alusta lähtien Tampereella, Turussa, Jyväskylässä ja Helsingissä. Pääkaupungin hallitsevan aseman johdosta Helsingin puhekieli vaikuttaa laajalla alueella. Tarkastelemme tässä vain yleisimpiä ja vieraskieliselle hämmäntävimpiä puhe- ja kirjakielen eroja.

Puhekielen sanastolle on tyypillistä, että pitkiä sanoja on vähemmän, johtimia käytetään vähän, verbejä ja pronomineja käytetään runsaasti, kun taas substantiiveja vähän.

Puhutulle kielelle on tyypillistä, että sanojen lopusta on kadonnut ään-teitä, sekä vokaaleja (*täs = tässä*) että konsonantteja (*kotii = kotiin*). Nopeassa puheessa sanoja myös sidotaan toisiinsa, niin että useampi sana kuulostaa yhdeltä pitkältä sanalta (*Mullon kylmä. = Minulla on kylmä*). Varsinkin lyhyet sanat, kuten pronominit äännetään usein suoraan yhteen verbin kanssa (*Ootsä?*). Sidottaessa loppukonsonantti ei aina katoa kokonaan, vaan se voi muuttua seuraavan sanan alkukonsonantin kaltaiseksi, jolloin se äännetään kuin pitkä konsonantti (*Mä lähil liftailee = Lähdin liftailemaan*). Joskus konsonantti muuttuu vain seuraavan sanan alkukonsonantin suuntaan, ei siis täysin samanlaiseksi (*n → m: Mum pitää lähtee.*).

Äänneiden kato ja sanojen sidonta riippuu kuitenkin paljon monista tekijöistä. Näihin seikkoihin vaikuttavat puheen tempo, tilanne, yksilöllinen puhetyyli, sosiaalinen tausta, ikä ja sukupuoli. Kato- ja sidontailmiöihin vaikuttaa myös ymmärrettävyys. Joidenkin muotokategorioiden sisällä saattaa olla sanoja tai muotoja, joista ei voi pudottaa vokaalia tai konsonanttia pois, koska se voisi haitata ymmärtämistä (esim. monikon *i*). Äänteen tai sanan tärkeys merkityksen kannalta vaikuttaa siis säilyttävästi, mistä osittain johtuu puhekielen runsas variaatio: äänne pudotetaan, jos se ei ole tärkeä ja säilytetään, jos se on tärkeä. Äänneet säilyvät myös affektiivisessä puheessa eli painokkaassa puheessa.

1. Fonologisia ja morfologisia piirteitä

1.1. Vokaalit

Vokaalit katoavat tai muuttuvat.

1.1.1. *i* katoaa

i katoaa sanan lopusta tai diftongin lopusta:

- Translatiivi *ksi*   *Son tullu vanhaks.*
- Konditionaali *isi*   3. persoonasta voi kadota loppu-*i*
Liisa lähtis Italiaa, jos sais rahaa.
- Kun konditionaalin alku-*i* muodostaa diftongin edellä olevan vokaalin kanssa, se voi kadota: *Jos mä voittasin lotossa, mä ostasin auton.*
Jos mä tietäsin, ja sä tietäsit, mitä se sanos, nii me voitas ehkä mennä.

On huomattava, että *i* ei voi kadota konditionaalissa aina. Konditionaalnin alku-*i* ei voi esimerkiksi koskaan kadota verbityypissä 4, koska silloin se sekoittuisi imperfektin kanssa (imperfekti: *avasın*, konditionaali: *avaisin*)

- Imperfektin *i* voi kadota 3. persoonasta vain *s:n* ja kaksitavuisten verbien vokaalin jäljestä
Matti ties se.
Mitä se halus?
Liisa sano, et se anto sulle sen kirja.

Vrt. verbityyppi 2, jossa imperfektin *i* säilyy: *Se söi ja joi ja elämöi.*

- Sinä-persoonan possessiivisuffiksien (*si*) *i* voi kadota.
Tuu valitsee omas.
Puhutsä itekses?
- Joistakin tavallisista sanoista katoaa *i*. (usein *s:n* jäljestä)
yks, kaks, miks, viis, kuus, esimerkiks, uus, ens, täys, puol
- Diftongin *i* katoaa adjektiivien toisessa tavussa.

<i>ai/äi</i>	<i>millane</i>	<i>tollane</i>	<i>punane</i>
	<i>keltane</i>	<i>sellane</i>	<i>hätäne</i>
<i>oi/öi</i>	<i>valkone</i>	<i>sulone</i>	<i>mielenkiintone</i>
	<i>hyvännäköne</i>		
<i>ui/yi</i>	<i>suttune</i>	<i>vilune</i>	<i>syksyne</i>

1.1.2. *a/ä* katoaa

a ja *ä* katoavat sanan lopusta:

Inessiivi	<i>ssa/ssä</i>	<i>Mis kaupunginosas sä asuit?</i>
Elatiivi	<i>sta/stä</i>	<i>Mist kaupast sä ostit to?</i>
Adessiivi	<i>lla/llä</i>	<i>Uudel autolla on kiva ajaa.</i>
Ablatiivi	<i>lta/ltä</i>	<i>Stockalt voi ostaa mitä vaa.</i>

Lisäksi *a/ä* voivat kadota joistakin sanoista ja essiivimuotoisista ajanilmauksista

tuol, viel, siel, tääl, kyl, huomen, lauantain

1.1.3. *a/ä* muuttuu

Vokaalit *a* ja *ä* muuttuvat edessä olevan vokaalin kaltaiseksi.

Tämä tarkoittaa, että (yhteen vokaaliin loppuvissa sanoissa) partitiivin päätte *a/ä* ja (verbityypissä I) infinitiivin päätte *a/ä* ovat lähes aina muuttuneet edellisen vokaalin kaltaiseksi. Myös *ea/eä*-loppuisissa adjektiiveissa (*korkea, pimeä*) *a/ä* muuttuu *e*:ksi (*korkee, pimee*).

<i>ea</i> → <i>ee</i>	<i>kauheesti; Mä haluun lukee.</i>
<i>eä</i> → <i>ee</i>	<i>hirveesti; Laps alko itkee.</i>
<i>oa</i> → <i>oo</i>	<i>enemmän valoo; Mitä sä aioit sanoo?</i>
<i>öä</i> → <i>öö</i>	<i>Pelkääät sä mörköö? Mä meinaan säilöö nää.</i>
<i>ia</i> → <i>ii</i>	<i>viis lasii; Tulijoit pitää karsii.</i>
<i>iä</i> → <i>ii</i>	<i>Täällon uusii ihmisii. Aletaaks etsii?</i>
<i>ua</i> → <i>uu</i>	<i>kaks laukkuu; Kuka haluu puhuu?</i>
<i>yä</i> → <i>yy</i>	<i>Kuin mont levyy täs on? Nyt ei saa väsy.</i> <i>Mä haluun kysyy.</i>

1.1.4. Kysymyspäätteen *ko/kö* loppuvokaali katoaa.

Joskus loppuvokaalin tilalle tulee *s*. Sinä-persoonassa ei ole välttämättä kysymyspäätettä lainkaan. Pronomini äännetään usein verbin kanssa yhteen?

<i>Tunne(n)ksmä?</i>	<i>Tunnetaa(n)ksme?</i>
<i>Tunnetsä?/Tunneksä?</i>	<i>Tunnettekste?</i>
<i>Tunteekse?</i>	<i>Tunteeksne?</i>
<i>Puhu(n)ksmä?</i>	<i>Puhutaa(n)ksme?</i>
<i>Puhutsä?</i>	<i>Puhuttekste?</i>
<i>Puhuukse?</i>	<i>Puhuuksne?</i>

1.1.5. Diftongit avartuvat

Diftongit voivat avartua seuraavasti:

<i>uo</i> → <i>ua</i>	<i>tuali, suala</i>
<i>yö</i> → <i>yä</i>	<i>Mä syän ensi.</i>
<i>ie</i> → <i>ia</i>	<i>viaras</i>
<i>ie</i> → <i>iä</i>	<i>piäni</i>

1.2. Konsonantit

Konsonantit katoavat tai muuttuvat

1.2.1. *n* katoaa

n katoaa sanan lopusta tai muuttuu seuraavan sanan alkukonsonantin kanssa samanlaiseksi, jolloin sanat sidotaan:

Illatiivi	<i>hVn</i>	<i>Mä lähen huomenna Joensuuhu.</i>
	<i>Vn</i>	<i>Me mennää siihe uuteen suuree alehallii. Mennää siihen vietnamilaiseer ravintolaa.</i>
	<i>seen</i>	<i>Mihi huoneeseem me mennää?</i>
Genetiivi	<i>n</i>	<i>Kenen toi raha o? Onkse su? – Joo. Se om mu. Tää ol Liisal lippu. Sum pitää muistaa tää.</i>
n-objekti	<i>n</i>	<i>Mä otan olue. Mä otal lasiv viinii.</i>
Minä-persoona	<i>n</i>	<i>Mä pääsin ylioppilaaks ja sit mä lähil liftailee. Ku mä oli aikani matkaillu, ni mä rupesin opiskelee. Mä valmistuv varmaa ens vuonna.</i>
Me-persoona ja passiivi	<i>taan/tään, an/än</i>	<i>Talvel me hiihetää ja luistellaa. Tääl tehäär remonttii.</i>
III infinitiivin illatiivi	<i>maan/mään</i>	<i>Lähetsä syömää? Mennääks juomaal lasilliset?</i>
<i>nen</i> -sanat		<i>punane, millane, keltane, tyytyväine, naine; sininel lintu, tanskalainej juusto, punanev väri</i>

Sidontaa ei tapahdu ainoastaan sanojen välillä, vaan myös yhdyssanojen sisällä (*talonmies* → *talommies*, *puhelinluettelo* → *puhelilluettelo*)

Joidenkin äänteiden, kuten *s:n* ja *t:n* edellä *n* usein myös säilyy (*Mä tuun sit illalla. Mä otan ton.*). Jos seuraava sanaa alkaa *k:lla*, *n* ääntyy *ŋ:mäisenä* (*Sen kirjan kannet on siniset*). Tässä kirjassa ei ole erikseen merkitty *ŋ*-äännettä.

1.2.2. *t* katoaa

t katoaa sanan lopusta tai muuttuu seuraavan sanan alkukonsonantin kaltaiseksi, jolloin se sidotaan:

2. partisiippi	<i>nut/nyt</i>
<i>Moon sanonu.</i>	<i>Emmä sanonun nii.</i>
<i>Se ei tullu.</i>	<i>Se ei tullum meille.</i>
<i>Onkse lähteny?</i>	<i>Sol lähtenyk kaupungille.</i>
<i>Kuka tän on tehny?</i>	<i>Oonksmä tehnyv virhee?</i>
<i>Mihin se on menny?</i>	<i>Se om mennyj järvelle.</i>
<i>Onks kukaa soittanu?</i>	<i>Ootsä soittanup pianoo?</i>

1.2.3. *d* katoaa

d katoaa joskus, enimmäkseen verbeistä:

Tehään jotai ruokaa.
Emmä taia tulla, emmä ehi.
Mä en mahu näihi housuihi.
Mä tiiän, et se maksaa paljo.
Koska sä lähet Lahtee?
Mä tuun kahen maissa.
Tää on mei(j)än auto.
Toi on tei(j)än auto.

1.2.4. *ts* → *tt*

<i>katsoa</i>	<i>kattoo</i>	
	<i>mä kato(n)</i>	<i>me katotaa(n)</i>
	<i>sä katot</i>	<i>te katotte</i>
	<i>se kattoo</i>	<i>ne kattoo</i>
	<i>Kato!</i>	

<i>viitsiä</i>	<i>viittii</i>	
	<i>mä viit(t)i(n)</i>	<i>me viit(t)itää(n)</i>
	<i>sä viit(t)it</i>	<i>te viit(t)itte</i>
	<i>se viittii</i>	<i>ne viittii</i>
<i>itse</i>	<i>itte / ite</i>	
<i>seitsemän</i>	<i>seittemä</i>	

Muutos *ts* → *tt* koskee vain joitakin sanoja. Muutos ei ole systemaattinen. Muutosta ei tapahdu esimerkiksi sanoissa *katse*, *vitsi*, *putsata*, *kutsua*, *ket-suppi*.

1.3. Taivutus

Sanojen taivutuskin muuttuu.

1.3.1. Verbityyppi 4

Verbityypin 4 infinitiivi muuttuu:

<i>(vastata)</i>	<i>Mä en osaa vastaa toho.</i>
<i>(pelata)</i>	<i>Osaat sä pelaa tennistä?</i>
<i>(avata)</i>	<i>Voit sä avaa ton ove?</i>

1.3.2. III infinitiivi

III infinitiivin tunnus *ma/mä* katoaa *maan/mään*-muodossa, jolloin verbi muistuttaa se-persoonan muotoa, jossa voi olla lopussa *n* tai seuraavan sanan konsonantin kahdennus.

<i>(soittamaan)</i>	<i>Liisa oppi soittaa pianoa, ku se oli seitsemän vuotta.</i>
<i>(nukkumaan)</i>	<i>Mä meen nukkuu(n).</i>
<i>(tanssimaan)</i>	<i>Lähetsä tanssii(n)?</i>
<i>(katsomaan)</i>	<i>Liisa tulee kattoon telkkaa.</i>
<i>(pelaamaan)</i>	<i>Me lähetään pelaa kössii.</i>
<i>(avaamaan)</i>	<i>Voitsä mennä avaa ove?</i>
<i>(siivoamaan)</i>	<i>Mä kyllästyin siivoon sen jälkii.</i>
<i>(ajattelemaan)</i>	<i>Koita oppii ajattelee itte.</i>
<i>(opiskelemaan)</i>	<i>Kaisa pääs opiskeleel lakia.</i>
<i>(pesemään)</i>	<i>Mä rupeen nyt peseem pyykkiä.</i>
<i>(valitsemaan)</i>	<i>Tuutsä valitsee omas?</i>

HUOM! Verbityypistä 2 *ma/mä*-tunnus ei voi kadota: *Liisa tulee syömää*.

1.3.3. Verbien pikapuhemuodot

Joillakin verbeillä on ns. pikapuhemuodot.

	panna	olla	tulla	mennä
<i>mä</i>	<i>paa(n)</i>	<i>oo(n)</i>	<i>tuu(n)</i>	<i>mee(n)</i>
<i>sä</i>	<i>paat</i>	<i>oot</i>	<i>tuut</i>	<i>meet</i>
<i>se</i>	<i>pane</i>	<i>on</i>	<i>tulee</i>	<i>menee</i>
<i>me</i>	<i>pannaa(n)</i>	<i>ollaa(n)</i>	<i>tullaa(n)</i>	<i>mennää(n)</i>
<i>te</i>	<i>paatte</i>	<i>ootte</i>	<i>tuutte</i>	<i>meette</i>
<i>ne</i>	<i>pane</i>	<i>on</i>	<i>tulee</i>	<i>menee</i>
	<i>Paa taskuun!</i>	<i>Oo hiljaa!</i>	<i>Tuu mukaa!</i>	<i>Mee pois!</i>

	tarvita	
<i>mä</i>	<i>tarvii(n)</i>	<i>/ tartte(n)</i>
<i>sä</i>	<i>tarviit</i>	<i>/ tarttet</i>
<i>se</i>	<i>tarvii</i>	<i>/ tarttee</i>
<i>me</i>	<i>tarvitaa(n)</i>	<i>/ tarttetaa(n)</i>
<i>te</i>	<i>tarviitte</i>	<i>/ tarttette</i>
<i>ne</i>	<i>tarvii</i>	<i>/ tarttee</i>

1.3.4. Pronominit

Pronominit ovat lyhyitä puheessa.

N	G	P	Adess.
<i>mä</i>	<i>mu(n)</i>	<i>mua</i>	<i>mul(la)</i>
<i>sä</i>	<i>su(n)</i>	<i>sua</i>	<i>sul(la)</i>
<i>se</i>	<i>se(n)</i>	<i>sit(ä)</i>	<i>sil(lä)</i>
<i>me</i>	<i>mei(j)ä(n)</i>	<i>meit(ä)</i>	<i>meil(lä)</i>
<i>te</i>	<i>tei(j)ä(n)</i>	<i>teit(ä)</i>	<i>teil(lä)</i>
<i>ne</i>	<i>niitte(n)</i>	<i>niit(ä)</i>	<i>niil(lä)</i>
<i>tää</i>	<i>tä(n)</i>	<i>tät(ä)</i>	<i>täl(lä)</i>
<i>toi</i>	<i>to(n)</i>	<i>tot(a)</i>	<i>tol(la)</i>
<i>nää</i>	<i>näitte(n)</i>	<i>näit(ä)</i>	<i>näil(lä)</i>
<i>noi</i>	<i>noitte(n)</i>	<i>noit(a)</i>	<i>noil(la)</i>

1.3.5. Lukusanat

Lukusanat ovat lyhentyneet.

<i>yks</i>	<i>ykstoist</i>	
<i>kaks</i>	<i>kakstoist</i>	<i>kakskyt</i>
<i>kolme</i>	<i>kolmetoist</i>	<i>kolkyt</i>
<i>neljä</i>	<i>neljätoist</i>	<i>nelkyt</i>
<i>viis</i>	<i>viistoist</i>	<i>viiskyt</i>
<i>kuus</i>	<i>kuustoist</i>	<i>kuuskyt</i>
<i>seittemä(n)</i>	<i>seittemäntoist</i>	<i>seitkyt/seiskyt</i>
<i>kaheksa(n)</i>	<i>kaheksantoist</i>	<i>kaheksakyt</i>
<i>yheksä(n)</i>	<i>yheksäntoist</i>	<i>yheksäkyt</i>
<i>kymmene(n)</i>		

2. Syntaktisia piirteitä

Puhe ei ole samalla tavalla suunniteltua kuin kirjoitus. Puhutussa kielessä ei ole samassa mielessä lauseita kuin kirjoitetussa kielessä, vaan puheenvuoro voi muodostua vaikkapa vain yhdestä sanasta (*Joo.*). Toisaalta puheessa on runsaasti toistoa ja samaa informaatiota eri tavoilla ilmaistuna; näin varmistetaan viestin perillemeno.

2.1. Sanajärjestyksestä

Puhekielessä on melko tavallista, että verbi, varsinkin kieltoverbi, on lauseen, varsinkin vastauksen, alussa ennen subjektia.

Emmä tiä, mis se o.

Puhun mä vähä.

• • •

- *Kenest te puhutte?*
- *Yhest Annest. Et sä tunne sitä.*

2.2. Lohkolause

Suunnittelemattomassa puheessa on tavallista käyttää ns. lohkolauseita. Lohkolauseessa asiaan tai ihmiseen viitataan ensin pelkällä (demonstratiivi)pronominilla, minkä jälkeen pronomini-*vi* viittaus toistetaan ja siihen lisätään substantiivi, joka tarkoittaa viittauksen.

Kuka toi on toi eka vasemmalla?

Täähä on kiva tää sun asunto.

Nyt se on kyl myöhässä se bussi.

Pronominien lisäksi viittauksissa voivat esiintyä adverbit.

Oliks siel ketää siel juhlissa?

2.3. Kysymyslause

2.3.1. Kysymyssana + kysymysliite

Puhekieliset kysymyssanat voivat muodostua kysymyssanasta ja kysymysliitteestä **-ko/-kö**. Tällöin kysymyssanaan liittyy usein vielä **han/hän**-liite: *Kukakohan toi on? Mitäköhän se tekee? Missäköhän Pekka on? Mistäköhän mä saisin rahaa?* Joissakin sanoissa **ko/kö**-liitteen asemesta voi esiintyä myös **ka/kä**-liite: *Mihinkähän mä sen pistin? Millekähän asemalle mä sen tallensin?*

2.3.2. KOMI-kysymys

Puhekielisissä kysymyksissä voi olla sekä verbikysymys että kysymyssana. Tällöin verbikysymys on ensin ja kysymyssana seuraa subjektia.

Tuleekse millon tänne?

Tuutsä mihi aikaa?

Ootsä miten kotona?

2.4. Relatiivilause

Puhekielessä voidaan käyttää useita eri relatiivipronomineja. Relatiivipronomineina voivat esiintyä: *joka, mikä, kuka/ketä, ku*.

Tietsä sen äijän, jollon se pieni, musta koira?

Onks tää se kirja, mist sä puhuit?

Tietsä sen äijän, kellon se pieni, musta koira?

Mä en tuntenu ketään, ketä sielloli.

Mä soitan siit ilmoituksest, ku teilloli lehessä.

Toi on just se ulkomaalane, ku asuu meidän naapurissa.

Kirjoitetun kielen säännöt, jotka koskevat pronomineja *joka* ja *mikä*, eivät päde puhutussa kielessä. Pronominin *mikä* korrelaatti voi puhekielessä olla edellä oleva sana; sen ei tarvitse olla kokonainen lause.

2.5. Puhekielen konjunktioista

Jotkin puhekielen konjunktioista muistuttavat kirjoitetun kielen konjunktioita, mutta niiden käytössä voi olla eroja. Yksi puhekielen konjunktio voi vastata useita kirjoitetun kielen konjunktioita. Konjunktioilla voi myös olla

muita tehtäviä kuin vastaavalla konjunktiolla kirjoitetussa kielessä. Joitakin konjunktioita käytetään puhekielessä lähes samalla tavalla kuin partikkeleita.

Seuraavassa on joitakin esimerkkejä puhekielen konjunktioista ja niiden käytöstä.

2.5.1. *ku*

Puhekielen konjunktio *ku* vastaa kirjoitetun kielen konjunktioita *kun*, *kuin*, *kuinka*, *vaan*, *että* ja *koska*. Puhekielessä *ku* ilmaisee paitsi aikaa (*kun*) myös syytä (*koska*), kuten esimerkissä *Mä en voi nyt tulla, ku mä oon kiipee*. Sitä käytetään myös komparatiivisesti (*kuin*), kuten ilmauksessa *parempi ku uus*. *Ku* vastaa kirjoitetun kielen konjunktiota *vaan* negatiivisen verbin kanssa (*ei ku = ei, vaan*) ja kirjoitetun kielen sanaa *kuinka* sellaisissa ilmauksissa kuin *ai ku nukuttaa, voi ku söpö*.

Lisäksi *ku*-konjunktiota käytetään *että*-konjunktiota vastaavasti sellaisissa rakenteissa kuin *Hyvä ku tulit!* (= On hyvä että tulit!) tai *Hyvä ku ehdin*. (= Melkein myöhästyin, mutta ehdin kuitenkin.). Sanaa *ku* käytetään myös relatiivilauseessa (Ks. relatiivilause).

2.5.2. *et(tä)*

Puhekielen konjunktiota *et* käytetään puheessa samalla tavalla kuin kirjoitetun kielen *että*-konjunktiota. Sitä käytetään mm., kun referoidaan toisen puhetta (*Se sano, et...*).

Sillä on kuitenkin myös muita tehtäviä. Hyvin tavallista on käyttää sitä alisteisen kysymyksen alussa: *Se kysy, et mitä mulle kuuluu? Mä en tiä, et mistä sinne pääsee sisälle. Mä en tiä, et voiks tätä syödä*.

Lisäksi *et* voi esiintyä sellaisen puheenvuoron alussa, joka on ns. parafrasi eli sanotaan sama asia uudelleen eri sanoin. Se siis merkitsee suurin piirtein samaa kuin *siis*: *Mä näyttäisin mielellään tän kuvan kalvolla, mut sei varmaan näytä miltää, ku son mustavalkonen, et pitäs olla värikopio*.

Konjunktiota käytetään myös, kun halutaan tulkita puhujan varsinaista tarkoitusta. (Esim. *Kaameeta, miten likaset noi ikkunat o. – Ai et pitäs pestä vai?*) Sillä voidaan myös tehostaa tunneilmauksia ja arvioita (*Että mua ottaa päähän.*)

2.5.3. *ni*

Ni-konjunktiota voidaan käyttää liittämään kaksi yhteenkuuluvaa lausetta toisiinsa. (Esim. *Sillon ku me ollaan maalla, ni me käydään saunas joka päivä.*)

2.5.4. *vaik(ka)*

Konjunktiota *vaikka* käytetään samalla tavalla kuin kirjoitetussa kielessä, mutta *vaik(ka)* voi tarkoittaa myös 'esimerkiksi' (*Mä voin tulla vaik huomenna*). Lisäksi sitä voidaan käyttää kysymyssanan kanssa, jolloin se tarkoittaa 'kaikkia mahdollisia' (*vaik mitä = kaikkea mahdollista, vaik mistä = kaikista mahdollisista paikoista, vaik ketä = kaikkia mahdollisia ihmisiä*).

2.5.5. *jos*

Konjunktiota *jos* käytetään samalla tavalla kuin kirjoitetussa kielessä, mutta sitä voidaan käyttää myös ehdotuksen alussa: *Jos mä tulisin teille*.

2.6. Määräisyys ja tunnettuus

Puhekielessä määräisyyttä tai tunnettuutta voidaan ilmaista monella tavalla. Hyvin tavallista on ilmaista epämääräisyyttä indefiniittipronomineilla *joku* ja/tai *semmone, sellane, tommone, tollane, tämmöne, tällane*.

Onks toi joku sanakirja?

Sit sinne tuli joku sellanen mies, joka käski meiät ulos.

Se oli tämmöne joku matkailuala yritys, mis Pekka oli töissä.

Se oli semmonen scifi-leffa.

Tunnettuutta voidaan ilmaista oppositiolla *yks, yhet – se, ne*, jossa *yks* on puhujalle tuttu, mutta kuulijalle uusi (*Son yks Heikki.*) ja *se* on molemmille periaatteessa tuttu (*Son se Heikki.*). Pronominia *se* käytetään myös silloin, kun puhutaan tutusta tai aiemmin mainitusta, kun taas sanaa *yks* käytetään usein samoin kuin pronominia *eräs*. Jos sanaa *yks* seuraa monikollinen ilmaus, myös *yks* on monikossa (*Ne o yhet Ville ja Laura. – Me mennään lauantaina yksille Niemisille*).

Pronomininit *se, ne* ja *yks, yhet* voivat esiintyä myös yhdessä silloin, kun puhutaan jostakusta, joka tunnetaan, mutta jota ei määritellä tarkemmin (*Tunnetsä se yhen Laura?*).

2.7. Persoonamuodot

2.7.1. Pronominit *se* ja *ne* puhuttaessa ihmisestä

Kolmannessa persoonassa käytetään ihmisestäkin pronomineja *se* ja *ne*.

Onks Liisa kotona? – Ei o, se meni kauppaa.

Asuuks Virtaset täs rapussa? – Ei ku ne asuu naapuritalossa.

2.7.2. Verbien *ne*-persoonaa

Verbien *ne*-persoonan muodon sijasta käytetään *se*-persoonan muotoa.

Liisa lähtee Lahteen.

Niemiset lähtee kans.

Mis Virtaset asuu?

2.7.3. Verbien *me*-persoonaa

Verbien *me*-persoonan muodon sijasta käytetään pronominia + verbin passiivimuotoa.

Me tullaa teille huomenna.

Me lähetää huomenna Italiaan.

Minne me mennää tänään?

Me käytii eilen Linnammäellä.

Pronomineja käytetään puhutussa kielessä yleensä paljon enemmän kuin kirjoitetussa kielessä.

Tuut sä illalla meille? = Tuletko illalla meille?

Mä syön vaa vihanneksii. = Syön vain vihanneksia.

2.8. Subjekti

Jos subjekti = kuka tahansa, subjektisanaa ei ole. Yleistävänä persoonana käytetään verbin *se*-persoonan muotoa ilman pronominia. Puhekielessä on enemmän yleistäviä ilmauksia.

Pääseeks täl bussilla Lauttasaaree?

Saaks tääl polttaa?

Ku sitä tulee kotiin väsyneenä ja haluis keittää kahvit, ni ei voi, ku ei oo edes suodatimpussei.

Myös toisen persoonan yleistävä käyttö lisääntyy. Tällöin lauseessa on subjekti.

Ku sä tuut kotii väsyneenä ja haluisit keittää kahvit, ni et voi, ku ei oo edes suodatimpussei.

Samoin *ne*-persoonaa voidaan käyttää yleistämässä, varsinkin silloin, kun viitataan viranomaisiin tai joihinkin epämääräisiin henkilöihin.

Mä kirjotin verovirastoon mut nei o viel vastannu.

Kun puhutaan säästä, lauseessa ei yleensä ole subjektia vaan paikkaa ilmaiseva sana ja verbi *se*-persoonassa:

Siel on kylmä.

Tääl vetää.

Siel tuulee.

Siel sataa.

Sataaks ulkona?

2.9. Objekti

2.9.1. Me-persoonan objekti

Me-persoonan kanssa objekti on nominatiivissa tai partitiivissa samalla tavalla kuin passiivin kanssa; *n*-objektia ei siis voi käyttää puhekielen me-persoonan kanssa.

Millon me maalataa toi eteine?

Vrt. *Keittiö maalattii eile ja eteinen maalataa huomenna.*

Vrt. *Mä maalaan eteisen Niinan kaa.*

2.9.2. Kohtelias partitiivi

Partitiivin käyttö on puhutussa kielessä tavallisempaa kuin kirjoitetussa kielessä. Varsinkin kohteliaissa pyynnöissä, kysymyksissä ja kehotuksissa käytetään partitiiviobjektia.

Saisko Sirkkuu puhelimee?

Pyydätsä isää puhelimee?

Näyttäsitsä vähä jotai henkkarii.

Saisiksmä vähän lainaa su autoo?

Vetäsittekte verhoi etee?

Otatsä takkii pois?
Näätsä Kaijaa huomenna?

2.10. Paikan adverbeja

<i>tähä(n)</i>	<i>täs(sä)</i>	<i>täst(ä)</i>
<i>toho(n)</i>	<i>tos(sa)</i>	<i>tost(a)</i>
<i>sijhe(n)</i>	<i>sijn(ä)</i>	<i>sijt(ä)</i>
<i>johki/johonki</i>	<i>jossai(n)</i>	<i>jostai(n)</i>
<i>mihkää(n)</i>	<i>missää(n)</i>	<i>mistää(n)</i>

Yllä olevat sanat ovat puhekielessä hyvin yleisiä adverbeja. Ne eivät siis ole pronominiinien taivutusmuotoja, joten ne voivat olla eri muodossa kuin sana, johon ne liittyvät. Esim. *tohon pöydälle, tässä lauantaina, siin oven luona, johki matkalle, missään lehdessä; Hei tässon Liisa.*

2.11. Omistusrakenne

Omistussijaa *lla/llä* voidaan käyttää myös muuten kuin varsinaisen omistamisen yhteydessä osoittamassa, kuka on toiminnassa tai tapahtumassa osallisena.

Sullon sukkahousut hajonnu.
Mullon kahvit tulossa.
Kaijal on kämppä remontissa.
Mis sullon kahvikupit?
Mult soi ovikello, odota.

Omistussijaa käytetään myös hyvin paljon fyysistä olotilaa ilmaisevissa lauseissa.

Mul koskee päähä. / Mul särkee päätä.
Sattuuks sul selkää?

Samantyyppisesti voidaan käyttää myös *lta/ltä-* ja *lle-*sijoja.

Hei sult kiehuu kahvi yli!
Sori, mult hajos lasi.
Voi ei, mult katkes kynsi.
Tuleeks sulle kylmä, jos mä avaa ikkuna?

2.12. Aikamuotojen puhekielistä käyttöä

2.12.1. Imperfekti

Kun halutaan kohteliaasti tarkistaa kysymyksellä jokin asia, voidaan preesensin asemesta käyttää imperfektiä.

Tuliks muuta? (kaupan kassalla)
Sun nimi oli?

2.12.2. Pluskvamperfekti

Pluskvamperfektiä käytetään, kun kerrotaan toisen käden tietoa eli kun tieto on kuultu joltakulta toiselta.

Kuulitsä, et Pekka oli saanu sakot?
Mä vei aamulla Tiitu hoitoo ja sinne se jäi itkemää, mut se oli kyl lopet-
tanu heti, ku mä lähin.
Sä olit soittanu?

2.13. Retorinen toisto

Toistamalla vastauksessa jokin sana saadaan sanottavalle lisää painoa.

– *Veitsä jo roskat? – Vein vein.*

• • •

– *Kalleks sen sai? – Kalle Kalle.*

• • •

– *Tuutsä pian? – Tuun tuun. / Joo joo.*

2.14. Possessiivisuffiksit

Possessiivisuffiksi on puhekielessä hyvin harvinainen. Yleensä puheessa käytetään vain persoonapronominin genetiiviä, kun taas kirjoitetussa kielessä pelkkää possessiivisuffiksia:

Mis mun kirja on? = Missä kirjani on?
Tuuttekste meiän kaa? = Tuletteko kanssamme?

Kolmannen persoonan possessiivisuffiksin variantti *Vn* esiintyy puhekielessä pelkkänä vokaalina: *kotonaa* = *kotonaan*. Suffiksi *Vn* on joissakin muodoissa yleistetty myös muihin persooniin – ei kuitenkaan sinä-persoonaan (*Mä nukun selällä. Me oltiin nukkuvinaa. Nukutsä selällä*). Kolmannen persoonan *nsa/nsä*-suffiksin *n* jää myös usein ääntymättä. Sinä-persoonan possessiivisuffiksin päätte on *s*.

<i>Mä avasin suuni.</i>	<i>Me avattii suumme.</i>
<i>Sä avasit suus.</i>	<i>Te avasitte suunne.</i>
<i>Se avas suu(n)sa.</i>	<i>Ne avas suu(n)sa.</i>

Vaikka possessiivisuffiksi on puhekielessä harvinainen, on kuitenkin joitakin sanoja ja ilmauksia, joissa possessiivisuffiksia käytetään puheessakin.

- resiprookkipronominit:
Me ollaan tunnettu toisemme jo viis vuotta.
- refleksiivipronomini *itse*:
Mä ostin ittelleni lahjan.
- ruumiinosien yhteydessä ja puhuttaessa jostakin asiasta, joka kuuluu kiinteästi jollekulle/johonkuhun:
Maija satutti jalkasa.
Myitsä sen sun autos?
Tää ei o sun lasis.
Mä oon asunu tääl koko ikäni
Mä sain päähäni lähtee saaree.
- eräissä rakenteissa:
Mä olin nukkuvinaa (nukkuvinani).
Mä nukun aina selällä (selälläni).
Sehän tekee kaikennäköstä pelkkää ilkeyttä (ilkeyttään).
Mikä sä oikee luulet olevas (olevasi)?
Vie roskat mennessäs (mennessäsi).
- eräissä sanonnoissa:
Teitsä ton tahallas?
Ootsä tosissas?
Me tullaa ihan mielellää (mielellämme).

2.15. Partisiippiattribuuteista ja lauseenvastikkeista.

Lauseenvastikkeita käytetään puhekielessä melko vähän.

Se säästää, ni et se voi ostaa pianon.

= Hän säästää *voidakseen* ostaa pianon.

Se kaveri, ku asuu sun naapurissa, istuu tuol penkillä ja tuijottaa meitä.

= *Se naapurissasi asuva mies istuu tuolla penkillä tuijottaen meitä.*

Se kerto mulle, et soli saanu flunssan, ku soli sillä matkalla.

= Hän kertoi *saaneensa* flunssan *ollessaan* matkalla.

Puhekielessäkin esiintyy lauseenvastikkeita, mutta ne ovat yleensä fraasinomaisia ja liittyvät vain harvoihin verbeihin (Ks. myös possessiivisuffiksit).

Mitä sä luulet oikeen tekeväs?

Tuo maitoo tullessas.

2.16. Verbivoittoisuus

Kirjakieli nominaalistaa, mutta puhekielen kerronta on verbivoittoista. Puhekielessä käytetään siis enemmän verbejä.

Mä voin sanoo siit näi, ku se on mu hyvä tuttu.

= *Tuttavuutemme perusteella voin sanoa hänestä näin.*

3. Sanastosta

Puhutun kielen sanastokin eroaa jonkin verran kirjoitetusta kielestä. Esittelemme tässä vain puhutun kielen tavallisimpia johdoksia, joitakin adjektiiveja, adverbeja ja verbejä sekä jonkin verran naisten ja miesten kutsumanimiä. Keskustelupartikkeleista on toisaalla oma lukunsa. Konjunktioita on käsitelty syntaksin yhteydessä. Interjektioita ei ole tässä käsitelty, koska ne voi löytää sanakirjoista.

Anglismit ovat yleisiä puhekielessä. Esimerkiksi sanoja *ookoo*, *okei* ja *sori* käytetään samalla tavalla kuin englannissa. Sanoja *ookoo* ja *jees* voidaan käyttää myös adjektiiveina. (esim. *Pekka o iha jees tyyppi.*).

3.1. Typistyminen

Arkikielen sanoille on tyypillistä typistyminen; sanat siis lyhenevät.

<i>Aa</i>	<i>A-olut</i>
<i>Aleksi</i>	<i>Aleksanterinkatu</i>
<i>assa</i>	<i>rautatieasema</i>
<i>Espa</i>	<i>Esplanadi</i>
<i>Fasu</i>	<i>Fazer</i>
<i>hali</i>	<i>halaus</i>
<i>inssi</i>	<i>insinööriajo (autokoulun ajokoe)</i>
<i>karkki</i>	<i>karamelli</i>
<i>keskari</i>	<i>keskiolut</i>
<i>kossu</i>	<i>Koskenkorvan viina</i>
<i>Kruna</i>	<i>Kruununhaka</i>
<i>Laru</i>	<i>Lauttasaari</i>
<i>mikki</i>	<i>mikrofoni</i>
<i>Stocka</i>	<i>Stockmann</i>

Joskus yhdyssanan yksi osa alkaa edustaa koko sanaa, jolloin sanalla voi olla eri merkityksiä kontekstista riippuen.

<i>kone</i>	<i>tietokone / pesukone / lentokone</i>
<i>kortti</i>	<i>pankkikortti / luottokortti / ajokortti</i>
<i>levy</i>	<i>äänilevy / sähkölevy</i>
<i>video</i>	<i>videokasetti / video-ohjelma</i>

3.2. Johtaminen

Sanastoerot näkyvät selvemmin slangissa. Joskus on vaikea sanoa, kuuluuko sana yleispuhekieleen vai slangiin. Koska slangisanojen käyttö arkikielessä on melko tavallista, tarkastelemme tässä arkikielen sananmuodostuskeinoja. Slangi suosii selvästi joitakin johdostyyppejä. Produktiiveja johtimia, joilla tehdään koko ajan uusia sanoja ovat esimerkiksi *is*, *ri*, *(k)ka/(k)kä*, *tsu/tsy*, *kku/kky* ja *tsi*.

3.2.1. is

<i>futis</i>	<i>jalkapallo</i>
<i>julkkis</i>	<i>julkisuuden henkilö</i>
<i>kirppis</i>	<i>kirpputori</i>
<i>kokis</i>	<i>coca cola</i>
<i>korvis</i>	<i>korvakoru</i>
<i>lentis</i>	<i>lentopallo</i>
<i>morkkis</i>	<i>moraalinen krapula</i>
<i>narkkis</i>	<i>narkomaani</i>
<i>pesis</i>	<i>pesäpallo</i>
<i>raukkis</i>	<i>raukkamainen ihminen</i>
<i>rosis</i>	<i>raastuvanoikeus</i>
<i>tavis</i>	<i>tavallinen ihminen</i>
<i>tuhkis</i>	<i>tuhkakuppi</i>

3.2.2. ri

<i>alkkarit</i>	<i>alushousut</i>
<i>bemari</i>	<i>BMW</i>
<i>dekkari</i>	<i>salapoliisiromaani</i>
<i>demari</i>	<i>sosiaalidemokraatti(nen)</i>
<i>divari</i>	<i>antikvariaatti</i>
<i>folkkari</i>	<i>Volkswagen</i>
<i>henkkari</i>	<i>henkilöllisyystodistus</i>
<i>Hesari</i>	<i>Helsingin Sanomat</i>
<i>hodari</i>	<i>hot dog</i>
<i>jälkkäri</i>	<i>jälki-istunto; jälkiruoka</i>
<i>Kaivari</i>	<i>Kaivopuisto</i>
<i>keskari</i>	<i>keskiolut</i>
<i>kommari</i>	<i>kommunisti</i>
<i>kumpparit</i>	<i>kumisaappaat</i>

<i>lekuri</i>	<i>lääkäri</i>
<i>lemppari</i>	<i>lempikappale/ruoka/ohjelma/kirja/vaate jne.</i>
<i>lenkkarit</i>	<i>lenkkitossut</i>
<i>lämppäri</i>	<i>lämmittelybändi (-yhtye); lämmitin</i>
<i>läppäri</i>	<i>kannettava tietokone</i>
<i>Maikkari</i>	<i>MTV3</i>
<i>makkari</i>	<i>makuuhuone</i>
<i>narkkari</i>	<i>narkomaani</i>
<i>olkkari</i>	<i>olohuone</i>
<i>pokkari</i>	<i>taskukirja</i>
<i>punkkari</i>	<i>punk-nuori</i>
<i>raivari</i>	<i>raivokohtaus</i>
<i>rokkari</i>	<i>rockmuusikko</i>
<i>sivari</i>	<i>siviilipalvelusmies</i>
<i>sytkäri</i>	<i>tupakansytytin</i>
<i>tekstari</i>	<i>tekstiviesti</i>
<i>telkkari</i>	<i>televisio</i>
<i>tikkari</i>	<i>tikkukaramelli</i>
<i>valkkari</i>	<i>valkoviini</i>
<i>vapari</i>	<i>vapaalippu; vapaapotku</i>
<i>verkkarit</i>	<i>veryttelypuku</i>
<i>vetskari</i>	<i>vetoketju</i>

Juhlasanat ovat yleensä suomen kielessä monikossa. Monista juhlasanoista käytetään puhekielessä *ari/äri*-johdoksia:

<i>bileet/bailut</i>	<i>juhlat/kutsut</i>
<i>festarit</i>	<i>festivaalit</i>
<i>kokkarit</i>	<i>cocktailkutsut</i>
<i>nimpparit</i>	<i>nimipäivät</i>
<i>nyyttärit</i>	<i>nyyttikestit</i>
<i>polttarit</i>	<i>tyttö- tai poikajuhlat ennen häitä</i>
<i>synttärit</i>	<i>syntymäpäivät</i>
<i>tuparit</i>	<i>tupaantuliaiset</i>

3.2.3. (k)ka/(k)kä

<i>Hertsika</i>	<i>Herttoniemi</i>
<i>Kruni(k)ka</i>	<i>Kruununhaka</i>
<i>kännykkä</i>	<i>matkapuhelin</i>
<i>matikka</i>	<i>matematiikka (kouluaineena)</i>
<i>menkat</i>	<i>kuukautiset</i>
<i>Munkka</i>	<i>Munkkiniemi</i>
<i>narikka</i>	<i>vaatesäilö</i>
<i>ratikka</i>	<i>raitiovaunu</i>
<i>Stadika</i>	<i>Stadion</i>
<i>Sörkka</i>	<i>Sörnäinen</i>
<i>telkka</i>	<i>televisio</i>
<i>valtsika</i>	<i>valtiotieteellinen tiedekunta</i>
<i>äikkä</i>	<i>äidinkieli (kouluaineena)</i>

3.2.4. tsu/tsy

<i>Hietsu</i>	<i>Hietaniemi</i>
<i>hintsusti</i>	<i>vähän, hiukan</i>
<i>hoitsu</i>	<i>sairaanhoitaja</i>
<i>keltsu</i>	<i>kellari</i>
<i>kultsu</i>	<i>kulta</i>
<i>kätsy</i>	<i>kätevä</i>
<i>rantsu</i>	<i>ranta</i>

3.2.5. kku/kky

<i>enkku</i>	<i>englannin kieli</i>
<i>farkut</i>	<i>farmarihousut</i>
<i>kunkku</i>	<i>kuningas</i>
<i>pilkku</i>	<i>valomerkki (ravintolassa sulkemisaika)</i>
<i>punkku</i>	<i>punaviini</i>
<i>sinkku</i>	<i>yksin asuva henkilö</i>
<i>sylkky</i>	<i>syli</i>
<i>terkkuja</i>	<i>terveysiä</i>
<i>vinkku</i>	<i>viini</i>

3.2.6. tsi

<i>boltsi</i>	<i>pallo</i>
<i>buutsit</i>	<i>saappaat</i>
<i>kaltsi</i>	<i>kallio</i>
<i>kantsiiks?</i>	<i>kannattaako?</i>
<i>Lintsi</i>	<i>Linnanmäki</i>
<i>matsi</i>	<i>ottelu, kilpailu</i>
<i>mutsi</i>	<i>äiti</i>
<i>myrtsi</i>	<i>myrtynyt</i>
<i>nurtsi</i>	<i>nurmikko</i>
<i>partsi</i>	<i>parveke</i>
<i>rotsi</i>	<i>takki</i>

3.2.7. -nd-

<i>bändi</i>	<i>yhtye, orkesteri</i>
<i>bönde</i>	<i>maalainen</i>
<i>frendi</i>	<i>ystävä</i>
<i>handeli</i>	<i>Alkon myymälä</i>
<i>kundi</i>	<i>poika</i>
<i>lande</i>	<i>maaseutu</i>
<i>rundi</i>	<i>ympyrä, lenkki</i>

3.3. Adjektiiveja ja adverbeja

Puhekielessä on tavallista, että alunperin negatiivisista adjektiiveista tulee positiivisia adjektiiveja ja adverbeja

<i>hulluna</i>	<i>paljon</i>
<i>kova</i>	<i>hyvä, vaikuttava</i>
<i>mielettömästi</i>	<i>paljon</i>
<i>mieletön</i>	<i>erittäin hyvä</i>
<i>sairaan</i>	<i>kovin, erittäin</i>
<i>sairaasti</i>	<i>paljon</i>
<i>sikana</i>	<i>paljon</i>
<i>älyttömän</i>	<i>kovin, erittäin</i>
<i>älyttömästi</i>	<i>paljon</i>

Joistakin sanoista tulee vahvistavia etuliitteitä.

<i>sikahyvä</i>	<i>hyvin hyvä</i>
<i>sikakallis</i>	<i>hyvin kallis</i>
<i>sikakylmä</i>	<i>hyvin kylmä</i>

3.4. Puhekielen verbejä

Kun kieleen lainataan verbejä, ne lainataan yleensä verbityyppiin 4 (*haluta*), 2 (*kopioida*) tai 3 (*surffailla*). Puhekielessä verbityyppi 4 on erityisen produktiivi.

<i>bailata</i>	<i>juhlia</i>
<i>buukata</i>	<i>varata</i>
<i>delata</i>	<i>kuolla</i>
<i>deletoida</i>	<i>poistaa</i>
<i>digata</i>	<i>pitää</i>
<i>dokata</i>	<i>juoda</i>
<i>föönata</i>	<i>kuivata hiukset föönillä</i>
<i>kelata</i>	<i>ajatella</i>
<i>lintsata</i>	<i>olla luvatta poissa</i>
<i>meikata</i>	<i>ehostaa</i>
<i>meilata</i>	<i>lähettää sähköpostia</i>
<i>mokata</i>	<i>pilata; epäonnistua</i>
<i>pokata</i>	<i>hankkia itselleen seksuaalikumppani</i>
<i>pussailla</i>	<i>suudella</i>
<i>roudata</i>	<i>kantaa; kuljettaa</i>
<i>skarpata</i>	<i>keskittyä</i>
<i>skeitata</i>	<i>rullalautaillla</i>
<i>snaijata</i>	<i>ymmärtää</i>
<i>surffailla</i>	<i>selata Internet-sivustoja</i>
<i>treffata</i>	<i>tavata</i>
<i>tsempata</i>	<i>yrittää, ponnistella</i>
<i>tsiikata</i>	<i>katsoa</i>
<i>venata</i>	<i>odottaa</i>
<i>vipata</i>	<i>lainata</i>

3.5. Kutsumanimiä

Alla on lueteltu joitakin tavallisimpia kutsumanimiä. Yksilöllinen vaihtelu nimissä on luonnollisesti suurta.

3.5.1. Miesten nimiä

<i>Ana</i>	<i>Antti</i>
<i>Arska</i>	<i>Arto, Arno, Ari</i>
<i>Eki</i>	<i>Erkki, Eero</i>
<i>Hessu</i>	<i>Heikki</i>
<i>Ile</i>	<i>Ilkka</i>
<i>Jak(k)e</i>	<i>Jarkko</i>
<i>Janne</i>	<i>Jan</i>
<i>Jone</i>	<i>Jouni</i>
<i>Jusa</i>	<i>Jussi</i>
<i>Jussi</i>	<i>Juhani, Juha</i>
<i>Jykä</i>	<i>Jyrki</i>
<i>Kaitsu</i>	<i>Kai</i>
<i>Take</i>	<i>Kauko, Kalevi</i>
<i>Keke</i>	<i>Keijo</i>
<i>Lare</i>	<i>Lauri</i>
<i>Lefa</i>	<i>Leif</i>
<i>Make</i>	<i>Markku, Markus, Marko</i>
<i>Manu</i>	<i>Mauno</i>
<i>Mara</i>	<i>Martti, Markku</i>
<i>Masa</i>	<i>Matti</i>
<i>Maukka</i>	<i>Mauri, Mauno</i>
<i>Pave</i>	<i>Paavo</i>
<i>Pena</i>	<i>Pentti</i>
<i>Pera</i>	<i>Pertti</i>
<i>Pete</i>	<i>Petri</i>
<i>Rane</i>	<i>Rauno</i>
<i>Riku</i>	<i>Rikhard</i>
<i>Ripa</i>	<i>Risto</i>
<i>Rofa</i>	<i>Rolf</i>
<i>Saku</i>	<i>Sakari</i>
<i>Tane</i>	<i>Tauno</i>
<i>Timppa</i>	<i>Timo</i>
<i>Veka</i>	<i>Veikko</i>
<i>Ykä</i>	<i>Yrjö</i>

3.5.2. Naisten nimiä

<i>Bitte</i>	<i>Birgitta</i>
<i>Eikku</i>	<i>Eija</i>
<i>Ellu</i>	<i>Elina</i>
<i>Eppu</i>	<i>Eeva-Liisa</i>
<i>Hellu</i>	<i>Helena</i>
<i>Inkku</i>	<i>Inkeri</i>
<i>Irkku</i>	<i>Irma, Irmeli, Irene</i>
<i>Jatta</i>	<i>Marjatta</i>
<i>Jossu</i>	<i>Johanna</i>
<i>Kati</i>	<i>Katariina, Kaija, Katri</i>
<i>Kikka</i>	<i>Kirsi</i>
<i>Lissu</i>	<i>Liisa</i>
<i>Maikki</i>	<i>Maija</i>
<i>Mirkku</i>	<i>Mirja</i>
<i>Ritu</i>	<i>Riitta, Ritva</i>
<i>Seikku</i>	<i>Seija</i>
<i>Sirkkis</i>	<i>Sirkka-Liisa</i>
<i>Susse</i>	<i>Susanna</i>
<i>Tepa</i>	<i>Terttu, Tellervo</i>
<i>Tupu</i>	<i>Tuula</i>
<i>Ullis</i>	<i>Ulla</i>

4. Keskustelupartikkelit

Keskustelussa käytetään paljon pikkusanoja, partikkeleita. Partikkeleilla puhuja voi ilmaista suhtautumistaan kuulemaansa tai sanomaansa. Partikkeli voi yksin muodostaa vastauksen tai palautteen (*Joo.*). Sen lisäksi partikkelit voivat esiintyä usean partikkelin ketjussa (*Ai jaa. Joo joo. No nii. Ai nii joo.*) tai jonkin toisen sanan kanssa yhdessä (*Ai kuka? Meni vai? Niin meni joo.*).

Kun ihmiset keskustelevat, he antavat toisilleen koko ajan palautetta. Palautetta voi olla nyökkäys, nauru, yksi tai useampi partikkeli. Palautepartikkelin tyypillisin paikka on puheenvuoron alussa, mutta se voi esiintyä myös puheenvuoron sisällä tai lopussa.

Palautteella voidaan ilmaista, että ei aiota itse käyttää puheenvuoroa vaan annetaan puhujan jatkaa. Tähän tarkoitukseen voidaan käyttää useita partikkeleita: *mm, joo, nii, juu, just, jaa, ai jaa, vai nii, oho, aha*. Tällöin partikkeliä vaihdellaan sen mukaan, miten toisen sanomaan suhtaudutaan. Jos toistetaan koko ajan samaa partikkeliä (*Joo. Joo. Joo. Joo.*), se osoittaa, että halutaan itse puheenvuoro.

Palautepartikkeleillakin on kuitenkin eroja. Seuraavassa on lueteltu joitakin keskeisiä käyttöeroja. Täytyy kuitenkin muistaa, että esimerkiksi intonaatio vaikuttaa suuresti siihen, mitä partikkelilla tarkoitetaan ja kuinka se ymmärretään. Lisäksi on otettava huomioon, että partikkelien käytössä saattaa olla myös yksilöiden välisiä eroja.

4.1. Partikkelit, joilla on kiinteä paikka

Seuraavassa on ensin kerrottu yleisesti, mitä tehtäviä partikkeleilla keskustelussa on. Sen jälkeen esitellään tarkemmin joitakin yksittäisiä partikkeleita. Näiden partikkeleiden tavallinen paikka on puheenvuoron alussa.

Partikkelilla voidaan ilmaista, että

- on saatu uutta tietoa (*ai, ai jaa, vai nii, oho*)
- on saatu riittävästi tietoa ja/tai keskustelu aiheesta voidaan lopettaa (*just, joo, joojoo*)
- ei tiedetä sitä, minkä joku muu puhuja on jossakin vaiheessa aiemmin olettanut tutuksi tiedoksi (*ai + kysymyssana*)
- tarkistetaan, onko ymmärretty oikein (*ai + toisto, ai + toisto + vai, toisto + vai*)

- muistetaan jotakin vanhaa tietoa (*ai nii, ai nii joo, ai joo, nii joo*) tai ymmärretään (lopulta), mitä toinen on tarkoittanut (*ai + toisto, nii + toisto*)
- ollaan samaa mieltä (*just nii, aivan*)
- ollaan eri mieltä (*niin no, niin no joo, no jaa, joo mut, nii mut*)
- on ymmärretty, mitä toinen on sanonut, mutta ei oteta kantaa siihen (*joo, mm*)
- on itse koettu samaa (*nii, niin, nii on joo*)

4.1.1. Partikkelit *ai* ja *vai*

ai

ai jaa

vai nii(n)

Keskustelussa käytetään partikkelia *ai* sekä partikkeliyhdistelmiä *ai jaa* ja *vai niin* mm. silloin, kun halutaan ilmaista, että on saatu uutta informaatiota (*Natalia puhuu suomee. – Ai./Ai jaa./Vai niin.*). Se, onko uusi informaatio positiivista vai negatiivista tai ollaanko esimerkiksi hämmästyneitä, voidaan ilmaista painotuksella ja intonaatiolla.

ai + kysymyssana (+ jokin muu sana)

Kun *ai* liitetään johonkin kysymyssanaan, halutaan osoittaa, että vaikka edellinen puhuja olettaa tiedon tutuksi, se ei kuitenkaan ole tuttu. Sanalla *ai* pyydetään tarkistusta saatuun informaatioon.

- *Natalia on tosi kiva. – Ai kuka?*
- *Natalia on tosi kiva. – Ai kuka Natalia?*

ai + jonkin sanan toisto

jonkin sanan toisto + *vai*

ai + jokin sana + vai

Kun *ai* tai *vai* liitetään johonkin sanaan, joka on ollut edellisessä puheenvuorossa, halutaan ilmaista, että jokin tietty osa edellisestä puheenvuorosta on uutta tai odotuksen vastaista tietoa (*Pekka tulee huomenna. – Ai huomenna? Mä luulin et tiistaina.*). Sekä *ai-* että *vai-*sanaa käyttämällä voidaan myös nostaa jokin tietty osa puheenaiheeksi *Pekka tulee huomenna. – Tulee vai?*).

Samalla tavalla voidaan myös tarkistaa, että jokin tietty osa edellisestä puheenvuorosta on ymmärretty oikein (*Pekka tulee huomenna? – Ai huomenna? – Nii.*).

Myös silloin, kun *vai* tai *ai* + *vai* liitetään johonkin toiseen sanaan, voidaan tarkistaa, onko ymmärretty oikein, varsinkin kun on monta vaihtoehtoa (*Tuu tänne!* – *Ai mä vai? Tuu tänne!* – *Mä vai?*).

Kun *ai* liitetään johonkin toiseen sanaan, voidaan myös osoittaa, mitä osaa edellisestä puheenvuorosta ei uskota tai ymmärretä (*Natalia on kyl kiva.* – *Ai kiva?*).

Partikkeli *vai* esiintyy yleensä repliikin lopussa.

ai nii(n)

ai niin joo

Kun puhuja muistaa yllättäen jotakin tai hän haluaa ilmaista, että asia kuitenkin oli hänelle ennestään tuttu, hän voi sanoa *ai nii* tai *ai niin joo*.

- *Tosi kiva, et Pekkaki tulee.*
- *Ai kuka Pekka?*
- *No se on se mun uus työkaveri.*
- *Ai niin joo.*

4.1.2. Partikkelit *no*, *mut* ja *jaa*

no

No-partikkelia käytetään yksinään mm. silloin, kun ilmaistaan, että toinen voi alkaa puhua (*Arvaa mitä?* – *No?*).

Puheenvuoron alussa *no* tarkoittaa usein, että tilanteeseen tulee jotakin uutta tai keskustelussa otetaan uusi suunta.

- *Otatsä kahvii?*
- *Mä en juo kahvii.*
- *No juotsä teetä?*

No voi olla myös pitkän, useita aineksia sisältävän puheenvuoron (selityksen, kertomuksen jne.) alussa.

- *Mitä sä teet illalla?*
- *No, mä mee ekaks kotii ja sit mä käyn ehkä lenkillä ja voi olla et mä sit vielä nään ton Kaijan. Kuin nii?*

Varsinkin puhelinkeskustelussa sekä alussa että lopussa tervehdyssanaan voidaan liittää *no*. *No* kuuluu myös itsensä esittelyyn puhelimesta.

- *Pekka Virtanen*
- *No Heikki tässä moi.*
- *No moi!*

no nii(n)

Kun siirrytään uuteen tilanteeseen (esimerkiksi aloitetaan oppitunti tai kokous), puheenvuoro aloitetaan usein sanoilla *no nii(n)*. Samalla tavalla voidaan käyttää sanaa *jaha*.

– *No nii, voidaa alottaa.*

tai

– *Jaha, mitäs saisi olla?*

no ku

Partikkeliyhdistelmää *no ku* (samalla tavalla kuin sanaa *no*) voidaan käyttää sellaisen vastauksen alussa, joka sisältää selityksen.

– *Miks sä tuut niin myöhää?*

– *No ku bussi oli myöhässä.*

no jaa

jaa, jaa-a

Ilmauksilla osoitetaan, ettei olla aivan samaa mieltä tai että ei voida aivan täydelleen yhtyä toisen arvioon. Pelkkä *jaa* tai *jaa-a* voi myös osoittaa, että puhuja on epävarma vastauksesta tai ei tiedä sitä.

– *Onks tääl puhelilluetteloo?*

– *Jaa-a. Katotaa.*

niin no joo

Kun alun perin on oltu eri mieltä ja sitten myönnytään, sitä voidaan ilmaista sanomalla *niin no joo*.

A: *Ihana ilma!*

(tauko)

A: *Eiks oo tosi ihana?*

B: *Emmä oikeen tiiä, must täällon vähän kuuma.*

A: *No mut ei pidä valittaa, ku aurinko kerranki paistaa.*

B: *Niin no joo, ohan se niinki.*

no joo

Ilmauksella osoitetaan, että suostutaan johonkin, mutta mahdollisesti on alun perin oltu (tai ollaan edelleen) eri mieltä.

– *Äiti, voiks mä viel lähtee ulos?*

– *No joo, mee nyt sit.*

no mut

no joo mut

mut

Ilmaukset esiintyvät usein vastaväitteen alussa.

HUOM! *No mut joka tapaukses* -ilmauksella osoitetaan, että palataan edelliseen tai alkuperäiseen puheenaiheeseen. Samaa voi osoittaa pelkkä *no* tai pelkkä *mut* tai erilaiset yhdistelmät (*no mut, no mut kuitenkin, mut kuitenkin* jne.)

B: *No niin, mä soitan sulle sit huomisiltana, ku mä tiiän enemmän.*

A: *Joo mut hei eiks me nähä sillon päivälläki?*

B: *Ai kui?*

A: *No ku on se seminaari.*

B: *Ai niin se. Enks mä sanonu sulle et voi olla et mä en tuu ku mun pitää saada se yks paperi valmiiks.*

A: *Just joo. Se Liisalle menevä paperi?*

B: *Nii. Liisa on ihan raivona, jos se ei kohta saa sitä.*

A: *Aivan, se on just sellanen.*

B: *No mut joka tapauksessa mä soitan sit illalla ainaki ku mä oon kuullu ne tulokset.*

A: *Joo, soita vaik joskus yheksän aikaan, niin mä oon varmasti kotona.*

4.1.3. Partikkelit *Joo, nii(n), just ja jep*

joo

nii(n)

Sekä *joo*- että *nii(n)*-partikkelia käytetään osoittamaan, että ei aiota itse ottaa puheenvuoroa eli toinen voi jatkaa puhettaan. Kysymys ei välttämättä ole samanmielisyydestä. Vain partikkelia *joo* käytetään, kun suostutaan käskyihin ja kehotuksiin tai kun vastataan myönteisesti verbikysymykseen (*Tuutsä mukaa? – Joo.*).

Lisäksi *nii(n)*-partikkelia käytetään silloin, kun vastataan tarkistus-kysymykseen, eli jos toinen haluaa kysymällä varmistaa, että on ymmärtänyt jonkin asian oikein, kysymykseen voi vastata *nii* (*Uimahalliin se Pekka meni? – Nii.*).

niin no

Partikkeliyhdistelmää käytetään, kun ei ole oltu alun perin samaa mieltä, mutta myönnetään toisen mielipiteeseen.

- *Eiks toi ois hyvä avata ihan oikeella avajalla.*
- *Mullei oo avajaa just nyt tässä, ja sitä paitsi ne ei oo aina yhtä hyviä.*
- *Niin no, käyhän se noinki.*

niin mut

Ilmaus esiintyy vastaväitteen alussa.

- *Jos mä tiskaan, ni voitsä kuivata?*
- *Must on ihan turha ruveta enää tiskaamaa, kello on iha hirveesti.*
- *Niin mut ei oo aamullakaa kiva ruveta heti ekaks tiskaamaa.*

just

just just

just joo

joo joo

Myös näitä ilmauksia voidaan käyttää osoittamaan, että toinen voi jatkaa puhettaan. Lisäksi *just*-partikkelia voidaan käyttää, kun on vastaanotettu viesti ja halutaan ilmaista, että lisäinformaatio ei ole välttämätöntä. Samalla voidaan osoittaa myös keskustelunaihe loppuun käsitellyksi.

- *Millo sä tuut takas?*
- *Sunnuntaina.*
- *Just.*

Ilmauksia *just joo* ja *just just* voidaan käyttää myös korostamaan, että on saatu (olennaista) lisätietoa.

- *Mä käyn treenaa tos Kuntokeskukses.*
- *Ai jaa. Miks sä siel käyt? Onks siel halpaa tai...*
- *No on siel halpaaki ja sit siel on ohjaajana mun serkku.*
- *Just just, ilmankos.*

Kaksoispartikkelit *just just* ja *joo joo* voivat muodostaa myös yhtenäisen intonaatiokokonaisuuden, jolloin ne lausutaan yhtenä sanana.

- *Tää pusero tuntuu mukavalta?*
- *Se on silkki.*
- *Joojoo.*

Partikkeli *just* on myös puhekielen adverbiaali, joka tarkoittaa suurin piirtein samaa kuin ”tarkalleen”.

just nii(n)

Ilmausta käytetään tavallisesti osoittamaan voimakasta samanmielisyyttä tai -henkisyttä.

- *Nää suomalaiset vois kyl olla vähä kohteliaampii.*
- *Just nii.*

jep

Sanaa käytetään osoittamaan, että on päästy johonkin tulokseen, tai samalla tavalla kuin sanaa *joo*. *Jep* on kuitenkin painokkaampi kuin *joo* (– *Onks toi nyt valmis? – Jep.*).

4.2. Liikkuvat partikkelit

Partikkeleita voidaan käyttää myös puheenvuoron sisällä. Seuraavassa on esitelty joitakin tavallisia ”liikkuvia” partikkeleita, jotka voivat periaatteessa esiintyä missä tahansa kohdassa puheenvuoroa.

4.2.1. *niinku, tota, tota noi(n), öö*

Niinku voi esiintyä puheessa ilman varsinaista merkitystä, jaksottamassa puhetta. Yleisimmin sanaa *niinku* käytetään kuitenkin sanan edessä tai jäljessä, jolloin sanan merkityksestä tulee epämääräisempi:

- *Mitä sä nyt oikeen teit siel Englannissa?*
- *No mä olin niinku työmatkalla, mut oli mul pari päivää lomaaki.*

Partikkeleita *niinku* ja *tota* käytetään usein myös silloin, kun etsitään sopivaa sanaa. Kun puhuja käyttää sanoja *öö*, *tota* tai *tota noin*, se osoittaa, että hän aikoo jatkaa, mutta hän muotoilee vielä sanottavaansa.

4.2.2. *kyl(lä)*

Partikkelia *kyl* voidaan käyttää silloin, kun halutaan vahvistaa tai painottaa jotakin asiaa, varsinkin adjektiivin tai adverbien yhteydessä (*Siit on kyl aika pitkä matka. Kyl on kaunis ilma.*).

Silloin, kun *kyl* liittyy enemmän verbiin, sillä tarkennetaan tai korostetaan jotakin asiaa, jota ei esimerkiksi ole aiemmin otettu huomioon:

Natalia puhuu kyl suomeeki. = Natalia puhuu tosin myös suomea. /

Natalia puhuu itse asiassa myös suomea.

Kyl esiintyy myös myönnytyksissä:

Son kyl totta. = Se on totta, täytyy myöntää.

Partikkelilla voidaan ilmaista myös haluttomuutta (*Emmä kyl jaksa kävellä.*) tai vastahakoista myöntymistä (*Mullon vähän kiire, mut kyl mä voin tulla.*). Huomaa myös *kyllä kai*: – *Onks tää Pekan? – Kyllä kai.* (= Luulen niin.)

4.2.3. *hei, kato, kuule*

Partikkeli *hei* voi esiintyä vuoron alussa, keskellä tai lopussa. Sitä käytetään silloin, kun halutaan kiinnittää toisen huomio.

– *Ennen ku sä meet hei ni jätä ne avaimet!*

Myös sanoja *kato* ja *kuule* käytetään kiinnittämään toisen huomiota. Lisäksi sanoilla *kato* ja *kuule* voidaan ilmaista, että annetaan toiselle uutta informaatiota:

– *Toi Mari laulaa upeesti.*

– *No kato se opiskelee musiikkia.*

Sanaa *kuule* käytetään usein erimielisyyksien yhteydessä (*Sei kuule tuu onnistumaan.*), kun taas sana *kato* esiintyy usein selityksissä (*Sielt o hieno näköala. Son kato ylin kerros.*).

4.2.4. *sit(te)*

Puhekielessä *sit*-sana on sekä ajan adverbi ('sitten') että partikkeli, joka voi tarkoittaa suurin piirtein samaa kuin 'siinä tapauksessa'.

– *Mä soitan sulle sit, ku se kirje tulee.*

tai:

– *Meinaat sä ottaa sen duunin?*

– *E.*

– *No mitä sä sit teet?*

• • •

– *Jos sä lähet viideltä ni sit meillon jo kiire.*

Partikkeli *sit* esiintyy usein partikkelien *no* tai *nyt* kanssa (esim. hyvästelyissä: *hei (nyt) sitte!*).

4.2.5. nyt

Myös *nyt* on sekä ajan adverbi että partikkeli. Partikkelina sillä on mm. seuraavia käyttötapoja:

- kehotuksissa tai pyynnöissä, jolloin se voi ilmaista myös kärsimättömyyttä.

Tuu nyt jo!

Ota nyt vaik ne vihreet kengät!

- itselle suunnatuissa kysymyksissä, kun ei muisteta jotakin asiaa, jolloin *nyt*-partikkeliin liittyy usein myös imperfekti ja/tai sana *taas*:

Siel juhli oli tää... Mikä sen nimi nyt oli?

Mikä sen ravintolan nimi nyt taas on?

- erimielisyyttä osoittavissa kysymyksissä.

Ai että on ihana olla pois Helsingistä.

No onks siel Helsingis nyt niin kauheeta?

- kiellon ja *mutta*-sanon yhteydessä, jolloin merkitys on suurin piirtein sama kuin 'ei ihan mutta melkein'.

Emmä nyt suorastaa huutanu, mut kyl mä aika vihanen olin.

4.3. Liitepartikkelit

4.3.1. (k)ki ja (k)kaa/(k)kää

Kun **(k)ki** liitetään substantiiviin, adjektiiviin tai adverbiin, se tarkoittaa 'myös'.

Kun **(k)ki** liitetään verbiin, se osoittaa joko odotuksenmukaisuutta tai odotuksenvastaisuutta.

Mä odotin Pekkaa ja se tuliki. (odotuksenmukainen)

Mä en odottanu Pekkaa, mut se tuliki. (odotuksenvastainen)

Mä odotin Pekkaa, mut se oliki jo menny. (odotuksenvastainen)

Kun **(k)ki** tai **(k)kaa/(k)ää** liittyvät verbin kielto- tai imperatiivimuotoon, imperatiiviin tai 2. partisiippiin **k** kahdentuu: *ei ostakkaa, Tuukki, ei sanonukkaa, on sanonukki, ei syöty(k)kää.*

Imperatiivi + **kki** tekee käskystä tiukemman.

Muistakki ottaa ne avaimet.

Negatiivisessa lauseessa käytetään **(k)ki**-päätteen asemesta **(k)kaa/(k)kää**.

Mä odotin Pekkaa, mut sei tullukkaa.

Mä en odottanu Pekkaa eikä se tullukkaa.

4.3.2. s

Tavallisimmin *s* liittyy kysymyssanaan tai imperatiiviin, jolloin se tavallaan pehmentää kysymystä tai käskyä. Se on myös tuttavallinen.

Tuus tänne.

Mitäs saisi olla?

Intonaatiolla *s*-kysymyksestä voi kuitenkin tehdä epäkohteliaamman.

Kukas sä oot?

Mitäs sä täällä teet?

4.3.3. (p)pa/(p)pä ja (p)pas/(p)päs

Liitepartikkeli *(p)pa/(p)pä-* ja *(p)pas/(p)päs* voi pehmentää käskyä. Tavallisesti sitä käytetään, kun puhutaan sosiaalisesti ylhäältä alaspäin, esimerkiksi lapselle. Imperatiivissa *p* kahdentuu.

Otappa nää mukaa.

Syöppä loppuu.

Kuuleppas nyt.

Kun *pa/pä* liittyy kysymyssanaan, kysymyksestä tulee usein retorinen.

Kukapa sen tietää.

Mitäpä mä täällä tekisin.

Kun *pa/pä* liitetään johonkin toiseen sanaan, sillä voidaan osoittaa kontrastia.

Pekka ei tuu tänää. – Mäpä tuun.

Meillei oo ikinä mitää syötävää. – Meilläpä on jääkaappi täynnä kaikkee tosi hyvää.

Partikkelilla *(p)pas/(p)päs* voidaan myös usein painottaa tai korostaa, joskus myös osoittaa hämmästyä.

Sinäpäsen sanoit!

Sanoppas muuta!

Ompas tää pieni!

Ootpas sä lyhyt!

4.3.4. *ha(n)/hä(n)*

Kun *ha(n)/hä(n)* liitetään substantiiviin, adjektiiviin tai adverbiin, ilmaistaan, että tieto on toisellekin tuttua.

Pekkahan asuu Tampereella. (= Kuten tiedät, Pekka asuu Tampereella.)

Kun *ha(n)/hä(n)* liitetään verbiin, kysymyksessä on vetoamus.

Tuuthan sä mukaa?

Muistathan sammuttaa valot?

Kun *ha(n)/hä(n)* liitetään kysymysmuotoiseen verbiin, se tarkoittaa suurin piirtein samaa kuin 'ihmettelen / epäilen'.

Saadaankohan me se raha? (Pohdin, että saammeko rahan.)

Onkohan se realistista? (= Epäilen, onko se realistista.)

Kun *ha(n)/hä(n)* liitetään kysymyssanaan ja kysymysliitteeseen, ei oikeastaan kysyä vaan (myös) ihmetellään.

Kukakohan tänki on tehny?

Missäköhän se Kaisa asuu nykyää?

Sana, johon liitepartikkeli *ha(n)/hä(n)* liittyy, tulee aina lauseen alkuun.

HAKEMISTO

Hakemistossa on annettu ne kohdat, joissa hakusanaa on käsitelty lukukappaleissa tai yleisesityksessä Helsingin puhutusta kielestä. Päätteet, johtimet, liitepartikkelit ja äänteet on hakemistossa lihavoitu. Partikkelit ja konjunktiot on kursivoitu.

Näin käytät hakemistoa

K ja numero hakusanan kohdalla viittaa lukukappaleeseen, esim. K3 = KAPPALE 3. L ja numero viittaa kirjan lopussa olevaan yleisesitykseen Helsingin puhutusta kielestä, esim. L2.3. = Syntaktisia piirteitä: 2.3. relaatiivilause.

Jos etsit tietoa esimerkiksi partikkelin *ai jaa* käytöstä: *ai jaa* K2, L4.1.1. – partikkelia on käsitelty kappaleessa 2 sekä luvussa 4.1.1.

a/ä katoaa K3, L1.1.2.

a/ä muuttuu K1, L1.1.3.

ablatiivi K3, L1.1.2.

adessiivi K3, L1.1.2.

adjektiivit L3.3.

adverbit K3, L2.10., L3.3.

aha K2

ai K1, K2, K4, L4.1.1.

ai jaa K2, L4.1.1.

ai nii(n) K3, L4.1.1.

aikamuotojen puhekielistä käyttöä L2.12.

allatiivi K3

astevaihtelu K4

d katoaa L1.2.3.

demonstratiivipronominit K1, K3, K4, K6, K12, L1.3.4.

diftongit L1.1.1., L1.1.5.

elatiivi K3, L1.1.2.

et(tä) K3, L1.1.2., L2.4.2.,

genetiivi K6, K12, L1.2.1.

ha(n)/hä(n) K3, L4.3.4.

hei K1, L4.2.3.

hei mut K3
huhhuh K4
hui K11
hyvä ku K8
i katoaa K3, L1.1.1.
iha(n) K12
ihme K11
illatiivi K3, K12, L1.2.1.
imperatiivi K11
imperfekti K3, K5, K8, K9, L1.1.1., L2.12.
indefiniittipronomini K4
inessiivi K3, L1.1.2.
jaa L4.1.2.
jaa-a K1, L4.1.2.
jaa nii K9
jaha K5
jees K1
jep K9, L4.1.3.
johtimet:
is L3.2.1.
(k)ka/(k)kä L3.2.3.
kku/kky L3.2.5.
-nd- L3.2.7.
ri L3.2.2.
tsi L3.2.6.
tsu/tsy L3.2.4.
joo K3, L4.1.3.
joo joo K3, L4.1.3.
jos K10, L2.4.5.
jos-alkuinen ehdotus K5, K10, L2.4.5.
juhlasanat K8
just L4.1.3.
just joo K3, L4.1.3.
just just L4.1.3.
just nii(n) L4.1.3.
juttu K9
järjestysluvut K7
kato K3, L4.2.3.
kellonaika K2
keskustelupartikkelit L4.

kielteinen imperfekti K9
kielteinen konditionaali K10
kielteinen kysymys K2, K10
kieltoverbi K2
kiitoksia K3
kiva K1, K2
kiitti K2
(k)kaa/(k)kää K5, L4.3.1.
(k)ki L4.3.1.
kohteliaita fraaseja K1
kohtelias partitiivi L2.9.
kohtelias imperfekti K5
kolmas III infinitiivi K7, L1.2.1., L1.3.2.
KOMI-kysymys L2.3.2.
konditionaali K5, K10, K11, L1.1.1.
konditionaalin käyttötapoja K10
konditionaalin perfekti K10
konjunktiot L2.5.
konsonantit L1.2.
ku K6, K8, K10, L2.4.1.
kuha(n) K12
kuin nii K1
kutsumanimet L3.5.
kuule K2, K3, L4.2.3.
kyl(lä) K3, L4.2.2.
kysymyslause L2.3.
kysymyspronomini *kuka* K6, K12
kysymyspäätte *ko/kö* K1, L1.1.4.
kysymyssana K4
käsky K11
laittaa K10
lauseenvastikkeet L2.15.
liikkuvat partikkelit L4.2.
liitepartikkelit L4.3.
lohkolause K3, L2.2.
loppu-*n* K1
lukusanat K1, K6, L1.3.5.
me-persoonana K1, K2, K5, K8, K9, K10, K11, L2.8., L1.2.1., L2.6.3.
me-persoonan imperfekti K8
me-persoonan kielteinen imperfekti K9

me-persoonan konditionaali K10
me-persoonan käyttötapoja K5, L2.8.
me-persoonan perfekti K9
me-persoonan pluskvamperfekti K9
minä-persoonaa L1.2.1.
miten nii K2
monikko K12
mut L4.1.2.
määräisyys L2.6.
n katoaa K1, K5, K6, K12, L1.2.1.
ne-persoonaa K1, K2, K9, L2.6.1., 2.6.2.
nen-sanat L1.2.1.
n-objekti K5, L1.2.1., L2.8.
nesessiivilause K7
ni L2.4.3.
nii(n) K1, K2, K3, L4.1.3.
niin mut L4.1.3.
niinpä K10
niinku L4.2.1.
niin no L4.1.3.
niin no joo K3, L4.1.2.
no K1, K4, K8, K10, L4.1.2.
no jaa L4.1.2.
no joo L4.1.2.
no joo mut L4.1.2.
no ku K1, K2, L4.1.2.
no mut K10, L4.1.2.
no nii(n) K2, L4.1.2.
no voi K7
nyt K9, L4.2.5.
nähä K3
objekti K5, L1.2.1., L2.9.
ookoo K1
olla-verbin imperfekti K3
olla-verbin konditionaali K5
omistusrakenne K6, L2.11.
ottaa-verbin konditionaali K5
paikan adverbit K3, L2.10.
paikansijat K3
partikkelit, joilla on kiinteä paikka L4.1.

partisiippiattribuutit L2.15.
partitiivi K1, K2, K5, K12, L2.9.
(p)pa/(p)pä, (p)pas/(p)päs K7, K11, L4.3.3.
passiivi K9, K11, L1.2.1.
perfekti K9, K10
persoonamuodot K1, L2.7.
persoonapronominit K1, K2, K4, K5, K6, L1.3.4.
pikapuhemuodot L1.3.3.
pitkät ajanjaksot K12
pluskvamperfekti K9, L2.12.
possessiivisuffiksi K9, K10, L2.14.
pronominit L1.3.4., L2.6.
puhekielen **sta/stä**-fraaseja K8
puhuttelu K6
pyyntö K11
rahojen nimet K5
relatiivilause L2.4.
retorinen toisto K8, L2.13.
s sanan lopussa K5, K11, L4.3.2.
saada-verbin konditionaali K5
sanajärjestys K1, L2.1.
sanatyyppi: **os/ös** K7
se: yks – se K1, L2.5.
se-persoona K1, K11
sit(te) K1, L4.2.4.
sori K1
subjekti K2, K3, L2.8.
sukunimi monikossa K12
suostuminen K4
sä-persoona K11
t katoaa K9, L1.2.2.
taitaa K8
taivutus L1.3.
tehä K3
tiedustelu ja kysymys K2
tietää K4
toinen 2. partisiippi L1.2.2.
tota K2, L4.2.1.
tota noi(n) L4.2.1.
translatiivi L1.1.1.

ts → *tt* L1.2.4.
tunneilmauksia K10
tunnettuus L2.5.
typistyminen L3.1.
vaa K4, K12
vai K4, K10, L4.1.1.
vaik(ka) K6, L2.4.4.
verbien pikapuhemuodot L1.3.3.
verbit L2.16., L3.4.
verbityypit K2
verbityyppi 4 (neljä) L1.3.1.
voida-verbin konditionaali K5
voi ei K2
voimasanoja K7
vokaalit L1.1.
vuorokaudenajat K2
yhet K9, L2.5.
yks – se K1, L2.5.
yleistävät ilmaukset K9, K11, L2.7.
yäk K2
öö L4.2.1.

Kato hei rakentaa sillan puhutun ja kirjoitetun kielen välille. Oppikirja esittelee kattavasti suomen puhekielen kieliopin ja kertoo puhutun kielen lainalaisuuksista. Kirjan dialogit on kirjoitettu puhuttuun muotoon, ja niissä tutustutaan elävään suomalaiseen keskustelukulttuuriin erilaisissa arkitilanteissa. Muotojen omaksumista tukee kirjan keskusteluihin liittyvä äänite.

moi!

no mut...

niin no.

Kato hei on hyödyllinen tietoteos myös opettajille, jotka työskentelevät vieraskielisten oppilaiden parissa. Kirjan lopussa on esitetty systemaattisesti puhutulle kielelle ominaiset äänne-, muoto- ja lauseopilliset piirteet. Siellä käsitellään myös puhekielen sanastoa sekä puheelle tyypillisiä keskustelupartikkeleita. Teos on meneillään olevan suomen puhekielen tutkimuksen ensimmäinen perusteellinen sovellus oppikirjaksi.

ai nii joo.

